

NORGES OFFICIELLE STATISTIK,

UDGIVEN I AARET 1870.

STUDENTERSAMFUNDET

C. No. 9.

BERETNINGER

OM

NORGES FISKERIER

I AARET 1868.

UDGIVNE AF

DEPARTEMENTET FOR DET INDRE.

(LA TABLE DES MATIÈRES SE TROUVE PAGE 59.)

Pris 24 Sk.

C. No. 9.

BERETNINGER

OM

NORGES FISKERIER

I AARET 1868.

UDGIVNE AF

DEPARTEMENTET FOR DET INDRE.

CHRISTIANIA.

TRYKT I DET STEENSKE BOGTRYKKERI.

1870.

Til den Kongelige Norske Regjerings

Departement for det Indre.

I det foreliggende nye Nummer af Norges officielle Statistik findes samlet de Indberetninger, der i Overensstemmelse med Instrux af 6te November 1852 (for Opsynschefen ved Vaarsildfisket), Instrux af 13de November 1858 (for Opsynschefen ved Lofotfisket), samt Cirkulaire af 12te Marts 1867 ere blevne afgivne over Udfaldet af de større Saltvandsfiskerier i Aaret 1868. Som det vil sees, omfatter nærværende Statistik ikke den samlede Fiskeribedrift, idet navnlig Ferskvandsfiskerierne samt det daglige Fiske er ladet ude af Betragtning. Enkelte af de foreliggende Indberetninger efterlade adskilligt at ønske, hvad Indholdets Fuldstændighed angaar; men her bør det paa den ene Side bemærkes, at Indsamlingen af disse Opgaver ofte er forbunden med særdeles betydelige Vanskeligheder, ligesom det paa den anden Side maa erkjendes, at de meddelte Oplysninger i det Hele afgive væsentlige Bidrag til Belysningen af heromhandlede vigtige Næringsvei.

Ved Siden af en Opgave over Udførselen af samtlige Fiskeriprodukter i Aarene 1851—1868 samt over det antagelige Beløb af de Summer, der i Aaret 1868 ere tilflydte Fiskerne i de forskjellige Amter, skal jeg i det Følgende tillade mig at meddele nogle mere detaillerede Oplysninger om Vaarsildfisket. Udarbeidelsen af tilsvarende Oversigter over de andre større Fiskerier kræver særdeles megen Tid paa Grund af de forhaandenværende Opgavers Spredthed og Ufuldstændighed, og det er derfor min Tanke, at man for hver ny Aargang af Fiskeristatistiken burde særskilt gjennearbejde en enkelt Gren af Fiskerierne, for at man tilsidst kunde faa en nogenlunde fuldstændig Samling af de officielle, Fiskerierne vedkommende, Oplysninger, der nu findes spredte i mange specielle Beretninger*).

Omstaaende Tabel giver Oplysning om Mængde og Værdi af de i 1868 og tidligere Aar udførte Fisk evarer.

Med Hensyn til de som Produkter af Torskefiskerierne opførte Beløb maa iøvrigt bemærkes, at der til samme er henført den hele Udførsel af Tran, Rogn og „anden saltet Fisk“, uagtet heri indbefattes — dog kun for en mindre Del — Udbytte af Sælfangst, Makrelfiskeri m. m.

At den samlede Værdi af Fiskeudførselen i 1867 og 1868 har været mindre end i 1866, skriver sig væsentlig derfra, at Priserne paa Tørfisk, Klipfisk og Rogn ere gaaede ned.

*) Oversigter over den samlede Fiskeribedrift ere forøvrigt meddelte dels i Femaarsberetningerne (Norges officielle Statistik C. No. 2), dels i „Norges Fiskerier af N. O. Løberg, Christiania 1864, samt i „Les pêches de la Norvège“ par H. Baars, Paris 1867.

Vareslags. (Designation des marchandises).	Mængde- enhed.	Udførselsmængder. (Quantités exportées).					Udførselsværdier. (Valeurs exportées).			
		1851—55 gjennem- snitlig.	1856—60 gjennem- snitlig.	1861—65 gjennem- snitlig.	1866	1867	1868	1866	1867	1868
1. Vaarsild (hareng d'hiver)	Tønder	460,000	446,000	605,560	597,588	479,443	493,212	2496166	2191927	1951494
2. Anden Sild (hareng autre)	—	105,000	150,000	203,402	168,790	269,851	288,322	675,160	1010557	1154067
3. Ansioser (anchovis)	Dunker	13,760	10,818	15,097	22,446	27,105	36,392	13,467	16,263	21,835
4. Tørfisk (morue et autre pois- son séché)	Centner	328,456	276,291	266,594	248,336	309,696	297,421	780,883	883,056	821,198
5. Klipfisk (morue séchée salée)	—	282,127	383,013	393,757	514,546	551,386	569,887	2058184	1709297	1709661
6. Anden saltet Fisk undtagen Lax	Tønder	28,007	61,190	50,518	55,631	35,722	47,578	53,718	70,565	68,687
7. Tran (huile de morue)	—	52,900	59,617	63,151	88,927	85,234	71,765	1333905	1244239	1033146
8. Rogn (rogue)	—	28,955	28,536	31,958	35,869	34,434	36,362	358,690	430,425	272,715
9. Fiskeguano (engrais de pois- son)	Centner	-	1,330	7,530	8,959	16,975	13,037	17,901	33,950	26,074
10. Fersk Fisk (poissons frais): Lax (saumon)	—	310	251	38,478	2,667	2,093	1,670	40,000	37,668	33,400
11. Do. Makrel og anden (ma- quereau et autre)	—				61,156	76,983	47,602	122,313	115,475	85,684
12. Lax, saltet (saumon salé)	Tønder	97	114	74	293	9	-	4,395	270	-
13. — røget (— fumé)	Centner	59	63	32	5	7	12	105	140	240
14. Hummer (homards)	Tusinder	773	889	1,464	1,858	1,586	1,572	92,905	79,311	66,034
Recapitulation: Produkter af:										
1-3. Sildefiskerier	Centner	1130928	1194269	1618830	1534103	1500214	1565252	3184793	3218747	3127396
4-9. Torsk fiskerier	—	859,958	989,665	992,577	1172928	1227448	1229792	4603281	4371532	3931481
10-14. Andre Fiskerier	—	8,293	9,432	53,298	82,995	94,963	65,006	259,718	232,864	185,358
Summa	Centner	1999179	2193366	2664705	2790026	2822625	2860050	8047792	7823143	7244235

I den følgende Tabel har jeg forsøgt en Sammenstilling af det Bruttoudbytte, der i 1868 kan antages at have tilflydt de egentlige Fiskere i de forskellige Amter. Hvad Vaarsildfisket angaar, har jeg først beregnet, hvor stort Udbytte der i Middeltal har tilfaldt hver Fisker, særskilt for Søndre Distrikt, for Nordre Distrikt og for Søndmøre, og derefter beregnet det paa hvert Amt faldende Beløb i Forhold til det antagelige Antal Fiskere, der fra hvert Amt have taget Del i Fisket i de forskellige Vaarsilddistrikter. En lignende Beregning er bleven gjort med Hensyn til Storsildfisket, Lofotfisket og Loddefisket, medens de øvrige Tal grunde sig paa direkte Opgaver. Det Hele er i det Væsentlige et Skjøn, hvor navnlig de med * mærkede Tal ere tvivlsomme.

Évaluation approximative des sommes payées aux pêcheurs dans les différentes préfectures du royaume.

(* o: chiffres douteux).

De forskellige Slags Fiskerier.	Nede- næs.	Lister og Mandal.	Stavan- ger.	Søndre Bergen- hus.	Nordre Bergen- hus.	Romsdal.	Søndre Trond- hjem.	Nordre Trond- hjem.	Nordland	Tromsø	Finmar- ken.	Ialt.
	Spd. ¹⁾	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.
Vaarsildfiske	-	116000	716000	670000	96000	51000	-	-	-	-	-	1649000
Storsildfiske	-	-	5000*	5000*	5000*	10000*	10000*	15000*	200000	-	-	250000
Sommersild og Brisling	-	-	19000	75000	15000	26000	-	12000	-	-	-	147000*
Vaartorsk-o. Loddefisk.	-	-	-	-	-	293000	88000	25000	1000000	500000	120000	2026000
Andre Torske-o. Seifisk.	1000	2000	?	5000*	4000	10000	-	-	-	?	150000	172000*
Makrelfiske	9000	78000	35000	1000	-	-	-	-	-	-	-	123000
Laxefiske	2000	21000	4000	5000	?	3000 ²⁾	-	-	-	-	-	35000*
Hummerfiske	8000	16000*	25000	8000	-	-	-	-	-	-	-	57000
Recapitulation:												
Sild	-	116000	740000	750000	116000	87000	10000	27000	200000	-	-	2046000
Torsk	1000	2000	?	5000	4000	303000	88000	25000	1000000	500000	270000	2198000
Anden Fisk	19000	115000	64000	14000	?	3000 ¹⁾	-	-	-	-	-	215000*
Summa	20000	233000	804000	769000	120000	393000	98000	52000	1200000	500000	270000	4459000

¹⁾ 1 Spd. = 5,62 francs. ²⁾ o: i Nordmøre alene.

Ved disse Opgaver maa for det Første mærkes, at Udbyttet af Sommersildfiskerierne er uforholdsmæssig lavt anslaaet.

Der er nemlig i 1868 udført 227,300 Tdr. Fedsild og 14,600 Tdr. Brisling, medens de fra de forskjellige Amter opgivne Mængder kun omfatte 50,000 Tdr. Fedsild og 15,000 Tdr. Brislingsild, hvoraf en stor Del skulde være forbrugt i Landet selv. Fiskernes Udbytte af Fedsildfisket kan derfor anslaaes til mindst 500,000 Spd. Ligeledes har Udbyttet af andre Torske- og Seifiskerier end Vaartorsk- og Loddefisket sikkerligen været betydelig større end opgivet.

Efter en lav Beregning skulde altsaa Fiskernes Bruttoudbytte i 1868 kunne ansættes til mindst 5 Millioner Spd. Det største Udbytte faldt paa følgende Amter:

Amter. (Préfectures).	Folke- mængde i 1866. (Population).	Fiskernes Bruttoud- bytte i 1868. (Sommes payées aux pêcheurs).	Do. pr. Ind- bygger.
			(Idem par ha- bitant.)
1. Nordland	91,000	1,200,000	Spd. 13,2
2. Stavanger	106,000	804,000	Spd. 7,6
3. Søndre Bergenhus	113,000	769,000	Spd. 6,8
4. Tromsø	46,000	500,000	Spd. 10,9
5. Romsdal	106,000	393,000	Spd. 3,7
6. Finmarken	21,000	270,000	Spd. 12,9
7. Lister og Mandal	74,000	233,000	Spd. 3,1
8. Nordre Bergenhus	86,000	120,000	Spd. 1,4

Med Hensyn til Amternes indbyrdes Orden bør iøvrigt mærkes, at Aaret 1868 var usædvanlig gunstigt for Stavanger og Søndre Bergenhus Amter, usædvanlig ugunstigt derimod for Nordre Bergenhus og mindre heldigt for Romsdals Amt.

Det vilde have været af Interesse om man kunde have sammenholdt Fiskernes Bruttofortjeneste med Antallet af Fiskere, især dersom man tillige havde Opgaver over det gjennemsnitlige Antal Dage, der er medgaaet til Fisket, samt over de med samme forbundne Udgifter. I flere af de specielle Beretninger findes der saadanne Oplysninger, hvilke dog vanskelig lade sig sammenstille til noget Helt. Ved de større Fiskerier deltog omtrent følgende Antal Fiskere:

De forskjellige Slags Fiskerier.	Antal Fiskere (nombre des pêcheurs).	Antal Dage i Gjennemsnit medgaaede			
		paa Reise til og fra Fisket.	Paa Fiskepladsene.		
			Fiskedage.	Opholdsdage.	Ialt.
Vaarsildfisket i søndre Distrikt	16,300	—	—	—	—
— i nordre —	19,374	—	—	—	—
— i Søndmøre . .	5,260	—	—	—	—
Storsildfiskerier i Nordland . .	10,000	—	—	—	—
Fedsild- og Brislingfiskerier .	?	—	—	—	—
Vaartorskefisket i Romsdals Amt	13,000	—	—	—	—
— i Fosen	2,500	—	—	—	—
— i Lofoten . . .	21,088	—	—	—	—
Loddefisket i Finmarken: Norske	9,500	—	—	—	—
— — Fremmede	1,300	—	—	—	—
Makrelfiskerier	5,000 ?	—	—	—	—
Summa mindst	103,322	—	—	—	—

Størsteparten af de i Storsildfisket deltagende Fiskere antages at have været med paa Lofotfisket, ligesom endel Lofotfiskere søge til Loddefisket, og en stor Del Vaarsildfiskere senere ud paa Sommeren tage Del i Makrel- og Fedsildfiskerier.

Udbyttet af Vaarsildfisket i Aarene 1851—1868 vil erfares af nedenstaaende af Opsynschefen meddelte Opgaver, der ere berigtigede efter Udførselslisterne og derfor ikke ganske stemme med de strax efter Fiskets Slutning foreløbig opgivne Tal.

(Produit de la pêche de hareng d'hiver pendant les années de 1851—1868).

Aar. (années).	Opfisket Kvantum. (Quantités exprimées en milliers de tonnes de 1/2 hectolitres).				Indsvinden og Pakning. (Diminution occasionnée par le repaquage).	Indenlands Forbr. (Consommation intérieure).	Udført Kvantum. (Exportation).	Fersksilde Priser. Værdi pr. Tønde. (Prix du hareng frais).				Værdien af det opfiskede Kvantum. (Produit brut exprimé en milliers de Spd. de 5.62 francs).			
	¹ Søndre Distrikt	² Nordre Distrikt	³ Søndmøre.	Tils. (Total).				¹ Søndre Distr.	² Nordre Distr.	³ Søndmøre.	I Gjennemsnit (moyenne).	¹ Søndre Distrikt	² Nordre Distrikt	³ Søndmøre.	Tilsammen. (total)
	1000 Tdr.	1000 Tdr.	1000 Tdr.	1000 Tdr.	1000 Tdr.	1000 Tdr.	1000 Tdr.	Spd.	Spd.	Spd.	Spd.	1000 Spd.	1000 Spd.	1000 Spd.	1000 Spd.
1851	830	20	-	850	150	100	600	1,2	1,0	-	1,20	996	20	-	1,016
1852	700	20	-	720	128	80	512	1,6	1,0	-	1,58	1,120	20	-	1,140
1853	600	80	-	680	122	70	490	1,8	1,4	-	1,76	1,080	112	-	1,192
1854	400	135	15	550	100	50	400	2,0	2,0	2,0	2,00	800	270	30	1,100
1855	380	100	20	500	90	50	360	2,0	1,6	1,6	1,90	760	160	32	952
1856	180	200	20	400	76	20	304	3,0	2,4	2,4	2,67	540	480	48	1,068
1857	200	180	-	380	73	15	292	3,5	2,8	-	3,17	700	504	-	1,204
1858	300	200	-	500	90	40	400	2,0	1,4	-	1,76	600	280	-	880
1859	320	430	-	750	128	60	550	2,0	2,2	-	2,11	640	946	-	1,586
1860	500	420	-	920	172	60	685	1,0	1,4	-	1,17	500	588	-	1,088
1861	150	340	-	490	92	30	367	2,6	1,3	-	1,70	1,160	442	-	832
1862	580	350	60	990	186	60	745	2,0	2,2	1,4	2,03	390	770	84	2,014
1863	600	370	-	970	182	60	734	1,4	1,7	-	1,52	840	629	-	1,469
1864	340	320	80	740	138	50	550	1,2	1,0	0,88	1,08	408	320	70	798
1865	400	380	60	840	158	50	631	1,7	1,44	1,4	1,56	680	547	84	1,311
1866	410	350	30	790	148	50	598	2,02	2,2	2,0	2,10	828	770	60	1,658
1867	210	320	110	640	120	40	479	3,1	2,3	1,92	2,48	651	736	211	1,598
1868	500	80	20	600	112	40	493	2,8	2,4	2,8	2,75	1,400	192	56	1,648
I Gjennemsnit															
1851—55	582	71	7	660	118	70	460	1,63	1,63	1,63	1,63	951	116	12	1,079
1856—60	300	286	4	590	108	35	446	1,99	1,96	2,40	1,98	596	560	10	1,166
1861—65.	414	352	40	806	151	50	601	1,68	1,54	1,20	1,60	696	542	48	1,286
1866—68	373	250	53	676	127	43	523	2,57	2,26	2,06	2,42	958	566	109	1,633

¹) District de Stavanger et Bergenhus du Sud; ²) district de Bergenhus du Nord; ³) district de Søndmøre.

Vaarsildfisket i 1868 har altsaa, hvad det opfiskede Kvantum angaar, givet et mindre Udbytte end sædvanligt; navnlig maa det siges at have slaaet saa godt som feil i Nordre Distrikt og i Søndmøre, hvorimod det i Søndre Distrikt maa betegnes som rigt. Fiskernes samlede Fortjeneste har paa Grund af de høie Priser været over middels, men var hoist ulige fordelt, saaledes som følgende Opgave viser.

Distrikter. (Districts).	Det gennemsnitlige Udbytte for hver Fisker. (Produit brut moyen par pêcheur).	
	Garnfiske. (pêche aux filets).	Notfiske. (pêche aux barrages).
Søndre Distrikt . . .	77 Spd.	123 Spd.
Nordre Distrikt . . .	9 —	67 —
Søndmøre	14 —	- —
Summa	34 —	85 —

Hvormeget af det samlede opfiskede Kvantum der falder paa Notebrug og hvormeget paa Garnbrug, findes oplyst i Opsynschefens Beretninger for 1862 og følgende Aar; vi hidsætte nedenstaaende Uddrag, ved hvilke det maa mærkes, at de opgivne Tal i det Hele ere for lave, da det støtter sig til de foreløbige Overslag.

Udbyttet af Notebrug og Garnbrug i Aarene 1862—1868.

(Produit de la pêche de hareng d'hiver divisé entre les pêcheurs aux barrages et aux filets).

Aar. (années.)	1. Søndre Distrikt.		2. Nordre Distrikt.		3. Søndmøre.		Tilsammen. (Total).		
	a.*) Notebrug	b.*) Garnbrug	a. Notebrug.	b. Garnbrug.	a. Notebrug.	b. Garnbrug.	a. Notebr.	b. Garnbr.	Ialt.
	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Tdr.
1862	145,000	335,000	5,000*	195,000	-	60,000	150,000	590,000	740,000
1863	180,000	320,000	20,000*	210,000	-	-	200,000	530,000	730,000
1864	40,000	230,000	3,000	237,000	-	80,000	43,000	547,000	590,000
1865	30,000	300,000	2,000	313,000	8,000	32,000	40,000	645,000	685,000
1866	50,000	340,000	15,000	315,000	15,000	15,000	80,000	670,000	750,000
1867	36,000	134,000	8,000	252,000	30,000	70,000	74,000	456,000	530,000
1868	140,000	380,000	10,000	60,000	-	10,000	150,000	450,000	600,000
I Gjennemsnit									
1862—65	98,750	296,250	7,500	238,750	2,000	43,000	108,250	578,000	686,250
1866—68	75,333	284,667	11,000	209,000	15,000	31,666	101,333	525,333	626,666

*) a. ∴ pêche aux barrages; b. ∴ pêche aux filets. *) Disse Tal ere usikre.

I Aaret 1853 ansloges Udbyttet af Notebruget til henimod $\frac{1}{4}$ af det hele opfiskede Kvantum, altsaa henvend 170,000 Tdr.

Med Hensyn til Antallet af Fiskere, Fiskebaade og Fartøier, der beskæftiges ved Vaarsildefisket, er der i Aaret 1868 bleven foretaget nøiagtige Optællinger, dels ved Fiskepladsene af Opsynet, dels i Fiskernes Hjembygder af Lensmændene. Resultatet af disse Optællinger findes meddelte Pag. 6 og flg. Ogsaa for enkelte af de tidligere Aar ere Optællinger blevne foretagne, men disse maa i det Hele ansees som mindre fuldstændige, hvad der navnlig gjælder med Hensyn til det opgivne Antal af Garnbaade og Garnfiskere i det Hele og særskilt for Aarene 1853 og 1865. Imidlertid har jeg dog troet det at være nyttigt at sammenstille de Oplysninger, som herom have været meddelte i de forskjellige Aarsberetninger om Vaarsildefisket, og hidsættes derfor nedenstaaende Tabeller:

Hjemsteder. (Districts).	1. Antal Garnbaade. (Nombre des bateaux armés de filets).							2. Antal (Nombre des		
	Søndre Distrikt.		Nordre Distrikt.		Søndre Søndmøre.		Ved det hele Vaar- sildfiske.	Søndre Distrikt.		Nordre
	1853.	1854	1854	1860	1865	1867	1868	1853	1854	1854
a) Føgderier:										
Bamble	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Nedenæs	10	13	-	2	-	-	-	-	-	-
Sætersdalen	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	109	164	-	23	-	-	161	-	-	-
Lister	388	559	-	107	-	-	345	1	-	-
Jæderen og Dalerne	247	438	-	201	-	1	499	4	6	-
Ryfylke	487	928	-	200	-	4	1,731	164	149	-
Søndhordland	610	683	-	192	-	2	1,751	68	64	-
Hardanger og Vos	16	40	-	47	-	2	45	4	3	-
Nordhordland	585	843	2	432	-	3	1,077	49	55	4
Sogn	17	7	82	180	-	-	337	-	-	4
Sønd- og Nordfjord	-	-	1,146	1,127	33	94	1,283	-	-	5
Søndmøre	2	-	30	11	244	330	522	-	-	-
Romsdal	-	-	-	-	3	27	30	-	-	-
Nordmøre	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-
b) Byer:										
Christiansand	9	9	-	7	-	-	-	-	-	-
Mandal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Søggendal	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-
Ekersund	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-
Sandnæs	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-
Stavanger	40	48	-	77	-	7	88	25	18	3
Skudsnæshavn	-	-	-	-	-	-	58	-	-	-
Haugesund	-	-	-	-	-	-	106	-	-	-
Kopervik	-	-	-	-	-	-	32	-	-	-
Bergen	-	14	1	21	-	1	21	18	20	8
Aalesund	-	-	-	2	15	13	40	-	-	-
Molde	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-
Christiansund	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-
Namsos	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-
Tilsammen:										
Ialt Landdistrikter	2,475	3,678	1,259	2,522	280	463	6,786	290	277	13
- Byer	49	71	2	110	16	26	395	43	39	11
Summa	2,524	3,749	1,261	2,632	296	489	7,181	333	316	24

Hjemsteder. (Districts).	4. Antal Notefiskere. (Nombre des pêcheurs aux barrages).							5. Antal Nombre des bâtiments		
	Søndre Distrikt.		Nordre Distrikt.		Søndre Søndmøre.		Ved det hele Vaar- sildfiske.	Søndre Distrikt.		Nordre
	1853	1854	1854	1860	1865	1867	1868	1853	1854	1854
a) Fogderier:										
Nedenæs og østlige Fogderier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lister	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jæderen og Dalerne . . .	100	102	-	19	-	-	331	4	5	-
Ryfylke	3,357	2,979	-	41	-	-	1,065	148	135	-
Søndhordland	1,423	1,288	-	-	-	-	1,373	68	64	-
Hardanger og Vos	96	70	-	-	-	-	414	4	3	-
Nordhordland	989	1,175	86	335	-	-	554	49	55	4
Sogn	-	-	64	-	-	-	126	-	-	1
Sønd- og Nordfjord	-	-	92	26	-	-	4	-	-	2
Søndmøre	-	-	-	-	-	75	125	-	-	-
Romsdal	-	-	-	-	35	241	480	-	-	-
Nordmøre	-	-	-	-	-	21	25	-	-	-
b) Byer:										
Christiansand og østlige Byer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mandal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Farsund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	-	20	-	-	-	-	-	-	1	-
Soggendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekersund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandnæs	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-
Stavanger	769	518	6	129	-	18	17	25	18	3
Skudsnæshavn	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Haugesund	-	-	-	-	-	-	213	-	-	-
Kopervik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergen	407	476	207	58	-	25	40	18	20	8
Aalesund	-	-	-	-	26	-	142	-	-	-
Molde	-	-	-	-	-	72	5	-	-	-
Christiansund	-	-	-	-	-	21	36	-	-	-
Thronhjelm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Levanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen:										
Ialt Landdistrikter	5,965	5,614	242	421	35	337	4,497	273	262	7
- Byer	1,176	1,014	213	187	26	136	477	43	39	11
Summa	7,141	6,628	455	608	61	473	4,974	316	301	18

Logisfartøier. servant d'auberge aux pêcheurs).				6. Antal sildeførende Fartøier. (Nombre des bateaux de transport).							Hjemsteder. (Districts).	
Distrikt.	Søndre Søndmøre.		Ved det hele Vaarsildfiske.	Søndre Distrikt.		Nordre Distrikt.		Søndre Søndmøre.		Ved det hele Vaarsildfiske.		
	1860	1855	1867	1868	1853	1854	1854	1860	1865	1867		1868
-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	a) Fogderier:
-	-	-	70	4	8	-	4	-	-	23	-	Nedenæs og østlige Fogderier.
-	-	-	119	-	12	-	4	-	-	10	8	Mandal.
1	-	-	55	22	29	-	33	-	-	28	-	Lister.
3	-	-	382	86	135	-	23	-	-	127	-	Jæderen og Dalerne.
-	-	-	134	116	122	7	34	-	-	151	-	Ryfylke.
-	-	-	45	48	57	5	28	-	-	68	-	Søndhordland.
14	-	-	71	33	18	1	15	-	-	30	15	Hardanger og Vos.
-	-	-	12	3	2	13	11	-	-	11	-	Nordhordland.
1	-	-	2	-	-	42	38	1	-	38	-	Sogn.
-	-	-	5	-	1	6	1	16	16	19	-	Sønd- og Nordfjord.
-	2	-	22	-	-	2	-	1	8	1	-	Søndmøre.
-	-	-	3	-	-	-	-	-	1	2	-	Romsdal.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Nordmøre.
-	-	-	-	12	3	-	-	-	-	-	-	b) Byer:
-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	Christiansand og østlige Byer.
-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	Mandal.
-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	Farsund.
-	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	Flekkelfjord.
-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	Soggendal.
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	20	-	Ekersund.
5	-	-	24	143	158	1	38	-	-	199	-	Sandnæs.
-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	Stavanger.
-	-	-	26	-	-	-	-	-	-	82	-	Skudesnæshavn.
-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	Haugesund.
3	-	-	8	26	24	18	41	3	-	37	-	Kopervik.
-	1	-	13	-	-	-	1	34	35	59	-	Bergen.
-	-	-	1	-	-	1	-	10	10	15	-	Aalesund.
-	-	-	2	-	-	1	3	3	10	10	-	Molde.
-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	Christiansund.
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Thronhjelm.
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Levanger.
19	2	-	920	313	387	76	191	18	48	508	-	Tilsammen:
8	1	-	119	196	185	21	85	50	55	422	-	Ialt Landdistrikter.
27	3	-	1,039	509	572	97	276	68	103	930	-	- Byer.
												Summa

Forskjellige Oplysninger vedkommende Vaarsildfiskets Bedrift.	Aar.	Lister og Mandals samt østligere Amter.	Stavanger Amt.	Søndre Bergenhus Amt.	Bergens By.	Nordre Bergenhus Amt.	Romsdals Amt.	Søndre og Nordre Trondhj.s Amter.	Ialt.
1. Den gennemsnitlige Besætning pr. Baad udgjorde: (équipage moyen par bateau).									
i Søndre Distrikt	1853	3,9	4,4	4,1	-	4,2	5,0	-	4,13
— —	1854	3,9	4,4	4,0	3,9	3,9	-	-	4,1
- Nordre Distrikt	1854	-	-	6,5	4,0	4,4	5,8	-	4,4
— —	1860	4,8	4,7	4,9	4,6	4,9	4,7	-	4,8
- Søndmøre	1865	-	-	-	-	5,9	6,4	-	6,1
—	1867	-	5,1	5,3	6,0	5,9	6,3	5,3	6,1
Det hele Vaarsilddistrikt .	1868	4,5	4,4	4,7	-	6,0	6,0	-	5,0
2. Det gennemsnitlige Garnantal pr. Mand: (Nombre des filets par pêcheur).									
i Søndre Distrikt	1853	5,1	4,4	3,01	-	3,0	4,1	-	4,07
— —	1854	6,4	4,4	3,3	3,7	2,8	-	-	4,3
i Nordre —	1854	-	-	2,0	1,5	2,2	3,8	-	2,3
— —	1860	5,6	4,9	3,2	4,3	3,2	3,7	-	4,1
i Søndmøre	1865	-	-	-	-	4,4	4,0	-	4,2
—	1867	-	5,0	4,2	5,0	4,3	3,7	4,3	3,8
3. Antal Garnfiskere, der havde Logis iland: (Nombre des pêcheurs aux filets ayant auberge sur la côte).									
i Søndre Distrikt	1853	62	1,849	2,467	-	51	-	-	4,429
— —	1854	67	3,199	3,233	16	27	-	-	6,542
i Nordre —	1854	-	-	13	4	5,372	156	-	5,545
— —	1860	-	214	437	12	5,640	55	-	6,358
i Søndmøre	1865	-	-	-	-	194	1,644	-	1,838
—	1867	-	16	27	6	542	2,141	21	2,753
4. Antal Garnfiskere, der havde Logis ombord: (Nombre des pêcheurs aux filets ayant auberge dans les bâtiments).									
Søndre Distrikt	1853	1,973	1,534	2,459	-	21	10	-	5,997
— —	1854	2,841	2,833	3,156	39	-	-	-	8,869
Nordre —	1854	-	-	-	-	33	18	-	51
— —	1860	665	2,023	2,855	84	775	21	-	6,423
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	43	-	43
—	1867	-	45	10	-	12	196	-	263

Forskjellige Oplysninger vedkommende Vaarsildfiskets Bedrift.	Aar.	Lister og Mandals samt østligere Amter.	Stavanger Amt.	Søndre Bergenhus Amt.	Bergens By.	Nordre Bergenhus Amt.	Romsdals Amt.	Søndre- og Nordre Trondhj.s Amter.	Ialt.
5. Logisfartøiernes samlede Drægtighed i Kom.-Læster: (Tonnage total des bâtimens qui servent d'anberge, en last de commerce (de 2,1 tons).									
Søndre Distrikt	1854	7	1,449	1,146	208	-	-	-	2,810
Nordre —	1854	-	49	29	96	41	-	-	215
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	47	-	47
—	1867	-	17	-	16	-	272	-	305
6. Antallet af Nøter: (Nombre des grands filets de barrage).									
Søndre Distrikt	1853	3	612	349	62	-	-	-	1,026
— —	1854	3	508	357	73	-	-	-	941
Nordre —	1854	-	11	11	32	25	-	-	79
— —	1860	-	27	34	10	4	-	-	75
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	17	-	17
—	1867	-	3	-	4	-	81	-	88
7. Nøternes samlede Længde i Favne: (Longueur totale des grands filets en brasses de 1,87 mètres).									
Søndre Distrikt	1854	280	39,736	27,359	5,864	-	-	-	73,239
Nordre —	1854	-	1,042	766	1,315	1,666	-	-	4,789
8. Nøternes samlede Dybde i Favne: (Hauteur totale des grands filets en brasses).									
Søndre Distrikt	1854	37	5,731	3,790	806	-	-	-	10,364
Nordre —	1854	-	142	115	355	238	-	-	850
9. Antallet af Notebaade: (Nombre des bateaux aux grands filets employés par les associations de barrage).									
Søndre Distrikt	1853	3	440	321	56	-	-	-	820
— —	1854	2	368	310	63	-	-	-	743
Nordre —	1854	-	84	9	27	17	-	-	137
— —	1860	-	26	22	4	3	-	-	55
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	11	-	11
—	1867	-	1	-	2	-	54	-	57

Forskjellige Oplysninger vedkommende Vaarsildfiskets Bedrift.	Aar.	Lister og Mandals samt østligere Amter.	Stavanger Amt.	Søndre Bergenhus Amt.	Bergens By.	Nordre Bergenhus Amt.	Romsdals Amt.	Søndre og Nordre Trondhj.s Amter.	Ialt.
10. Antallet af Ro- og Jægtebaade: (Nombre des autres bateaux employés par les assoc. de barr.)									
Søndre Distrikt	1853	3	533	384	63	-	-	-	983
— —	1854	2	394	315	54	-	-	-	765
Nordre —	1854	-	12	6	26	14	-	-	58
— —	1860	-	18	26	6	3	-	-	53
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	10	-	10
—	1867	-	1	-	2	-	33	-	36
11. Af de sildeførende Fartøier vare: (Grément des bateaux de transport)									
a) Skonnerter:									
Nordre Distrikt	1860	1	2	-	-	-	1	-	4
Søndmøre	1865	-	-	-	1	-	2	-	3
—	1867	-	-	-	-	-	2	-	2
b) Slupper:									
Søndre Distrikt	1853	-	24	4	2	-	-	-	30
— —	1854	5	35	5	2	-	-	-	47
Nordre —	1854	-	-	-	1	2	2	-	5
— —	1860	2	5	1	-	2	1	-	11
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	5	-	5
—	1867	-	1	1	-	1	11	-	14
c) Jagter:									
Søndre Distrikt	1853	6	140	144	19	3	-	1	313
— —	1854	7	175	130	16	2	1	-	331
Nordre —	1854	-	1	12	12	51	6	-	82
— —	1860	2	54	60	26	38	3	2	185
Søndmøre	1865	-	-	-	1	1	33	-	35
—	1867 *)	-	6	6	5	2	42	-	61
d) Skøiter:									
Søndre Distrikt	1853	25	87	49	5	-	-	-	166
— —	1854	14	112	62	6	-	-	-	194
Nordre —	1854	-	-	1	5	2	2	-	10
— —	1860	3	33	16	15	9	-	-	76
Søndmøre	1865	-	-	-	1	-	24	-	25
—	1867	-	1	-	-	-	25	-	26
12. De sildeførende Fartøiers samlede Drægtighed i Kom.-Læster (30 Tdr. — 1 K.-L.) (Tonnage total des bateaux de transport).									
Søndre Distrikt	1853	106	1,411	1,172	194	23	-	5	2,911
— —	1854	108	1,414	1,163	171	13	10	-	2,879
*) 13 Jagter, der ere opgivne at være fra forskjellige Steder i Bergens Stift, ere fordelte paa Nordre og Søndre Bergenhus Amter og Bergens By.									

Forskjellige Oplysninger vedkommende Vaarsildfiskets Bedrift.	Aar.	Lister og Mandals samt østligere Amter.	Stavanger Amt.	Søndre Bergenhus Amt.	Bergens By.	Nordre Bergenhus Amt.	Romsdals Amt.	Søndre og Nordre Trondhj.s Amter.	Ialt.
Nordre Distrikt	1854	-	7	95	157	307	75	-	641
— —	1860	69	676	568	331	323	70	29	2,066
Søndmøre	1865	-	-	-	40	12	550	-	602
—	1867	-	80	88	63	38	731	-	1,000
13. a) De sildeførende Fartøiers samlede B e m a n d i n g . (Equipage total des bateaux de transport).									
Søndre Distrikt	1853	95	909	716	102	12	-	4	1,838
— —	1854	87	1,110	698	87	7	4	-	1,993
Nordre —	1854	-	4	47	70	194	38	-	353
— —	1860	33	350	273	159	159	24	9	1,007
Søndmøre	1865	-	-	-	13	4	226	-	243
— —	1867	-	37	32	23	14	289	-	395
Det hele Vaarsilddistrikt. .	1868	85	1,461	1,071	161	156	378	-	3,312
b) Gjennemsnitlig B e m a n d i n g pr. sildeførende Fartøi. (Equipage moyen par bateau de transport).									
Søndre Distrikt	1853	3,3	3,6	3,6	3,9	4	-	4	3,8
— —	1854	3,2	3,4	3,5	3,6	3,5	4	-	3,4
Nordre —	1854	-	4	3,6	3,9	3,5	3,8	-	3,6
— —	1860	4,1	3,7	3,5	3,4	3,3	4,8	4,5	3,6
Søndmøre	1865	-	-	-	4,3	4,0	3,5	-	3,7
—	1867	-	-	4,5	4,6	2,6	2,6	-	3,8
14. Antal Salte b o d e r : (Nombre des ateliers de salaison).									
Søndre Distrikt	1855	-	661	155	-	-	-	-	816
Nordre —	1855	-	-	-	-	50	2	-	52
— —	1860	-	-	-	-	368	-	-	368
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	11	-	11
—	1868	-	-	-	-	-	44	-	44
15. Saltebodernes Kostende ¹⁾ udtrykt i Tusinder af Spd.:									
Søndre Distrikt	1855	-	187	81	-	-	-	-	268
Nordre —	1855	-	-	-	-	12	1	-	13
— —	1860	-	-	-	-	173	-	-	173
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	10	-	10
—	1868	-	-	-	-	-	52	-	52
16. Saltebodernes Rummen- de udtr. i Tus. af Tdr. Sild:									
Søndre Distrikt	1855	-	395	189	-	-	-	-	584
Nordre —	1855	-	-	-	-	25	1	-	26
— —	1860	-	-	-	-	318	-	-	318
Søndmøre	1865	-	-	-	-	-	13	-	13
—	1868	-	-	-	-	-	68	-	68

¹⁾ Valeur exprimée en milliers de speciesdaler de 5,02 francs.

Det samlede Antal Personer, der beskæftiges ved Vaarsildefisket, udgjorde ifølge Opgaverne for Aaret 1868:

Almue. (Personnes occupées par la pêche de hareng d'hiver).	Søndre Di- strikt.	Nordre Di- strikt.	Søndmøre.	Ialt. (Total)!
Garnfiskere (Pêcheurs aux filets) . . .	13,000	19,000	3,960	35,960
Notefiskere (Pêcheurs aux barrages) . . .	3,300	374	1,300	4,974
Arbejdere ved Tilvirkningen (Ouvriers occu- pés par la préparation du hareng) . .	3,870	2,500	800	7,170
Mandskab til de sildeførende Fartøier (Equi- page des bateaux de transport) . . .	1,917	915	480	3,312
Summa (Total)	22,087	22,789	6,540	51,416

For de tidligere Aar ere Opgaverne ufuldstændige, saa at der alene stykkevis kan anstilles Sammenligninger.

Antallet af Notefiskere var i Begyndelsen af Femtiaarene betydeligt større end det nu er, idet det nemlig er opgivet som følger:

Aar.	Søndre Distrikt.	Nordre Distrikt.	Søndmøre.	Ialt.
1853	7,141	?	-	7,500
1854	6,630	440	-	7,070
1857 og 1858	2,200	500*	-	2,700
1860	3,300	600	-	3,900
1862	3,900	450	-	4,350
1866	4,400	880	220*	5,500
1867	4,400	400	450	5,250
1868	3,300	374	1,300	4,974

Antallet af Garnfiskere er dels opgivet, dels anslaaet (*), som følger:

Aar.	Søndre Distrikt.	Nordre Distrikt.	Søndmøre.	Ialt.
1854	15,411	5,596	400*	21,400
1860	10,000*	12,781	-	23,000
1866	16,500	10,000	2,500*	30,000
1867	15,000	15,000	3,000	33,000
1868	13,000	19,000	3,960	35,960

Mandskabet paa de sildeførende Fartøier udgjorde omtrentlig:

Aar.	Søndre Distrikt.	Nordre Distrikt.	Søndmøre.	Ialt.
1854	1,993	353	-	2,346
1860	1,200*	1,007	250	2,450
1866	1,500*	900*	300*	2,700
1867	1,500*	900*	405	2,900
1868	1,917	915	480	3,312

Over Antallet af Arbejdere, der sysselsættes ved Sildens Tilvirkning, har man Opgave for Aaret 1868, ifølge hvilken 7.170 Mennesker skulde være beskæftigede paa denne Maade, heraf 3,870 i Søndre Distrikt, 2,500

i Nordre Distrikt og 800 i Søndmøre. Dette giver i Middeltal for det hele Fiske henved 84 Tdr. Sild paa hver Tilvirker; heraf i Søndre Distrikt 130 Tdr., i Nordre Distrikt kun 32 Tdr. og i Søndmøre 25 Tdr.

Dersom man tør forudsætte, at der ved Tilvirkningen af hvert 1000 Tdr. af det opfiskede Kvantum har været sysselsat 12 Arbeidere, bliver det samlede Antal Mennesker, der har været beskjæftiget ved Vaarsildfisket i efternævnte Aar, omtrentlig følgende:

Aar.	Notefiskere.	Garnfiskere.	Mandskab paa sildeførende Fartøier.	Arbeidere ved Tilvirkning.	Ialt.
1854	7,070	21,400	2,346	6,600	37,416
1860	3,900	23,000	2,450	11,040	40,390
1866	5,500	30,000	2,700	9,480	47,680
1867	5,200	33,000	2,900	7,680	48,830
1868	4,974	35,960	3,312	7,170	51,416

Christiania 20de Januar 1870.

A. N. Kiær,
Bureauchef.

Sammenligning mellem norsk, engelsk og fransk Mynt, Maal og Vægt.

(Tableau comparé des poids, mesures et monnaies).

Norsk.	Engelsk.	Fransk.
1 Fod	1,0294 feet	0,3137 mètre.
1 Mil	6,099 geogr. miles } 7,0186 miles }	11,2950 kilomètre.
1 Kvadratfod	1,0596 square feet	0,0984 mètre carré.
1 Maal Jord	0,2363 acre	0,0984 hectare.
1 Kvadratmil	49,2607 square mile } 37,2027 geogr. do. do. }	127,57 kilomètre carré.
1 Kubikfod	1,0907 cub. feet	0,0309 mètre cub.
1 Pot	0,2124 gallons	0,9651 litre.
1 Tønde Korn, Stenkul	3,8235 bushels	1,390 hectolitre.
1 Tønde Fisk, Tran Tjære	3,1862 bushels	1,158 hectolitre.
1 Com.-Læst ved Fartøier over 200 Tons	2,05 ton	2,05 tonneaux.
1 Com.-Læst ved Fartøier under 200 Tons	2,30 ton	2,30 tonneaux.
1 Com.-Læst ved norske Far- tøier overhovedet	2,10 ton	2,10 tonneaux.
1 Pund	1,0981 pound avoir dupois .	0,4981 kilogrammes.
1 Vog	39,533 — — —	17,932 —
1 Skippund	351,4053 — — —	159,396 —
1 Speciesdaler	0,224 lstr.	5,62 francs.

I. Beretning om Vaarsildfiskeriet i Aaret 1868.

Opsynschefen ved Vaarsildfiskeriet, Capitainlieutenant Heyerdahl har til Departementet for det Indre afgivet følgende Beretning om Vaarsildfiskeriet i 1868.

Tilfølgende mig som Opsynschef ved Vaarsildfisket tillagte Instrux har jeg herved den Ære at afgive samlet Beretning om indeværende Aars Vaarsildfiske og Opsynets Virksomhed under samme.

Ligesom forrige Aar herskede fra Aarets Begyndelse til udover Midten af Januar Maaned et for Reisen til Fisket overmaade gunstigt Veir, saa at Almuen ogsaa fra fjerneste Egne i betimelig Tid kunde naa frem. Størsteparten var antagelig fremkommen til de sædvanlige Ventepladse omtrent den 20de Januar saavel i Nordre som i Søndre Distrikt.

Den 21de Januar, eller omtrent en Uge senere end ifjor, fornemmedes Sild for første Gang ved Udsire og den 23de mellem Urter og Fæø, paa hvilken Strækning der samme Dag sattes Garn af henved 50 Baade. Uagtet lovende Udsigter blev Fangsten imidlertid ikkuns ringe. Den 24de Januar udbrød et Uveir, som om Aftenen blev til orkanagtig Storm af SSO, der anrettede usædvanlig stor Skade saavel paa Land som paa Vand. Herunder ophørte igjen alle Udsigter til Fiske, og i de paafølgende 14 Dages stormende og usigtbare Veir gaves der ikkuns sjelden Anledning til at iagttage, hvorvidt Silden igjen var under Indsig.

Den fiskesøgende Almue havde ved Fremkomsten som sædvanligt fordelt sig paa Stederne fra Skudeshavn til Haugesund, og efterhaanden som der rygtedes om Udsigter ved Øgrupperne udenfor, udover til disse.

Under det langvarige Uveir, som indtraadte den 24de Januar og hvorunder der fornemlig den 6te Februar rasede en voldsom Nordveststorm, begyndte Almuen at nære stærk Frygt for, at Fisket skulde mislykkes, ligesom Proviantmangel begyndte at føles. Endelig indløb den 8de Februar Efterretning om, at der stod store Masser af Sild paa Sletten, og ved Veirets Afklaring den paafølgende Dag, Søndag den 9de, var der de mest lovende Udsigter ved Røvær, indover til Sletten og ind Bømmelfjorden lige til Tjernagelen. Paa de om Eftermiddagen udsatte Garn gjordes ogsaa ret god Fangst. Da imidlertid en stor Del af Almuen undlod at udsætte, fordi det var Søndag, blev dog det samlede Udbytte ikke betydeligt. Ved Røvær gjordes flere Stængninger. En den 11te herskende stiv Nordvestkuling afbrød dette Fiske ved Røvær og langs Fastlandet fra Tømmervig til Mølstervaag og forarsagede betydeligt Garntab. Imidlertid var Fisket heldigen begyndt paa det mere beskyttede Strøg fra Lyngholmen til Tjernagelen; men der var i flere Dage kuns ringe Almue tilstede, da Veiret hindrede de søndenførliggende Fiskere i at søge derhen. Den 12te Februar blev Veiret noget bedre og Fisket tog sig igjen op paa ovennævnte Strækninger, ligesom ogsaa samme Dag begyndte et Fiske ved Udsire, der sluttede den 17de Februar. Dette Sidste var hovedsagelig Notefiske, som faldt ved Øens Sydside og gav et ret godt Udbytte for Hjemfolket; den fremmede Almue, som tidligere havde søgt derud, var nemlig allerede vendt tilbage. Den 13de og 14de Februar strakte Fisket sig fra Røvær over til Fæø og derfra indover til Haugesund og faldt i det Hele overmaade rigt. Udbyttet af disse to Dages Fangst blev anslaaet til 80,000 Tønder. Den 15de vedblev Fisket at være rigt ved Røvær, hvorimod andetsteds noget ujevnt; Mangel paa Kjøbere ved Røvær hindrede imidlertid Fiskerne i tilfulde at nyttiggjøre sig den rige Fangst.

Samtidigt med Garnfisket sattes i Røvær, Mølstervaag, Smørsund og Fæø talrige Laase, der i Regelen gave godt Udbytte, dog mindre ved Fæø. Langs Bømmehjordens Østside var der ogsaa god Anledning til med

Fordel at anbringe Nøter, men da saadanne ikkuns i ringe Tal vare tilstede, blev Udbyttet af Notefisket paa denne Strækning ikke synderligt. Den samlede Fangst med begge Redskaber i denne Uge, hvori dog Veiret ikke var det gunstigste, blev anslaaet til 160,000 Tønder.

Fra den 16de Februar faldt Garnfisket i det Hele mindre rigt end tidligere, nærmest paa Grund af vedvarende stormende Veir, men der vedblev dog enkelte Steder at fiskes godt, navnlig i Nærheden af Haugesund og fra Kvalen vestover forbi Osnæsgavlen til Fæø, paa hvilken Strækning Fisket holdt sig længe, idet det først kan ansees som ganske ophørt ved Februar Maanedes Udgang. Notefisket dreves med Held ved Fæøens Østside ligesom i Visnæsvaagene, hvor Laasene stode godt beskyttede, hvorimod Fangsten mere eller mindre gik tabt for flere af de Laase, som bleve satte ved Holmerne langs Osnæsgavlen. Silden holdt sig ogsaa inde i Storesund (tæt ved Haugesund) og dersteds kunde Fiske foregaa ogsaa, naar Veiret hindrede Udsætning udenfor. Omtrent den 25de Februar blev Fiskets nære Ophør paa omhandlede Strækning bebudet ved Sildens Afmagring og Seiens Forekomst.

Ved Røvær aftog Fisket fra den 17de Februar, hvorfor det ved denne Tid blev almindeligt at søge derfra til andre Fiskepladse, navnlig Espevær og Bømmelen; de faa tilbageværende Garnbaade gjorde imidlertid endnu ret god Fangst til den 20de, men da var ogsaa Røværfisket forbi. Udbyttet for Laasene blev opgivet til 20,000 Tønder.

Den 17de og 18de Februar var der en Stands i Fisket paa Sletten fra Ryvarden sydover, hvorefter det dog igjen tog sig op og blev drevet med afvexlende Held til 4de Marts. Ved Lyngholmen vedvarede Fisket ogsaa til sidstnævnte Dag, men dreves den hele Tid af en mindre talrig Almue og faldt sluttelig temmelig ujevnt; længere inde i Fjorden var det saagodtsom ophørt allerede den 17de Februar.

Paa de ovenfor nævnte forskellige Strækninger sattes der ogsaa ikke faa righoldige Laase, og Notefisket var i det Hele ret lønnende.

Under Bømmelø formærkedes Sild første Gang den 17de Februar, da der ved Bømmelhavn blev fisket indtil 3 Tønder pr. Baad. Den Almue, som var samlet der og som ved Efterretning herom søgte derhen, maatte imidlertid vente til den 21de, før Sild atter sporedes der og ved Langevaag; men fra denne Dag til 3die Marts faldt der dagligen godt Garnfiske, som efterhaanden trak sig indover til Børøen. Flere ret gode Laase bleve satte, navnlig ved Bømmelhavn.

Uagtet Garnfisket, som ovenfor berettet, vedblev at afgive et godt Udbytte ved Haugesund til Februar Maanedes Udgang, søgte dog endel Almue derfra allerede den 18de og begav sig til Espevær ved Rygte om Udsigter dersteds, hvor der imidlertid ikke blev noget synderligt Fiske før den 26de Februar, da det faldt ret godt saavel ved selve Espevær som ogsaa langs Bømmeløens Vestside. De nærmest paafølgende Dage fiskedes der med baade Not og Garn paa den hele Strækning til Hisken, fornemlig den 29de, da Udbyttet alene ved Espevær og omliggende Fiskepladse var mindst 35,000 Tønder. Fra Begyndelsen af Marts Maaned aftog dette Fiske og blev ujevnt, indtil det den 7de Marts var ganske ophørt.

Medens Optagning af Laasene paa enkelte Steder fortsattes til omtrent den 10de Marts, tog allerede den 4de og 5te en stor Del af Garnfiskerne paa Hjemveien; ikkuns et ringe Antal drog til Hisken og nordenfor liggende Fiskepladse, hvor Sild havde været under Land siden den 28de Februar. Stiv Kuling af nordlig Vind hindrede dog i betydelig Grad saavel Almuens Fremkomst som Fiskets Drift ved Hisken, og da Veiret endelig den 5te Marts bedagedes, var der kun lidet Sild og ubetydelig Almue tilbage; dog fortsattes med et ujevnt Fiske ved Hisken, Melingsvaag og Øklandsvaag samt ind til Vornæset indtil den 10de Marts, da den tilbageværende Almue enten søgte nordover eller drog hjem. I de sidste Dage bestod Fangsten fornemlig af Smaasild. Notefisket var paa denne Strækning af ringe Betydenhed.

Da Mængden af Fiskerne til de første Dage af Marts havde gjort heldig, tildels rig Fangst, blev det ikkuns faa Baade, som søgte til Brandesund, hvor Fisket var begyndt den 28de Februar og dreves omtrent i et Par Uger — i den første Tid dog næsten udelukkende af Hjemfolket. Senere kom endel hjemvendende Kinnfiskere. Den 7de Marts var Fisket størst, da det nemlig gav indtil 16 Tønder pr. Baad.

Samtidigt med Brandesundsfisket faldt der endel baade Not- og Garnfiske paa Strækningen fra Stolmen indover til Bekkervig og paa begge Sider af Korsfjorden, navnlig ved Glesvær og i Tellevaag. I dette enkelte Dage ganske gode Fiske fik ogsaa hjemvendende Kinnfiskere Anledning til at deltage; ved dets Ophør den

12te Marts var Fisket i Søndre-Distrikt at anse som tilendebragt. Det var vel Tilfælde, at endnu en Tid derefter kom nogen fersk Vaarsild til Bergen, men det var hovedsagelig fra tidligere stængte Laase; hvad der senere blev fisket, var høist ubetydeligt og alene Smaasild, ikkuns tjenlig til Hjemforbrug.

I Nordre Distrikt bemærkedes den 23de Januar Sild under Land ved Frøien og ved Senningerne, og paa førstnævnte Sted blev der af enkelt Baad fisket 20 Tønder. De følgende Dage kunde saagodtsom intet Fiske gjøres paa Grund af stormende Veir og svært Hav. De flere Forsøg, som gjordes, havde i Regelen alene Tab af Fiskeredskaber til Følge.

Den 31te Januar indtraadte en kort Stands i Uveiret, under hvilken en mindre Del af den i Kallevaag overmaade talrigt forsamlede Almue fortrak dels til Batalden og Kinn og dels til Nordfjord, i Betragtning nemlig af at Frøi-Fisket de foregaaende Aar stedse har været ganske kortvarigt, og der saaledes kunde være mindre Haab om, at det nu skulde tage sig op igjen. Dette skeede heller ikke. Mængden af den paa Stedet samlede Almue forblev liggende indtil den 4de Februar, dog mere fordi Veiret hindrede den i at komme væk end i Haab om noget Frøi-Fiske.

Imedens Veirforholdene forbleve høist ugunstige, lykkedes det dog for endel Baade fra 1ste til 5te Februar at drive Fiske ved Store-Batalden, ved Kvitingen og ved Sværslingerne. Udbyttet ansloges til 15 à 20,000 Tønder.

Hermed var ogsaa det saakaldte Kinnfiske ganske forbi.

Voldsomme Storme indtraadte igjen, hvorunder en stor Mængde udestaaende Fiskeredskaber gik tabt, og vedvarede med ikkuns korte Afbrydelser, indtil saa lang Tid var forløben, at der ikke længer kunde næres noget Haab om, at Silden skulde søge ind i Nærheden af Kinn. Under de forskjellige Afbrydelser i Stormen, der rasede næsten fra alle Kanter, var der stedse et saa svært Hav, at alle Forsøg paa at drive Fiske næsten uden Undtagelse resulterede i Garntab, og Forsøgene maatte saaledes omsider opgives.

Den 4de Februar forlod en stor Del af Almuen Kallevaag, navnlig for Nordfjord, hvortil Leiligheden var gunstig, imedens det kuns var faa, som det lykkedes at arbeide sig sydover. Der var ogsaa samme Dag indløben Telegram fra Moldøen om Fornemmelse af Sild ved Einevarden. Men Reisen til Nordfjord blev ligesaa frugtesløs, som den havde været til Kallevaag, da heller ikke dersteds faldt noget Fiske.

Efterhaanden som Tiden led hen og det stillede sig mere og mere usikkert, hvor Fisket maaske vilde slaa til, fordelte Almuen sig, eftersom dertil imellemstunder gaves Anledning, saavel sydover til Kinn som nordover til Nordfjord, imedens endel Almue dog næsten den hele Tid forholdt sig rolig i Kallevaag, hvad der neppe nogensinde tilforn har hendt, men som var ganske forklarligt under de mangfoldige ørkesløse Rygter om lovende Udsigter paa forskjellige Kanter, hvilke stadigen gjentog sig, saaofte det hendte, at Veiret bedagede sig og klarede af saameget, at der kunde sees udover Havet.

Endel Fiskere forlode allerede meget tidligt Nordre-Distrikt for at friste Lykken søndenfor, uden at det dog, efter hvad jeg har bragt i Erfaring, lykkedes dem at naa frem til den bedste Fisketid i Søndre-Distrikt.

Søndagen den 23de Februar syntes Leiligheden gunstig for Hjemreisen, som ogsaa paabegyndtes af en Mængde Fiskere, navnlig af de i nærmeste Distrikter hjemmehørende. De vare imidlertid ikke komne langt paa Veien, før de overfaldtes af igjen udbrydende Uveir, der vedblev hindrende for almindeligt Opbrud til den 27de, da Veiret omsider blev gunstigt og saagodtsom den hele i Søndfjord værende fremmede Almue tog paa Hjemveien.

Underveis traf et mindre Antal Garnbaade op i et Fiske ved Molvær, der begyndte rigt den 26de, men blev af saa kort Varighed, at de Fiskere, som paabegyndte Hjemreisen den 27de, saagodtsom ingen Del fik deri. Udbyttet regnedes ikkuns til 5000 Tønder.

Endel af Almuen lagde derefter Hjemreisen over Bueland, hvor den dog forgjæves ventede paa Fiske.

Fiskere, som fortsatte Hjemreisen direkte fra Molvær, havde derimod det Held ganske uventet at træffe op i temmelig betydeligt baade Garn- og Notefiske ved Ytre Sulen, navnlig ved Utvær og Husø, udenfor Børtnæsøen ligesom ogsaa ved Mundingen af Feyefjorden, fra Feyeø over til Ronglevær og ved Hjelmeland. Paa disse Strækninger stødte Silden under Land i stor Mængde i de første Dage af Marts, men da Indsiget var uventet, kom der ikkuns tilfældigvis fremmed Almue tilstede, og Fisket fik saaledes ikke den Betydenhed, der ellers havde været Anledning til. Det vedvarede til 11te Marts og dets Udbytte ansloges til 50 à 60,000 Tønder.

Efter ugevis forgyæves at have paaventet Fiske i Nordfjord, drog det derværende Fjordfolk hjem for at ruste sig til Tørskefisket, medens den fremmede Almue tildels drog til Søndmøre, efterhaanden som Veiret tilstedede det; et langt større Antal Fiskere skulde vistnok have taget denne Vei, om det ikke som Følge af det mislige Fiske havde skortet dem paa Proviant og Penge.

Samtidigt med at Silden søgte ind ved Molvær, den 26de Februar, stødte den ogsaa i rigelig Mængde under ved Rundø paa Søndmøre, hvor der navnlig paa Øens Nordostside til den 1ste Marts fiskedes overmaade rigt af den dog ikkuns i ringe Antal tilstedekomne Almue. Udbyttet var omtrent 6000 Tønder. Men dermed var ogsaa Fisket ganske forbi paa denne Strækning.

I den sydlige Del af Distriktet, nemlig ved Sandø, Ristø, Kvamsø ligesom under Nordvestsiden af Statlandet faldt der i Ugen fra 8de til 15de Marts et Garnfiske paa cirka 4000 Tønder, hvormed Søndmørefisket sluttede. Med Not gjordes intet Fiske paa Søndmøre.

Af den givne Oversigt fremgaar, at Fisket i Søndre-Distrikt strakte sig fra Karmøens Nordende indtil langs Store-Sarteren, at Hovedfisket faldt fra Røvær og Fæø indover til Haugesund samt derfra langs Sletten til Ryvarden, og at Fisket var temmelig stadigt og gav i det Hele lønnende Udbytte.

I Nordre-Distrikt mislykkedes Fisket saagodtsom ganske ved de sædvanlige Fiskepladse, og det var alene paa Hjemturen, udenfor de Strækninger Silden i Almindelighed søger ind, at der faldt Fangst af nogen Betydenhed. Ogsaa paa Søndmøre blev Fisket høist ubetydeligt. Det mislige Resultat for disse Distrikters Vedkommende maa vistnok alene tilskrives Uveiret, der holdt ved saagodtsom uafbrudt den hele Tid, imedens Silden, efter hvad der var al Grund til at antage, i store Masser var under Land.

Som ved Fiskets Slutning indberettedes til det Kongelige Departement, maatte jeg efter de dengang erholdte Oplysninger antage, at det iaar opfiskede Kvantum Vaarsild nærmest kunde ansættes til 580,000 Tønder, hvoraf 500,000 i Søndre-Distrikt, 70,000 i Nordre-Distrikt og 10,000 paa Søndmøre. Efter hvad der senere er kommet til min Kundskab betræffende Fisket i Søndre-Distrikt — som jeg ikke havde Anledning til selv at overvære — maa jeg imidlertid antage, at det samlede Kvantum er nærmest at anslaa til 600,000 Tønder.

Til Udskibning vil der formentlig komme noget mere end 450,000 Tønder. Med Hensyn til at Forholdet imellem det opfiskede og udskibendes Kvantum her sættes noget anderledes end forrige Aar, skal jeg tillade mig at bemærke, at der som en Følge af Sildens Beskaffenhed formentlig vil komme til at medgaa usædvanlig meget til Pakning.

Efter forrige Aars Overslag skulde der komme omkring 450,000 Tønder til Udskibning, medens Toldlisterne udvise 479,482 Tønder Vaarsild for Aaret 1867. Forskjellen har idetmindste forendel sin Aarsag i, at der af den saakaldte Storsild fra Helgeland og Vesteraalen blev udskibet endel som Vaarsild.

Som Følge dels af, at Fisket først saa sent kom til at begynde og dels af de ugunstige Efterretninger fra Nordre-Distrikt, holdt Priserne sig høiere i Søndre-Distrikt end almindeligt under et saa godt Fiske. I Haugesund begyndtes der med 3 Spdlr. pr. Tønde, derefter var Prisen undertiden oppe i 16 Ort, ja enkelte Gange endog i 17 Ort og gik ikkuns paa de allerbedste Fiskedage ned til 12½ Ort à 2 Spdlr. Skjønt Prisen i det Hele holdt sig noget stivere i Haugesund end paa de øvrige Fiskepladse, var dog ikke Forskjellen af synderlig Betydenhed, naar undtages enkelt Dag og enkelt Sted, hvor den ved tilfældig Mangel paa Kjøbere gik ned endog til 4 Ort og derunder. Dette var navnlig Tilfælde i Røvær den 15de og i Mølstervaag den 12te Februar, paa hvilket sidste Sted ligesom paa Bømmelfjordens Østside Prisen overhoved var lavest og for Garnsildens Vedkommende antagelig nærmest kan ansættes til 11 Ort gjennemsnitlig pr. Tønde. I Espevær var Prisen i Begyndelsen fra 15 til 17½ Ort, faldt derefter noget og gik den 29de Februar ned til 7 Ort. Efter den 1ste Marts kan Middelpriisen for Garnsild paa Fiskepladsen ved Espevær og Bømmelen neppe ansættes høiere end 10 Ort. Ved Brandesund, Stolmen og Glesvær gaves fra Først af 15 à 16 Ort, senere mindre efter Kjøbernes Antal.

Prisen for Laasesild rettede sig dels efter Garnfiskets Beskaffenhed, var undertiden oppe i 18 Ort og derover, men holdt sig i Regelen omkring 3 Spdlr. med 20 pCt. Rabat; enkelte Gange gik den ned til 12 Ort. Middelpriisen for Søndre-Distrikt kan formentlig ansættes til 14 Ort pr. Tønde.

I Nordre Distrikt begyntes med en Pris af 10 à 12 Ort pr. Tønde, der allerede som en Følge af ringe Tilgang Dagen efter gik op til 15 à 16 Ort. Ved Molvær betaltes endogsaa fra 16 lige til 20 Ort. Under det

Fiske, som faldt søndenfor under Almuens Hjemreise, maatte Prisen som rimeligt variere overmaade stærkt, efter hvad der er mig opgivet, fra 6 til 16 Ort pr. Tønde for Garnsild. Om Gjennemsnitsprisen for Distriktet er det saaledes vanskeligt at danne sig et nogenlunde paalideligt Skjøn, meget feiles der dog ikke ved at ansætte den til nærmest 12 Ort pr. Tønde.

Ved Rundø blev betalt fra 11 til 13 Ort og ved Sandø, Ristø og Kvamsø fra 13 til 17½ pr. Tønde. Gjennemsnitsprisen for Søndmøres Vedkommende kan formentlig ansættes til 14 Ort pr. Tønde.

Med Not blev i Søndre-Distrikt antagelig fisket omtrent 140,000 Tønder og i Nordre-Distrikt 10,000 Tønder, paa Søndmøre derimod slet intet. Notefiskets Udbytte i det Hele var saaledes omtrent $\frac{1}{4}$ af det samlede Fiske, et usædvanligt heldigt Resultat. For Søndre-Distrikts Vedkommende var Notefisket saameget heldigere, som Notelagenes Antal kun var lidt over $\frac{1}{3}$ af hvad der var ved Optællingen i 1853; paa Søndmøre følte derimod det mislykkede Notefiske saameget stærkere, som der tilfølgte af forrige Aars heldige Notefangst var gjort store Udrustninger, navnlig ved Indkjøb af flere Nøter fra Søndre-Distrikt. For det i dette Distrikt stedfindende Notefiskes Vedkommende er det ogsaa at anmærke, at Fiskets Spredning over store Strækninger havde den heldige Virkning, at de somoftest kostbare Kollisioner med Garnfiskere faldt mindre hyppige end sædvanligvis har været Tilfælde.

For de sildeførende Fartøier var der selvfølgelig meget at gjøre i Søndre-Distrikt og at flere Dampskibe deltog i Transporten, bidrog vistnok ikke lidet til, at der iaar bragtes et større Kvantum — antagelig 70 à 80,000 Tønder — fersk Sild til Bergen, end der i Aarrækker er kommet.

Det langvarige Uveir, som i Nordre-Distrikt bevirkede, at Fisket saa totalt mislykkede, var stærkest den 8de Februar, da der rasede en Storm af NV, og det var en Lykke, at en talrig Del af Almuen endnu dengang holdt sig i Kallevaags sikre og gode Havn.

Ogsaa i Søndre-Distrikt herskede under dette Fiske mere stormfuldt Veir end sædvanligt, men dersteds er heldigvis bedre beskyttede Fiskepladse end i Nordre-Distrikt. Den 25de Januar rasede en orkanagtig Storm af SO, der anrettede stor Skade paa Fartøier, Baade, Boder og Brygger, navnlig i Skudesnæshavn, Akrehavn, Udsire og Røvær. Iblant de mange Fartøier og Baade, som dengang gik i Drift og bleve mere eller mindre beskadigede, tildels ganske ødelagte, var ogsaa Opsyns-Skøiten Seien, som maatte sendes til Stavanger for at undergives Reparation. Senere var der flere Gange, navnlig den 6te Februar, Storm af NV, hvorunder fornemlig ved Røvær flere Fartøier og Baade kom til Skade.

Som Følge af Veirets Beskaffenhed var ogsaa Redskabstabet dette Aar langt større end sædvanligt. Efter anstillede Undersøgelser har jeg saaledes Grund til at antage, at der ved Batalden og Kinn til den 9de Februar var tabt mindst 13,000 Garn, og det samlede Redskabstab for Aaret kan vistnok ansættes til endel over 50,000 Speciedaler.

Efter hvad der er kommen til Opsynets Kundskab forliste der totalt under Seilads 6 Fartøier i Søndre- og 1 i Nordre-Distrikt.

I den hele Aar-Række, siden Opsyn blev anordnet, har Almuen ingensinde lidt saa stor Skade paa Fartøier og Baade som afvigte Vinter. Aftryk af de i Bergens Adresseavis, Stavanger Amtstidende, Karmsundsposten og Aalesunds Avis indrykkede og i vedkommende Distrikter omsendte Fortegnelser over efterliggende bjergede Redskaber, der for Søndre-Distrikt ere opbevarede paa Espevær, for Nordre-Distrikt paa Florø og Moldøen, samt for Søndmøre paa Flaavær og Skorpen, tillader jeg mig at vedlægge. I Anledning af bjergede Redskaber udviser Aars-Regnskabet en Indtægt af 1901 Spdlr. 95½ Sk. og en Udgift af 1368 Spdlr. 80 Sk. Herved er imidlertid at bemærke, at af Auktionsbeløbene for forrige Aar udestaa som uafgjorte omtrent 1900 Spdlr., hvormed der har maattet gives Henstand som en Følge af det mislykkede Fiske i Nordre-Distrikt.

Efter hvad der er kommet til Opsynets Kundskab, omkom der ved Ulykkestilfælde 17 Personer, hvoraf 4 i Søndre- og 13 i Nordre-Distrikt. 7 af disse Tilfælde indtraf under Reisen til Fisket i sidstnævnte Distrikt.

Under Omstændigheder som de omfoklarede maatte selvfølgelig Fiskets Udbytte falde endnu mere ulige fordelt blandt den fiskende Almue end i Almindelighed har været Tilfælde, vel endogsaa mere end noget foregaaende Aar. I Søndre-Distrikt lønnede Fisket sig i det Hele overmaade godt, for endel af Almuen endogsaa udmærket godt. Paa Søndmøre var det ikkuns ved Rundø, at der fiskedes nogenlunde og dersteds ikkuns af et ringe Antal Fiskere; og af Almuen i Nordre-Distrikt var det, naar undtages enkelte Baadlag ved Kinn og Batalden,

ikkuns dem, der traf i Fisket under Hjemreisen, som havde nogen Fortjeneste. Paa Søndmøre tør dette kanske antages at være mindre føleligt, eftersom Vaarsildfisket endnu ikke dersteds er naaet frem til at blive nogen fast paaregnelig Hovedbedrift for Almuen, og da denne i Regelen er rustet til umiddelbart efter Vaarsildfiskets Slutning at søge til Torskfisket. Men for Almuen i Nordre-Distrikt faldt det mislige Fiske overordentlig tungt. Den store Mængde fiskede lidet eller intet, havde stort Tab paa Redskab, og reiste saaledes hjem fattigere end den var kommen. Under den lange Ventetid gik Forsyningen op baade paa Proviant og Penge. At den Bistand, som Opsynet af det Kongelige Departement blev bemyndiget til at yde ved Forstrækninger imod senere Refusion enten af Angjældende selv eller af vedkommende Fattiggasser, blev paakrævet i langt mindre Grad, end der kunde være Grund til at forudsætte, vidner hæderligen om det hos Fisker-Almuen raadende Tankesæt at hjælpe sig uden at ty til det Offentlige og om stor Hjælpsomhed Mand og Mand imellem. Flere Lister- og Hardanger-Baade bleve afhændede langt under Værdien for at tilveiebringe Fødevarer, og af de Fiskere, som havde været nødte til at søge Forstrækning hos Opsynet, var der Adskillige, som strax betalte tilbage, efterat de paa Hjemtouren havde været heldige nok til at træffe i Fiske.

Dels efter Optegnelser foretagne af Opsynet, og dels efter Opgaver, som Amtmændene i vedkommende Distrikter velvilligen have ladet afgive over den Almue, som fra de forskjellige Herreder begav sig til Fisket, er opgjort følgende Tabeller:

Tabel No. 1. Almue, Fiskerbaade og Fartøier ved Vaarsildfisket Aar 1868.

Hjemsteder.	Garn- baade.	Garn- fiskere.	Notelag.	Notefi- skere.	Arbejdere ved Tilvirk- ningen.	Logisfar- tøier.	Sildefø- rende Fartøier.	Mandskab til sildefø- rende Fartøier.
Tveit	2	8	-	-	-	-	-	-
Oddernæs	10	40	-	-	-	-	-	-
Søgne	29	116	-	-	-	15	8	24
Mandal, Halsaa og Hartmark	21	85	-	-	-	6	9	27
Søndre Undal	99	378	-	-	-	49	6	18
Lyngdal	18	72	-	-	-	10	3	6
Herod	27	206	-	-	-	2	2	-
Vanse og Farsund	94	550	-	-	-	58	2	4
Kvinesdal	72	295	-	-	-	17	1	2
Næs og Hitterø	134	506	-	-	-	32	2	4
Lister og Mandals Amt	506	2256	-	-	-	189	33	85
Soggendal (Ladested)	18	88	-	-	1	9	3	9
— (Landsogn)	68	312	-	-	2	11	-	-
Lunde	7	112	-	2	14	-	-	-
Heskestad	-	54	-	4	1	-	-	-
Helleland	1	55	-	5	-	-	-	-
Birkrem	-	60	-	-	-	-	-	-
Ekersunds Ladested	13	56	-	-	36	12	20	30
— Landsogn	85	339	-	-	29	14	5	4
Augne	18	107	-	-	3	-	-	-
Haa	32	229	-	5	52	-	-	-
Time	1	61	-	28	33	-	-	-
Gjæsdal	-	20	-	5	-	-	-	-
Klep	21	186	-	12	33	-	1	10
Høiland	22	95	-	80	180	4	12	36
Haaland	111	469	1	21	20	10	4	14
Lateris	397	2243	1	162	404	60	45	103

Hjemsteder.	Garn- baade.	Garnfi- skere.	Notelag.	Notefi- skere.	Arbejdere ved Tilvirk- ningen.	Logisfar- tøier.	Sildefø- rende Fartøier.	Mandskab til sildefø- rende Fartøier.
Transport	397	2243	1	162	404	60	45	103
Hetland	133	624	6	169	400	16	6	22
Stavanger By	88	292	16½	17	857	24	199	384
Høle	175	600	-	1	2	31	-	-
Sandnæs (Ladested)	15	70	-	20	130	3	18	60
Strand	66	332	-	-	-	20	1	3
Aardal	3	79	-	-	2	1	-	1
Hjelmeland	44	325	-	-	2	25	-	-
Jælse	57	220	-	-	6	34	7	14
Sand	36	162	-	16	14	26	2	4
Søvde	-	300	-	9	1	2	-	-
Suldal	3	150	-	-	-	3	-	-
Rennesø	172	700	1	2	7	50	23	70
Finnø	95	436	-	-	10	33	5	17
Nærstrand	152	420	-	-	-	10	2	2
Vikedal	33	224	-	53	6	8	8	29
Bukken	82	353	-	-	70	24	18	57
Tysvær	69	301	-	-	60	12	2	6
Skjold	32	322	-	66	35	12	2	22
Skudesnæs	372	1005	2	44	58	36	6	18
Skudesnæshavn (Ladested)	58	175	4	4	540	10	31	110
Avaldsnæs	180	740	21	344	142	41	23	70
Kopervik (Ladested)	32	132	-	-	102	11	27	76
Torvestad	160	709	38	530	300	14	28	100
Haugesund By	106	460	9	213	1176	26	82	293
Stavanger Amt	2560	11374	98½	1650	4324	532	535	1461
Sveen	176	677	5	65	245	15	20	77
Fjeldberg	41	195	8	139	47	25	14	79
Etne	-	24	2	186	16	1	2	12
Skonevik	5	37	3	245	18	20	14	67
Kvindherred	32	158	7	242	98	19	36	124
Stordøen	16	240	-	12	80	1	4	12
Finaas	225	900	8	108	380	7	19	57
Fitje	175	682	4	208	20	16	4	14
Tysnæs	80	388	-	67	17	15	24	171
Strandebarm	1	50	-	101	11	15	14	70
Røldal	12	8	-	-	20	-	-	-
Kinservik	10	72	-	125	30	16	38	152
Ulvik	1	19	2	91	1	4	5	21
Vikør	21	151	-	31	6	17	13	41
Jondal	1	6	-	120	6	8	12	48
Vos	-	43	-	47	4	-	-	-
Os	68	374	4	82	5	15	4	28
Fuse	113	527	2	42	25	22	8	30
Fane	25	126	2	35	4	4	-	7
Sund	218	740	30	315	31	10	14	50
Fjeld	139	537	-	-	1	1	-	-
Bergens By	21	113	2	40	463	8	37	161
Lateris	1380	6067	79	2301	1528	239	282	1221

Hjemsteder.	Garn- baade.	Garnfi- skere.	Notelag.	Notefi- skere.	Arbeidere ved Tilvirk- ningen.	Logisfar- tøier.	Sildefø- rende Fartøier.	Mandskab til sildefø- rende Fartøier.
Transport	1380	6067	79	2301	1528	239	282	1221
Aarstad	52	272	-	2	9	5	4	11
Haus	4	76	-	26	-	1	-	-
Hamner	37	326	-	39	77	2	-	-
Hosanger	18	137	-	3	21	7	-	-
Manger	254	1224	1	10	-	1	-	-
Lindaas	149	745	-	-	20	3	-	-
Søndre Bergenhus Amt	1894	8865	80	2381	1655	258	286	1232
Utvær	51	338	3	66	11	1	2	8
Ladvik	17	220	-	-	20	-	1	3
Klævold	2	79	-	-	2	-	-	-
Vik	-	60	-	-	-	3	-	-
Lekanger	-	31	-	-	-	3	-	-
Aurland	-	8	-	5	-	-	-	-
Sogndal	1	29	-	-	3	3	3	10
Lærdal	-	23	-	-	-	1	3	9
Aardal	5	41	-	-	5	-	-	-
Lyster	-	14	-	-	4	-	-	-
Hafslo	2	10	-	-	4	1	-	-
Justedal	-	4	-	-	-	-	-	-
Askevold	259	1828	3	55	15	-	2	8
Ytre Holmedal	125	725	-	-	16	-	1	5
Indre do.	44	300	-	-	12	1	4	4
Førde	252	882	-	-	30	-	-	-
Jølster	2	175	-	-	5	-	-	-
Kinn	312	1634	3	4	170	-	14	50
Bremanger	66	330	-	-	130	-	6	22
Gulen	67	378	-	-	12	-	-	-
Daviken	117	671	-	-	20	-	1	4
Gloppen	44	432	-	-	9	-	1	2
Indviken	24	160	-	-	-	-	1	3
Stryn	18	168	-	-	4	-	-	-
Horningdal	62	350	-	-	2	1	2	6
Selø	150	900	-	-	-	-	8	22
Nordre Bergenhus Amt	1620	9790	9	130	474	14	49	156
Vanelven	77	444	-	-	20	-	3	11
Volden	88	848	-	-	90	1	4	15
Hjørrenfjord	13	68	1	15	-	1	2	6
Norddalen	3	16	-	-	-	-	-	-
Sunelven	1	5	-	9	-	2	-	1
Herø	237	1342	1	22	316	-	10	26
Ulfsten	54	358	-	-	153	-	-	-
Ørskog	34	155	3	79	-	1	-	-
Skoue	15	76	-	-	-	-	-	-
Aalesund	40	169	8	142	119	13	59	225
Vestnæs	9	56	3	59	-	3	-	-
Eid og Vold	6	28	2	28	-	2	1	4
Lateris	577	3565	18	354	698	23	79	288

Hjemsteder.	Garnbaade.	Garnfiskere.	Notelag.	Notefiskere.	Arbejdere ved Tilvirkningen.	Logisfartøier.	Sildeførende Fartøier.	Mandskab til sildeførende Fartøier.
Transport	577	3565	18	354	698	23	79	288
Gryten	3	13	2	26	-	1	-	-
Veø	4	18	1	27	-	1	-	-
Næsset	3	15	2	35	-	1	-	-
Bolsø	4	24	13	251	-	13	-	-
Akerø	-	-	1	54	-	1	-	-
Bud	1	6	-	-	-	-	-	-
Molde	4	10	1	5	-	1	15	42
Christiansund	-	-	2	36	19	2	10	40
Strømsnæsset	2	12	1	24	-	2	-	-
Øxendal	2	6	-	1	-	-	2	8
Surendal	1	6	-	-	-	1	-	-
Romsdals Amt	601	3675	41	813	717	46	106	378
Rekapitulation No. 1.								
Lister og Mandals Amt	506	2256	-	-	-	189	33	85
Stavanger -	2560	11374	98½	1650	4324	532	535	1461
Søndre Bergenhus -	1894	8865	80	2381	1655	258	286	1232
Nordre Do. -	1620	9790	9	130	474	14	49	156
Romsdals -	601	3675	41	813	717	46	106	378
Summa	7181	35960	228½	4974	7170	1039	1009	3312
Rekapitulation No. 2.								
I Søndre Fiskedistrikt omtrent	2600	13000	150	3300	3870	460	639	1917
I Nordre Do. —	3800	19000	18	374	2500	519	250	915
I Søndmøre Do. —	780	3960	60	1300	800	60	120	480
Summa	7180	35960	228	4974	7170	1039	1009	3312

Tabel No. 2. Udbytte af 1868 Aars Vaarsildfiske for Garnfiskerne fra efternævnte Herreder og Ladesteder i Lister og Mandals Amt.

Hjemsteder.	Garnfiskere.	Garn medbragte.	Brutto-Udbytte.	Udlæg til Beklædning, Logis og Proviant samt Garnspilde.	Netto-Udbytte.		T a b.		Anmærkning.
					For Alle.	pr. Mand.	For Alle.	pr. Mand.	
Tveit	8	56	660	260	400	50			
Oddernæs	40	270	2460	960	1500	37,5			
Søgne	116	696	7250	5452	1798	15,5			
Mandal, Halsaa og Hartmark	85	567	5250	1680	3570	42			24 Fiskere i Nordre Distrikt.
Søndre Undal	378	2475	31860	8046	23814	63			
Lyngdal	72	500	(6000)*	(1680)*	4320	60			
Vanse og Farsund	550	3350	4000	15464	-	-	11464	21	486 do. i do.
Herød	206	810	4140	3750	390	1,9			Mængden i do.
Næs og Hitterø	506	3350	34661	25300	9361	18,5			Par Hundr. i do.
Kvinesdal	295	1800	19900	14135	5765	19,6			35 i do.
Summa	2256	13874	116181	76727	39454	17			

*) beregnet.

Tabel No. 3.

Salteboder paa Søndre Søndmøre Aar 1868.

Hvor staaende.	Bodernes Antal.	Deraf tilhørende			Samlet Kostende.	Hvor meget kan nedsaltes.
		Borgere i Byerne.	Handlende paa Landet.	Andre i Land-distriktet hjemmehørende.		
Statlandet (Nordsiden)	3	-	-	3	Spd. 2750	Tdr. 2550
Vanelven	4	-	2	2	3400	3400
Haugsholmen . . .	1	-	1	-	4000	3000
Vaagsøen	2	-	1	1	1000	2000
Sandøen	5	2	1	2	6500	7700
Gjersvigen	1	-	-	1	500	500
Gursken	4	3	-	1	7100	11000
Larsnæs	2	1	1	-	4800	7500
Moltemyren	1	-	-	1	500	800
Grubenæs	1	-	-	1	300	600
Herø	1	-	1	-	2000	2000
Valøen	1	-	1	-	600	1000
Guldsmedholmen . .	1	-	1	-	1000	1500
Hatleøen	1	-	1	-	1200	1500
Torvig	1	-	-	1	350	600
Bovaag	1	-	-	1	1000	1000
Trestvaag	1	-	-	1	1000	1500
Vigerne	1	-	-	1	300	500
Egebø	2	-	-	2	1750	2500
Strømmen	1	1	-	-	3000	3000
Sevig	1	-	-	1	400	500
Skotholmen	1	-	1	-	2200	2000
Trosnavaag	2	-	1	1	2400	4000
Flaavær	5	3	2	-	4400	7400
Summa	44	10	14	20	52450	68050

Den 28de December afseilede Skøiterne Falken og Seien, samt Expressebaadene Svalen og Stæggen fra Christianssand og den 3die Januar Resten af de dersteds oplagte Opsynsfartøier ligesom Krydsskøiten Silden; de fra Toldvæsenet laante Krydsskøiter Skude og Søgeren modtoges den Første i Skudsnæshavn, den Sidste i Bergen. I Haugesund modtoges den nye Expressebaad Expres, som ifølge det Kongelige Departements Bemyndigelse er anskaffet specielt for Søndmøre istedetfor den efter forrige Aars Fiske afhændede Listerbaad. Den 2den Januar traadte Opsynet i Virksomhed.

I Søndre-Distrikt fungerede som Opsynsbetjente Lieutenanterne Gade, Fabricius og Tschudy med Skøiterne Vaarsilden, Seien og Søgeren og havde til Assistance Dæksbaadene Alken, Kjælden og Skude, kommanderede af Marine-Underofficerer, samt Expressebaaden Svalen.

I Nordre-Distrikt var, indtil det blev nødvendigt at sende Opsyn til Søndmøre, Lieutenanterne Mathiesen, Bretteville og Falsen med Skøiterne Falken, Ternen og Silden, samt Dæksbaadene, Lommen, Anden og Silden tilligemed Expressebaaden Stæggen, kommanderede af Marine-Underofficerer, og derhos Expres.

Fra Nordre-Distrikt afgik Dæksbaaden Silden medio Februar og ved Udgangen af samme Maaned Expres og Skøiten Ternen til Søndmøre, hvor Lieutenant Bretteville fungerede som Opsynsbetjent.

Efterat Skøiten Seien som ovenfor nævnt havde undergaaet Reparation i Stavanger, forliste den under Krydsning ved Bømmeløens Vestsida ligeoverfor Espevær den 1ste Marts, og under det Forsøg, som senere gjordes til at faa den hjerget, sprang Optagelses-Redskabet og Skøiten sank paa 40 Favne Vand.

Efter Ophold i Søndre-Distrikt fra 5te til 11te Januar begav jeg mig med Skøiten Silden til Bergen og derfra videre pr. Dampskib til Nordre-Distrikt; efter der at have opholdt mig paa Fiskeværerne til den 3die Marts, begav jeg mig til Søndmøre, hvorfra jeg igjen retournerede til Søndre-Distrikt.

Som extraordinære Dommere fungerede i Søndre-Distrikt Dispachør Beyer og i Nordre-Distrikt Sagfører Holtermann; til Varetagelse af Dommer-Forretningerne paa Søndmøre opholdt Sorenskriver Tambs sig ved Fisket fra Begyndelsen af Februar Maaned til 18de Marts.

Eftersom Opsynsmandskaber eller Fartøier kunne undværes, afklaredes hine og hjemsendtes disse til Oplægning i Christianssand eller til Aflevering til respektive Toldkammere. Robaadene bragtes til Opbevaring og Udbedring i Kopervik.

Den 25de Marts traadte Opsynet ud af Virksomhed.

Efter det Kongelige Departements Bestemmelse ere Skøiterne Ternen og Vaarsilden samt Baadene Alken, Anden og Expres for Sommeren stillede til Disposition af Fyrvæsenet, Lodsvæsenet, Toldvæsenet og Forstvæsenet.

Der blev af Opsynet dekretet 34 Mulkter af Størrelse fra 2 til 400 Spdlr., nemlig 16 for i ulovlig Tid at have havt Garn staaende i Søen, 2 for i ulovlig Tid at have været paa Sætteriet, 1 for i ulovlig Tid at have udsat Not, 1 for at have udsat Garn i stængt Laas, 1 for at have søgt at hindre et Notekast, 5 for Forstyrrelse af den almindelige Rolighed, 5 for Havne-Uordener og 3 for ulovlig Udskjænken af Brændevin. Disse Mulkter bleve alle vedtagne.

Efter mindelig Overenskomst udenfor Retten i private Tvistigheder vedtoges 3 Mulkter til Haugesund, 2 til Skaare, 5 til Kinn og 1 til Davikens Præstegjælds Fattigkasse.

Af ovennævnte Mulkter blev 1, lydende paa 2 Spdlr. til Statskassen, ikke erlagt, hvorfor Dekretet blev oversendt Amtmanden i Nordre-Bergenhus Amt. De øvrige vedtagne Mulkter bleve derimod alle erlagte og udgjøre tilsammen 584 Spd. 60 Skill., hvoraf 534 tilfaldt Statskassen, 35 Spdlr. 60 Skill. forskellige Kommunekasser og 15 Spdlr. Underopsynsbetjente som Anmeldere af Forseelser imod Brændevins-Lovgivningen. Derhos blev der anholdt og konfiskeret 12½ Flaske Brændevin til lige Deling imellem respektive Fattigkasser og Anmeldere.

Der blev i det Hele behandlet 9 offentlige Sager, hvoraf 1 Forhør i Søndre-Distrikt og 8 Forhør i Nordre-Distrikt. 6 af dem angik Tyveri, 1 Fordølgelse af fundne Garn, 1 Overfald og 1 de ovennævnte med Tab af Menneskeliv forbundne Ulykkestilfælde. To af Forhørene overgik til Sagsbehandling efter Lov af 6te September 1854 og sluttede ved Dom, som Angjældende vedtog.

Af private Sager inkaminedes 13, nemlig 11 i Søndre- og 1 i Nordre-Distrikt samt 1 paa Søndmøre. Deraf angik 6 Erstatning for Garnskade og Fiskespild, 1 Deling af Notefangst, 1 Deling af Garnfangst, 1 Tvist om Børt ved Laas, 1 Tvist om Lagslutning mellem tvende Notelag, 2 Erstatning for Paaseiling og 1 Bestemmelse af den ved Opsyns-Skøiten Seiens Ilanddriven i Skudsnæshavn Natten til den 25de Januar paa Søboder m. m. bevirkede Skade. I Søndre-Distrikt sluttede Sagerne med Forlig, naar undtages 1, der blev hævet, fordi Klagen frafaldtes. Sagen i Nordre-Distrikt, som angik Erstatning for Paaseiling, paakjendtes med det Udfald, at Indstævnte tilpligtedes at betale Erstatning, ved hvilken Dom han akvieserede, og Sagen paa Søndmøre blev forligt i Retten.

Den de ekstraordinære Dommere tillagte Fogedmyndighed i Henseende til Dømmes Fuldbyrdelse, Arrest og Beslag kom ikke til Anvendelse.

Af det under 18de Juni afsluttede Regnskab vil det Kongelige Departement have erfaret, at Statskassens Udgifter til Opsyn og ekstraordinær Retspleie ved Vaarsildfisket afvigte Vinter andrage 12,249 Spdlr. 43 Skill. Forrige Aar, da Opsyns-Styrken var den Samme med Undtagelse af en større og kostbarere Expressebaad, der iaar er anskaffet til Søndmøre istedetfor Listerbaaden, der befandtes forliden, androge Udgifterne 10,799 Spdlr. 88½ Skill., altsaa tilsammen for disse tvende Aar af indeværende Budget-Termin 23,049 Spdlr. 11½ Skill., hvilket er omtrent 4000 Spdlr. mere end efter mit Overslag i Beretningen for Aar 18⁵/₆₆.

Overskridelsen er imidlertid for Størstedelen nominel og forøvrigt foraarsaget ved tilfældige Omstændigheder, som ikke kunde paaregnes ved Overslaget, idet nemlig:

1. Som tidligere berørt staa uafgjort hos Lensmænd for ved Auktion afhændede uindløste bjergede Redskaber omtrent 1900 Spd. „ Sk. der ville komme til Indtægt i næste Regnskab.
 2. Omkostninger ved Anskaffelse af den nye Expressebaad ligesom ved Skøiten Seiens Ilanddriven i Skudsnæshavn og Forsøg paa dens Optagning efter Forliset ved Espevær udgjøre 900 - „ -
 3. Laan til Fattigkommissioner i Anledning af det mislykkede Fiske i Nordre-Distrikt og paa Søndmøre beløbe 765 - 6 -
- Tilsammen 3565 Spd. 6 Sk.

Naar dette Beløb fratrækkes, bliver der tilbage som ordinær Udgift 19,484 Spdlr. 5½ Skill., hvoraf Telegram-Udgifterne, der for begge Aar udgjøre tilsammen 1,626 Spdlr. 77 Skill., igjen ere indgaaede i Statskassen.

Om Lofotfiskeriet i Aaret 1868.

For Hans Majestæt er af Regjeringen fremlagt følgende Beretning fra Opsynschefen Kapteinlieutenant Olsen om Lofotfiskeriet i 1868:

Herved har jeg den Ære at afgive den anordnede Beretning om indeværende Aars Lofotfiske samt om Opsynets Virksomhed under samme.

Til den sædvanlige Tid havde Skreien søgt ind under Lofotens Kyststrækning, og tidligt i Januar Maaned formærkedes den paa de fleste Steder ligefra Aa til Brettesnæs saavel som i Østnæsfjorden.

Paa Grund af uroligt Veir blev der af Hjemfolket ikkuns fisket lidet førend henimod Slutningen af Januar, da ogsaa fremmede Fiskere i noget større Mængde begyndte at indfinde sig. Navnlig var det som sædvanligt endel Fiskere fra de nærmeste Distrikter, som søgte til Henningsvær og Hopen, ligesom Helgelændere tidligt indfandt sig ved de vestligste Vær. Den 24de Januar var saaledes ankommet til Ørsvaag 30 Baade, til Ørsnæs 60, til Hopen 70, til Henningsvær 300, til Stamsund 100, til Stene 30 og til Ure 30 Baade. Til Værene østenfor Ørsvaag var der paa den Tid saagodtsom ingen fremmed Almue ankommet.

Hovedmassen af Fiskere naaede dog først senere frem til Lofoten, hvortil Aarsagen for Manges Vedkommende var Mangel paa den til Udrustningen fornødne Proviant, navnlig Mel. Da en stor Almue især fra Helgeland havde søgt til det dersteds forventede Vaarsildfiske og først sildigt var hjemkommet fra samme, kunde Afreisen til Lofoten først foregaa senere end almindeligt, og endelig forsinkede stormende Veir Fiskernes Fremkomst. Det største Antal Baade ankom i Dagene mellem 1ste og 11te Februar, og ved Midten af Maaneden var Størstedelen samlet i Distriktet. Fremmede Fiskere vedbleve dog at indfinde sig ligetil de første Dage af Marts.

Af de tidligst ankomne Baade søgte mange til Vestlofoten og den Almue, som almindelig pleier at søge til de vestligste Vær, var ankommet i Begyndelsen af Februar. Mod Slutningen af denne Maaned vare Stamsund, Stene, Ure og Balstad saavel som Henningsvær paa det Nærmeste fuldt belagte. Som sædvanligt i de senere Aar søgte endel mest mindre Baade til Østnæsfjorden, saa at det meste Husrum ogsaa der tidligt var optaget.

Mod Slutningen af Januar begyndte Kjøbefartøier fra de nærmeste Distrikter at indfinde sig; den sydfra kommende større Mængde naaede ikke frem førend mod Begyndelsen af Marts, og søgte især til Stamsund, Henningsvær samt Østnæsfjorden.

Først i Februar blev der i Nærheden af Tranø i Hammerø sat flere Sildelaase, hvilket ogsaa noget senere var Tilfældet i Eidsfjorden i Vesteraalen. Fra disse Laase forsynedes Linefiskerne i Lofoten jevnlig dels med fersk og dels med nysaltet Sild til Agn.

I Skraaven og Svolvær var den ikke meget store Almue, som søgte dertil, samlet mod Slutningen af Februar; men Fisket var ved disse Steder meget misligt, og for Skraavens Vedkommende kan det siges at være aldeles mislykket. I Februar fiskedes ved Svolvær med Natliner fra 60 Stkr. indtil 1 à 2 Hundrede Fisk pr. Baad, men Fangsten var meget ujevn og mange Linefiskere undlode at sætte for ikke at bortkaste Agnesilden. Med Garn var Fangsten ligeledes saa ubetydelig, at mange Garnfiskere ikke fandt det Umagen værd at sætte deres Redskaber førend mod Slutningen af Maaneden, da Fisket tegnede sig noget bedre. Dette varede imidlertid kun nogle faa Dage, hvorfor Almuen saavel fra Svolvær som fra Skraaven søgte dels til Østnæsfjorden, hvor et godt Linefiske da var begyndt, og dels til de vestligere Vær. Men de Fleste flyttede sent, og da Uveir lagde Hindringer for Fisket paa de Steder, hvor de flyttede hen, udrettede de ikkuns Lidet og Mange forlode Lofoten med et yderst misligt Udbytte. For dem, som flyttede tidligere, blev Udbyttet bedre. Aarsagen til at der ved Skraaven og Svolvær saagodtsom Intet blev fisket i den Tid, Fisken var under Indsig til Østnæsfjorden, maa dels tilskrives Uveir og dels ogsaa den Omstændighed, at Fisken stod meget høit i Søen.

Inderst i Østnæsfjorden blev der allerede fra Begyndelsen af Februar drevet noget Snøre- og Natlinefiske, men Fangsten var ubetydelig indtil henimod Slutningen af Maaneden, da den blev bedre, navnlig for dem, som kunde forskaffe sig Skjæl til Agn. Mange Fiskere fra Skraaven og Svolvær søgte derind, saa at ca. 1500 Baade fra Begyndelsen af Marts til henimod Paaske deltog i dette Fiske. Da Fisken holdt sig indenfor Revet paa Pollerne, og Forbud mod Brug af Garn saalangt inde i Fjorden som sædvanligt var udstedt, var der ikke Adgang for Garnfiskerne til at deltage i Fisket førend mod Slutningen af Marts, da Fisken var paa Udsiget. Med

den i tidligere Aarsberetninger omtalte Synkenot, der udsattes i Fjorden noget indenfor Vaterfjord og Følstad, blev der i det Hele optaget 393 store Hundrede Fisk, der vil give et Udbytte af omtrent 50 Spd. pr. Mand.

Omtrent 60 Kjøbefartøier søgte til de forskjellige Havne i Fjorden især til Langstranden, Følstadvigen og Vaterfjord. Østnæsfjordfisket var denne Vinter væsentlig forskjelligt fra hvad det tidligere har været; almindeligvis pleier det nemlig at begynde omkring den 25de Februar og at vare til Midten af Marts samt at foregaa paa Strækningen fra Helle og Odvær indover til Revet. Men iaar begyndte det først nogle Dage ud i Marts, vedvarede ligetil over Midten af April og faldt rigest paa Strækningen omkring Revet indtil et Stykke udenfor Vaterfjord. Almuen forlod Fjorden de første Dage af April, og den 8de var der saagodtsom ingen fremmede Fiskere tilbage, men fremdeles stod der ikke saa ubetydelig Fisk i Fjorden. Da Uveir overalt andre Steder i Lofoten lagde store Hindringer for Fiskeriets Drift, var det saameget heldigere, at Fisket ogsaa denne Vinter slog til i Østnæsfjorden, der er mere beskyttet end Fiskepladsene i Vestfjorden.

Ogsaa i Raftsundet formærkedes Fisk til enkelte Tider, og Fangsten gik endog op til 50 à 60 Stkr. Fisk paa 2 à 3 Stumper Line; men Fisket blev ikke af den Betydenhed, at nogen fremmed Almue søgte dertil.

Ved Værene mellem Svolvevær og Henningsvær, til hvilke ikke saa liden Almue ved Fiskets Begyndelse søgte hen, fiskedes der i Februar Maaned ret godt, saa at der var Grund til at antage, at Fisket ogsaa her vilde slaa til; men Uveir var paa den Tid til stort Hinder for Bedriften, navnlig lod det sig ikke gjøre at trække Garn mellem 14de og 22de Februar. De derpaa følgende Dage fiskedes ved Kabelvaag og Storvaagen med Dybsagn 60 til 80 Stkr. Fisk, med Liner fra 1 til 3 Hundreder og med Garn fra 2 til 3 Hundreder pr. Baad, enkeltvis mere. Ved Ørsnæs og Hopen var Fangsten tildels endnu større. Den 29de Februar, 1ste og 2den Marts bleve Redskaberne paa Grund af Uveir atter overstaaende, og da de den 3die bleve trukne, var Fangsten ringe ved Kabelvaag og Storvaagen, noget bedre ved Ørsvaag og Hopen. Fra denne Tid af var Fisket yderst misligt og omkring den 10de, da Efterretning indløb om godt Fiske i Østnæsfjorden og paa Gimsøstrømmen, flyttede de fleste Linefiskere til Fjorden og Garnfiskerne dels dertil, men især til Henningsvær, Stamsund og Stene. Den 20de Marts var der kuns meget faa Baade tilbage paa hele Strækningen mellem Svolvevær og Henningsvær. Vel kom nogle Baade tilbage sidst i Maaneden for atter at forsøge, men Fangsten var ogsaa da ubetydelig, og naar undtages i Østnæsfjorden og ved Henningsvær, var Fisket allerede den 4de April ophørt overalt i Østlofoten.

Tidligt i Januar blev der ved Henningsvær fisket indtil 2 à 3 Hundreder Fisk pr. Baad med Natliner; men Fangsten var ujevn, hvilket ogsaa var Tilfældet med Garn, som man begyndte at bruge omkring 10de Februar. Paa denne Tid udsattes Redskaberne i Regelen i sydvestlig Retning af Været og som almindelig temmelig langt fra Land. Men fra den 22de, da man begyndte at udsætte Redskaber dels paa Skallene og dels paa Gimsøstrømmen, blev Fisket meget jevnere, men afbrødes desværre ligesom tidligere hyppigen af vedholdende Uveir. I første Halvdel af Marts var Fisket særdeles godt og tildels rigt med alle Slags Redskaber. At Fangsten i det Hele ikke blev større kan alene tilskrives Veiret, idet Alt tydede hen paa, at ualmindelig store Fiskemasser stode under Land. Megen Almue og mange Kjøbefartøier søgte nu til Henningsvær, saa at Baadenes Antal gik op til 1000 og Fartøiernes til 126 Stkr. Da man midt i Marts begyndte at bruge Dagline, gjordes ogsaa med dette Redskab særdeles god Fangst. Fisket aftog efterhaanden paa Skallene, hvorimod det blev bedre paa Strømmen, hvor det efterhaanden trak sig længere og længere op, og tilsidst hen under Valberg og Stamsundlandet. De sidste Dage i Marts begyndte Fisket at aftage; det fortsattes dog i April Maaned og endog den 8de gjordes meget god Fangst af enkelte Baade; desuagtet blev dette det sidste Søveir for næsten alle fremmede Fiskere, der nu efterhaanden afreiste. Dersom Veiret havde været gunstigt, vilde der utvivlsomt i Henningsvær i Vinter være bleven bragt ualmindelig store Partier Fisk paa Land; i første Halvdel af Marts var Fisket saa jevnt og stort, at der vistnok ikke paa Aarrækker ved dette Sted har faldt saa stort Fiske.

Paa de fleste Steder i Vestlofoten fiskedes i Slutningen af Januar ret godt, saa ofte Veiret tillod Fiskerne at komme paa Søen, og Fangsten gik i Regelen op til 2 à 3 Hundreder pr. Baad. Midt i Februar mærkedes Fisk paa Gimsøstrømmens Vestside, men hele den sidste Halvdel af Maaneden forhindrede Uveiret Fiskeriets Drift. De første Dage af Marts var Fangsten ujevn ved Stamsund og Stene, saavel paa de almindelige Sættepladse som paa Strømmen; men fra 11te til 28de faldt et godt og tildels rigt Fiske med alle Slags Redskaber paa Strømmen

Ikke saa faa Baade søgte ved Efterretningen om dette Fiske til Finhavn, Skokkelvig- og Valbergsøerne, ligesom nogle Kjøbefartøier søgte dertil. Sidst i Marts og først i April var Uveir atter til Hinder, men naar Fiskerne kunde komme paa Søen, gjordes altid god Fangst især med Liner; med Garn var Fangsten derimod mindre, og den 8de April var Garnfisket forbi. Endel Fiskere fra Buksnæs og Borge Præstegjæld kom efter Paaskehelgen tilbage igjen til Stamsund og Stene for at fortsætte Linefisket, og de fiskede godt til sidst i Maaned. Ved Stene og Ure var Fisket noget mindre og ujevne end ved Stamsund, da Fiskerne i disse Vær ikke ligge saa bekvemt til som Almuen i Stamsund og Øerne for at kunne deltage i det Fiske, som falder paa Gimsøstrømmen.

Ved Balstad og Nufsfjord slog Fisket denne Vinter ikke saa godt til som forrige Aar. Det var imidlertid ikke af Mangel paa Fisk, at saa var Tilfældet, men der gik megen Fisk tabt paa Grund af Linernes lange Udestaaen, da Uveir ofte hindrede Trækningen. Saavel Hjemfolket som de fleste fremmede Fiskere i disse Vær fortsatte med Fisket efter Paaskehelgen, og fra henimod Paaske og indtil 24de April, da Veiret var meget gunstigt, fiskedes særdeles godt.

Mod Slutningen af Januar var allerede de fleste fremmede Fiskere fremkomne til de vestligste Vær paa Flakstadø og Moskenæsø, og i Begyndelsen af Februar var deres Antal noget større end de nærmest foregaaende Aar. At Totaludbyttet af Fisket for disse Værs Vedkommende blev meget misligt, maa i endnu høiere Grad end for de østligere tilskrives det vedholdende stormfulde Veir, der varede til Begyndelsen af April Maaned, og som endog enkelte Gange i ugevis hindrede al Bedrift paa Søen. I Paavente af Fiske under Udsiget forblev imidlertid Størstedelen af Almuen liggende til efter Paasken, og da bedre Veir da var indtraadt, saa Fisket uden Afbrydelse kunde drives, blev Fangsten ogsaa bedre. I sidste Halvdel af April blev der ved Værene paa Flakstadø og Moskenæsø drevet et rigt Efterfiske, som i væsentlig Grad har forøget Udbyttet for de der roende Fiskere, blandt hvilke der som sædvanligt var mange Hjemfolk. Det var at befrygte, at Almuen af Mangel paa den fornødne Agnsild skulde blive nødsaget til at slutte dette Fiske, men Tilførselen af fersk Sild fortsattes, saa at ingen Mangel paa Agn opstod. De fremmede Fiskere forbleve liggende indtil 24de April, og Hjemfolket fortsatte Fisket endnu længere. Ikke saa faa Kjøbefartøier søgte til disse Vær for at komplettere sine Ladninger.

Mod Slutningen af Marts gjorde endel til Finmarken bestemte Fiskere sig færdige til Afreise, men bleve forsinkede ved det stormende Veir, saa det først var i Begyndelsen af April, at Mængden af den til Finmarksfisket bestemte Almue begav sig nordover. Mange søgte ogsaa da til Hjemstederne, navnlig var det dem, som havde fisket i den indre Del af Østnæsfjorden, som saa tidligt forlode Distriktet; den 4de April var der ikkuns ganske enkelte fremmede Fiskere tilbage østenfor Henningsvær. De fleste dersteds og i Vestlofoten roende Fiskere begave sig paa Hjemveien Dagene mellem 8de og 11te April, og efter Paasken var der ikke Andre tilbage end de, som havde bestemt sig til at blive liggende for at deltage i Udsigefisket.

Som en Egenhed ved dette Aars Lofotfiske kan anføres, at Fisken overalt stod ualmindeligt nær Land, saa at Redskaber endog udsattes og bleve trukne med god Fangst ganske tæt under Moholmene, tæt under Vestværet ved Henningsvær og mellem Hagbaren og Landet ved Stamsund. I Østnæsfjorden, hvor Fisken som oftest staar nogenlunde jævnt fordelt over Fjorden udenfor Revet, foregik Fisket denne Vinter — som før anført — i den inderste Del af Fjorden, og det var først mod Slutningen af Marts, at den begyndte at sige ud. Indtil ualmindeligt langt ude i Fisket var Fisken ogsaa meget haard og fast paa Rognen, hvilken Omstændighed efter Fiskernes Formening skulde bebude et langt Fiske, som det ogsaa blev.

Som sædvanligt blev Fiskehavet udfor Ørsvaag, Ørsnæs og Hopen efter derom af Fiskerne fremsat Begjæring delt mellem Brugerne af Garn og af Natliner paa den almindelige Maade. Nogle faa Dage efter Delingens Iværksættelse flyttede — ligesom Tilfældet var forrige Aar — de fleste Garnfiskere hen til andre Steder hvorved det til udelukkende Brug for Garn udlagte Havstykke ligesom da blev staaende ubenyttet. Der blev atter fremsat Begjæring om Delingens Ophør, men da de gjenliggende Linefiskeres Antal var meget ringe, fandtes det ikke nødvendigt at gjøre nogen Forandring i den engang truffne Forføining. I den indre Del af Østnæsfjorden blev som sædvanligt udstedt Forbud mod Brug af Garn, men da Fisket i denne Vinter saagodtsom udelukkende faldt i den Del af Fjorden, hvor Garnbrug var forbudt, fremkom ogsaa her indtrængende Begjæring fra Garnfiskerne om Ophævelse af Forbudet. Da Fisken imidlertid allerede var paa Udsiget, saa det var at antage, at den snart vilde fordele sig længere udover Fjorden, saa Garnfiskerne ogsaa kunde komme til at gjøre Fangst, blev

heller ikke her nogen Forandring foretaget. Fra enkelte Linefiskere i Stamsund blev ogsaa Begjæring fremsat om at faa udvist visse Strækninger af Havet til udelukkende Brug for hvert af de tvende Slags Natredskaber. Da der imidlertid i en lang Række af Aar, under hvilke der ofte har været større Almue tilstede paa vedkommende Havstrækninger end denne Vinter, aldrig har været foretaget nogen Inddeling af Fiskehavet ved Stamsund og de nærmest liggende Vær, og da Meningerne blandt Fiskerne om den Maade, hvorpaa Delingen hensigtsmæssigst burde iværksættes, vare meget delte, samt da saadan Deling af Fiskehavet utvivlsomt paa de her omhandlede Steder vilde være en stor Indskrænkning for Almuen, af hvilken Mange heller ikke ønskede den, blev den ikke iværksat.

Nedenstaaende Tabeller udvise Resultaterne af den ved Opsynet foretagne Optælling af Fiskere, Baade, Fartøier, o. s. v.

Tabel No. 1.

F o r t e g n e l s e

over Antallet af antegnede Baadmandskaber og Fiskere, visende disses Hjemsteder og Fordeling ved de forskjellige Slags Redskaber.

Hjemsteder.	Garn.					Line.			Dybsagn.		Samlet Antal.			
	Mand.	Baadmandskaber.	Baade.	Antal Garn pr. Mand.	Garnbaade udrustede med Liner.	Mand.	Baadmandskaber.	Baade.	Baade.		Fiskere.	Baadmandskaber.	Baade.	
									med Liner	uden Liner				
Christiansunds By	-	-	-	-	-	3	1	1	2	-	1	5	2	2
Thronhjems	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	3	1	1
Ørkedalen	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	3	1	1
Selbo	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	3	1	1
Støren	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	3	1	1
Stadsbygden	80	15	16	12.3	2	5	1	1	3	-	1	88	17	18
Ørlandet	-	-	-	-	-	-	-	-	117	-	35	117	35	35
Bjugn	-	-	-	-	-	-	-	-	48	-	15	48	15	15
Aaffjord	-	-	-	-	-	7	2	2	92	-	29	99	31	31
Bjørnør	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	3	1	1
Søndre Thronhjems Amt	80	15	16	-	2	21	6	6	266	-	82	367	103	104
Ytterøen	-	-	-	-	-	2	1	1	21	-	7	23	8	8
Inderøen	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	2	1	1
Sparbo	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	3	1	1
Beitstaden	-	-	-	-	-	3	1	1	4	-	1	7	2	2
Levanger	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	4	1	1
Stod	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	3	1	1
Nærø	42	7	7	12.5	-	-	-	-	126	1	51	168	59	59
Kolværed og Lekø	88	15	15	13.5	2	21	5	5	121	-	57	230	77	77
Nordre Thronhjems Amt	130	22	22	-	2	26	7	7	284	2	119	440	150	150
Bindalen	50	9	9	14.5	-	8	2	3	134	-	63	192	74	75
Brønø	195	33	35	11.1	7	23	6	7	488	-	237	706	276	279
Vegø	-	-	-	-	-	314	68	70	-	-	-	314	68	70
Tjetø	393	66	94	10.3	57	392	85	102	3	-	1	788	152	197
Alstahoug	477	80	87	12.3	6	92	22	22	41	2	13	610	117	124
Herø	161	27	33	13	3	123	29	29	43	1	16	327	73	79
Vefsen	542	92	96	13.4	1	2	1	1	4	-	2	548	95	99
Næsne	670	112	115	13.8	1	36	8	8	50	2	19	756	141	144
Hemnæs	439	75	75	14	-	16	4	4	2	-	1	457	80	80
Mo	222	38	38	13.7	-	-	-	-	2	-	1	224	39	39
Lurø	83	14	15	13.4	-	112	24	25	27	-	12	222	50	52
Rødø	336	55	62	11.5	2	269	63	64	31	-	11	636	129	137
Gilleskaal	192	32	47	11	23	249	57	66	10	2	3	451	94	118
Beieren	105	17	24	8	17	-	-	-	-	-	-	105	17	24
Skjærstad	548	91	124	11.4	13	180	44	54	5	-	2	733	137	180
Saltdalen	414	71	75	12.8	5	57	12	14	-	-	-	471	83	89
Bodø	158	28	38	12.3	15	299	69	85	22	-	10	479	107	133
Lateris	4985	840	967	-	150	2172	494	554	862	7	391	8019	1732	1919

Hjemsteder.	Garn.					Line.			Dybsagn.			Samlet Antal.		
	Mand.	Baadmand- skaber.	Baade.	Antal Garn pr. Mand.	Garnbaade, udrustede med Liner.	Mand.	Baadmand- skaber.	Baade.	Mand.	Baade.		Fiskere.	Baadmand- skaber.	Baade.
										med Liner	uden Liner			
Transport	4985	840	967	-	150	2172	494	554	862	7	391	8019	1732	1919
Folden	237	42	68	12	20	230	53	57	26	-	13	493	108	138
Stegen	132	21	37	12.3	4	426	102	125	43	-	22	601	145	184
Hammerø	91	15	18	12.9	4	464	112	120	6	-	3	561	130	141
Lødingen	141	24	36	12.6	4	358	110	126	2	1	-	501	135	163
Tysfjorden	22	4	5	10	1	207	52	66	2	1	-	231	57	72
Ofoten	190	32	37	14.6	-	436	116	148	15	2	4	641	154	191
Vaagen	92	16	23	12.8	6	946	265	343	20	5	5	1058	291	376
Borge	93	15	22	11.4	8	66	15	15	5	-	2	164	32	39
Buksnæs	88	15	25	12.3	12	927	205	252	-	-	-	1015	220	277
Flakstad	192	33	48	9.3	33	449	98	133	-	-	-	641	131	181
Hadsel	104	18	26	12.2	7	735	180	210	4	-	1	843	199	237
Bø	-	-	-	-	-	14	3	3	-	-	-	14	3	3
Dverberg	-	-	-	-	-	7	2	2	11	-	4	18	6	6
Sortland	92	15	25	11.6	10	94	26	31	-	-	-	186	41	56
Øxnæs	-	-	-	-	-	3	1	1	5	-	2	8	3	3
Nordlands Amt	6459	1090	1337	-	259	7534	1834	2186	1001	16	447	14994	3387	3986
Trondenæs	881	146	194	12.6	3	227	62	66	43	7	9	1151	224	276*)
Kvædfjord	340	57	58	14.3	1	26	9	10	29	-	14	395	80	82
Ibestad	515	86	144	10.9	5	729	174	200	82	9	22	1326	291	375
Tranø	206	34	60	13	2	257	59	74	48	11	5	511	109	150
Lenvik	139	24	31	12	4	270	65	79	28	2	9	437	100	121
Maalselven	6	1	2	12	-	12	3	3	5	-	2	23	6	7
Balsfjorden	18	3	3	10	-	276	70	71	26	4	5	320	82	83
Malangen	-	-	-	-	-	54	15	15	9	1	2	63	18	18
Berg og Torsken	-	-	-	-	-	53	15	16	6	-	2	59	17	18
Tromsø	-	-	-	-	-	281	78	79	46	8	8	327	94	95
Tromsøundet	-	-	-	-	-	10	3	3	7	-	3	17	6	6
Karlso	-	-	-	-	-	59	18	18	40	4	11	99	33	33
Lyngen	25	5	5	11	-	409	100	102	-	-	-	434	105	107
Skjervø	-	-	-	-	-	120	30	30	-	-	-	120	30	30
Tromsø Amt	2130	356	497	-	15	2783	701	766	369	46	92	5282	1195	1401
Rekapitulation.														
Byer.														
Christiansund	-	-	-	-	-	3	1	1	2	-	1	5	2	2
Thronhjelm	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	3	1	1
Fogderier.														
Ørkedal	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	3	1	1
Strinden og Selbu	-	-	-	-	-	3	1	1	-	-	-	3	1	1
Fosen	80	15	16	-	2	15	4	4	260	-	80	355	99	100
Guldal	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	3	1	1
Stør- og Værdal	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	4	1	1
Inderøen	-	-	-	-	-	5	2	2	33	1	10	38	13	13
Namdal	130	22	22	-	2	21	5	5	247	1	108	398	136	136
Søndre Helgeland	1818	307	354	-	74	954	213	234	713	3	332	3485	855	923
Nordre Do.	1750	294	305	-	3	433	99	101	112	2	44	2295	439	452
Salten	2230	377	509	-	106	2906	727	861	131	6	57	5267	1167	1433
Lofoten og Vesteraalen	661	112	169	-	76	3241	795	990	45	5	14	3947	926	1178
Tromsø	2130	356	497	-	15	2783	701	766	369	46	92	5282	1195	1401
Summa	8799	1483	1872	-	278	10367	2549	2966	1922	64	741	21088	4837	5643

*) Desuden en Synkenot med 30 Mand og 8 Baade.

Tabel No. 2.

F o r t e g n e l s e
over Antallet af de i de forskjellige Vær antegnede Baadmandskaber og Fiskere samt disses Fordeling ved de forskjellige Redskaber.

Tilholdssteder i Lofoten.	Garn.				Line.			Dybsagn.			Samlet Antal.		
	Mand.	Baadmandskaber.	Baade.	Garnbaade udrustede med Liner.	Mand.	Baadmandskaber.	Baade.	Mand.	Baade.		Fiskere.	Baadmandskaber.	Baade.
									med Liner	uden Liner			
Brettesnæs	-	-	-	-	43	15	15	-	-	-	43	15	15
Skraaven og Gulbrandsø	721	120	145	2	777	198	210	254	-	125	1752	443	480
Skjoldvær	12	2	2	-	14	4	4	10	5	-	36	11	11
Østnæsfiord, Odvær, Helle	200	34	41	3	1378	452	567	54	6	16	1632	508	630*)
Svolvær med Osan	766	129	187	2	746	201	226	250	29	64	1762	423	506
Kabelvaag	1050	179	183	-	443	121	125	172	14	57	1665	371	379
Storvaagen	865	146	152	3	141	35	36	395	1	183	1401	365	372
Ørsvaag	285	47	59	10	233	55	55	74	-	34	592	136	148
Ørsnæs	95	16	21	2	449	103	133	15	-	7	559	126	161
Hopen og Kalle	424	71	110	9	696	151	229	13	2	3	1133	227	344
Henningsvær, Festvaag og Guldvig	1811	301	409	45	1667	369	396	452	5	153	3930	828	963
Finhavn og Øerne	32	5	8	1	53	13	17	-	-	-	85	18	25
Svarholt, Stamsund og Æsøen	1131	192	220	23	826	197	213	88	-	33	2045	422	466
Stene	379	65	79	15	227	52	56	109	1	52	715	170	188
Ure	214	38	66	21	399	94	100	36	1	14	649	147	181
Mortsund, Brandholmen og Sandsund	-	-	-	-	269	55	72	-	-	-	269	55	72
Balstad	55	9	12	9	725	155	167	-	-	-	780	164	179
Strømø og Nufsfjord	6	1	1	1	439	96	100	-	-	-	445	97	101
Sund og Nesland	209	36	49	36	226	51	60	-	-	-	435	87	109
Reine, Olenilse og Havnø	281	48	53	48	233	52	68	-	-	-	514	100	121
Moskenæs	153	27	45	27	33	8	9	-	-	-	186	35	54
Sørvaagen	110	17	30	17	73	16	21	-	-	-	183	33	51
Aa, Tind, Evenstad og Tun	-	-	-	-	277	56	87	-	-	-	277	56	87
Summa	8799	1483	1872	274	10367	2549	2966	1922	64	741	21088	4837	5643

*) Desuden 1 Synkenot med 30 Mand og 8 Baade.

Tabel No. 3.

F o r t e g n e l s e
over Kjøbefartøier og Bygdefarsjægter, forsamlede i Lofoten den 16de Marts 1868, disses Hjemsteder, Drægtighed, Antal af Besætning m. m.

Hjemsteder.	Skonnert eller Galeas.	Slup.	Jagt.	Jægtgaleas eller Jagt.		Skøite.	Samtlige Fartøiers		Samlet Drægtighed i Tønder.	Gjennemsnit af	
				Kjøber.	Bygdefars.		Antal.	Besætning.		Besætning pr. Fartøi.	Drægtighed i Tdr.
Haugesund	-	1	1	-	-	-	2	10	900	5.0	450
Bergen	4	4	18	-	-	-	26	137	13550	5.3	521
Aalesund	-	-	3	-	-	-	3	15	1250	5.0	417
Molde	-	1	-	-	-	-	1	5	450	5.0	450
Christiansund	8	1	12	3	-	-	24	123	11250	5.1	470
Thronhjelm	1	3	11	60	-	-	75	387	35600	5.2	475
Namsos	-	-	1	1	-	-	2	9	700	4.5	350
Bodø	3	1	9	2	-	3	18	85	8150	4.7	453
Indherred	-	-	-	1	-	-	1	8	500	8.0	500
Ørlandet og Fosen	-	-	14	10	1	1	26	113	9500	4.3	365
Namdalen	1	-	8	14	-	-	23	127	10050	5.5	437
Helgeland	-	-	30	21	24	6	81	366	39550	4.5	488
Salten	8	3	56	16	6	4	93	430	41900	4.6	450
Lofoten og Vesteraalen	1	-	12	12	1	3	29	132	13200	4.6	455
Senjen og Tromsø	2	-	28	6	-	5	41	186	15950	4.5	390
Summa	28	14	203	146	32	22	445	2133	202500	-	-

Ved Sammenligning med den forrige Aar foretagne Optælling skulde Fiskernes Antal disse to Aar paa det Nærmeste have været det samme, og noget større end i 1866. Det maa imidlertid bemærkes, at da Opsynets Virksomhed iaar ikke var udvidet til Raftsundet, hvilket var Tilfældet forrige Aar, var de Fiskere, mest Hjemfolk, som henlaa der, ikke regnede med i Optællingen for dette Aar. Om saa havde fundet Sted, vilde dette Aars Optælling have udvist nogen Forøgelse i Fiskernes Antal fra forrige Aar.

I Beretningen om forrige Aars Fiske udtalte jeg mig om Sandsynligheden af, at Garnfiskernes Antal som i de senere Aar stadig har været i Aftagende, ogsaa fremdeles vilde komme til at aftage, idet flere og flere af disse efterhaanden vilde komme til at gaa over til at benytte Liner. Dette Aars Optælling udviser, at Garnfiskernes Antal atter er aftaget med 651 Mand eller 120 Baadmandskaber, Snørefiskernes ligeledes med 886 Mand eller 312 Baadmandskaber, hvorimod Linefiskernes Antal er forøget med 1396 Mand eller 508 Baadmandskaber. Det er sandsynligt, at nogen Forandring i Almuens Fordeling ved de forskjellige Slags Brug fremdeles vil komme til at finde Sted, ligesom ogsaa at Forandringen endnu nogen Tid vil komme til at gaa i den Retning, som har fundet Sted i de sidste Aar, nemlig Forøgelse af Linebruget paa de andre Brugs Bekostning. Ligesom Garnfiskernes Aftagen har sin naturlige Forklaringsgrund i Fiskets Omstændigheder, idet nemlig Lineredskeerne fiske bedst i de Aar, Fisken er mager, saaledes kan den forholdsvis store Aftagen af Snørefiskere kun forklares derved, at flere og flere af disse efterhaanden se sig istand til at anskaffe sig Natliner, som især i Fiskets første Tid er et bekvemmere Redskab end Snøret, og at de derfor medregnes blandt Linefiskerne.

Optællingen af Fartøier viser en Forøgelse af disses Antal fra 387 til 445 Stkr.

Det samlede Antal af Fiskere og Fartøifolk, som afvigte Vinter havde søgt til Lofotfisket, skulde efter de foretagne Optællinger udgjøre 23,251 Mand mod 22,944 forrige Aar.

Ved Telegram af 11te April blev det Kongelige Departement underrettet om, at det Parti Fisk, der da var bragt i Salt for at virkes til Klipfisk, ansloges til 10,500 store Tusinder (12,600,000 efter smaa Tusinder) samt at det hjeldhængte Parti kunde anslaaes til 6,000 store Tusinder (7,200,000 efter smaa Tusinder). Naar hertil kommer, hvad der blev opfisket efter 12te April, vil det Parti Fisk, der bliver virket til Klipfisk, kunne anslaaes til omtrent 11,000 store Tusinder (13,200,000 efter smaa Tusinder) og det hjeldhængte Parti til omtrent 6,250 store Tusinder (7,500,000 efter smaa Tusinder), hvilke Partier med Tillæg af, hvad der antagelig er medgaaet til Fortæring under Fisket af den fiskende Almue samt til Forsendelse i saltet Tilstand til Husbrug rundt om i Distrikterne, skulde give et samlet Udbytte af dette Aars Lofotfiske af omtrent 18 Millioner Fisk, regnet efter store Tusinder, eller omtrent 21½ Million, regnet efter smaa Tusinder.

Fisken var imidlertid temmelig mager og lidet leverholdig, saa at der i Begyndelsen af Vinteren udfordredes ca. 3 store Hundreder af den i Østlofoten fangede Fisk for at give en Tønne Lever. Den meste Tid af Fisket udfordredes dertil 4 à 5 store Hundreder og i Vestlofoten endog 6 à 7 store Hundreder. Det kan antages, at 4½ à 5 store Hundreder Fisk gennemsnitlig ville give en Tønne Lever, at 22 à 24 Stkr. Fisk ville give en Vog Klipfisk og 29 à 30 Stkr. Fisk en Vog Rundfisk. Tranpartiet kan antagelig anslaaes til 17,000 Tdr. og af Røgn blev der formentlig virket omtrent 24,000 Tønder.

Udbyttet af forrige Aars Lofotfiske ansloges til 9000 store Tusinder saltet og til 6000 store Tusinder hjeldhængt. At disse Opgaver imidlertid vare altfor lave, vil fremgaa af følgende af Medicinalfondets Kasserer meddelte

O p g a v e

over Medicinalafgift til Nordlands og Tromsø Amtskommuner.

Afgiften har i 1867 udgjort	13,963 Spd.	16 Sk.
Herfra gaar 2 pCt. for Oppebørselen med	279	— 31 —

Igjen 13,683 Spd. 105 Sk.

Det samlede Afgiftsbeløb 13,963 Spd. 16 Sk. falder paa efternævnte Fiskeprodukter saaledes:

Omtrent 116,858 store Hundreder Klipfisk	3,895 Spd. 32 Sk.
— 525,900 Voger Tørfisk	4,382 — 60 —
— 35,690 Tønder Tran	3,569 — — —
— 20,668 — Rogn	258 — 42 —
— 110,323 — Sild	1,837 — 26 —
— 1,248 — saltet Fisk	20 — 96 —

Summa 13,963 Spd. 16 Sk.

De i denne Opgave indeholdte Afgiftsbeløb ere indkasserede i Henhold til Lov om Medicinalafgift til Nordlands og Tromsø Amtskommuner af 12te Mai 1866, og i Opgaven er indbefattet Afgift af al afgiftspligtig Fisk fra Nordlands og Tromsø Amter. Sandsynligvis er heri ogsaa indbefattet Afgift af de Fiskepartier, som ikke vare indførte til Toldstederne af 1866 Aars Fiske, men paa Grund af de lave Fiskepriser ville disse mere end opveies med de Partier, som ved dette Aars Begyndelse laa tilbage fra forrige Aars Fiske. Efter ovenstaaende Opgave skulde Klipfiskpartiet forrige Aar have udgjort omtrent $11\frac{1}{2}$ Million Fisk, hvilket Parti saagodtsom udelukkende er opfisket i Lofoten, idet de smaa Partier, som virkes andetsteds i Amterne, ikke kunne komme i Betragtning. Endvidere skulde der, naar 27 Stkr. Fisk antages at have givet en Vog Rundfisk, være virket omtrent 15 Millioner Rundfisk. Anslaaes Udbyttet af Vinterfisket paa Lofotens Ydreside saavel som paa alle øvrige Steder i Nordlands og Tromsø Amter til $3\frac{1}{2}$ Million, og Udbyttet af Sommer- og Høstfisket til ca. 2 Millioner, eller tilsammen $5\frac{1}{2}$ Million, hvilke Partier saagodtsom udelukkende virkes til Tørfisk, bliver der for den Del af Lofoten, hvor Opsyn er anordnet eller Strækningen fra Aarstenen til Lofotodden, et Parti Rundfisk af omtrent $9\frac{1}{2}$ Million Fisk. Det samlede Udbytte af 1867 Aars Lofotfiske skulde efter dette have udgjort over 21 Millioner Fisk, regnet efter store Tusinder, foruden hvad der er medgaaet til Forbrug af Amternes Befolkning samt til Fortæring under Fisket.

Det af Opsynet gjorte Overslag over Klipfiskpartiet skulde altsaa være $2\frac{1}{2}$, over Rundfiskpartiet $3\frac{1}{2}$ og over det hele samlede Udbytte 6 Millioner forlidet. Efter den Maade, hvorpaa Opsynet kommer til Kundskab om Partiernes Størrelse, idet enhver Tilvirker af Klipfisk opgiver, hvormeget han har saltet, hvorimod Rundfiskpartiet hovedsagelig bestemmes ved Skjøn, vil lettelig Feil kunne indløbe. Uoverensstemmelsen mellem Opsynets Opgaver og Partiernes Størrelse, beregnede efter den erlagte Medicinalafgift, var i Regelen ikke betydelig efter den ældre Inkassationsmaade af Afgiften. Den betydelige Forskjel forrige Aar maa derfor være foranlediget ved den ved Lov af 12te Mai 1866 paabudne forandrede Indkrævningsmaade og større Kontrol, som nu kan føres med Hensyn til Afgiftens rigtige Erlæggelse, og det er sandsynligt, at der ogsaa vil vise sig nogen Forskjel mellem foranstaaende Opgave over Udbyttet af dette Aars Fiske og hvad samme skulde være, beregnet efter den erlagte Medicinalafgift. I Beretningerne for tidligere Aar, da de opgivne Fiskepartier viste sig at være større end de bleve, naar de beregnedes efter den erlagte Medicinalafgift, er anført, at ved Afgiftens Indkræven kan ikke saa ringe Feiltagelse finde Sted, hvilket nu viser sig i høi Grad at have været Tilfældet.

Fiskeprisen blev fra Begyndelsen af sat til 3 Spd. pr. Hundrede, men steg efterhaanden, indtil den mod Slutningen af Februar kom op til 4 Spd., og i Marts var Prisen for Garnfisk paa flere Steder $4\frac{2}{3}$ à $4\frac{1}{2}$ Spd. pr. Hundrede og noget lavere for Line- og Snørefisk. Efter Midten af April faldt Prisen igjen i Vestlofoten under det der faldende gode Efterfiske, saa at den endog var nede i $2\frac{2}{3}$ Spd. Gjennemsnitsprisen var antagelig omkring 4 Spd. eller maaske noget derunder. Fersk Lever til Medicintran, hvoraf der dog kun blev solgt lidet, betaltes med 6 à $7\frac{1}{2}$ Spd. pr. Tønde; gammel Lever solgtes mod Fiskets Slutning for 5 à 6 Spd. og Rogn for 5 à $6\frac{1}{2}$ Spd. pr. Tønde. For Fiskehoveder til Guanofabrikation betaltes 10 à 12 Sk. pr. Hundrede.

Efter de ovenfor opgivne Talstørrelser skulde Udbyttet af dette Aars Fiske kunne ansættes som for et godt Middelsaar; men for Almuens Vedkommende faldt Udbyttet meget ujevnt, hvortil — næsteften det vedholdende Uveir, som jevnlig hindrede Bedriften — kommer de i Sammenligning med tidligere Aar lave Priser og det ved Uveiret bevirkede betydelige Tab af Redskaber, saa at mange Fiskere forlode Fiskedistriktet med en yderst ringe Nettofortjeneste. Navnlig blev den mislig for de Fiskeres Vedkommende, som havde søgt til de østlige Vær og som længe — i Haab om, at Fisket ogsaa der skulde slaa til — forbleve liggende i disse Vær uden

at søge til bedre Fiskepladse. Efterfisket i Vestlofoten rettede meget paa det mislige Udbytte for Hjemfolkets Vedkommende, hvis Nettofortjeneste af Fisket ialfald ikke blev under et Middelsaar. Ligesom forrige Aar blev Udbyttet størst og jevnest for de Baade, som fra Fiskets Begyndelse havde havt Tilhold i Henningsvær og Vestlofoten; de Fiskere, som havde søgt til den indre Del af Østnæsfjorden, havde ligeledes et godt Udbytte af Fisket. I Stamsund varierede Udbyttet for 6 Mands Garnbaade fra 13 til 90 Spd. pr. Mand, og for 5 Mands Linebaade fra 22 til 110 Spd. pr. Mand. Det mindste Udbytte faldt næsten overalt paa Garnfiskerne, hvilket som anført er en rimelig Følge af Fiskens Magerhed.

Som tidligere anført lagde Uveir denne Vinter usædvanlig store Hindringer for Bedriften. Der var saaledes ligeindtil Slutningen af Marts neppe 2 almindelige Søveirsdage efter hinanden, og ved de vestligste Vær var al Bedrift i ugevis aldeles standset. Ogsaa Søveirsdagene var der i Regelen svær Sø og utrygt Veir. Den 6te Februar indtraf et ganske ualmindeligt Sødrag, saa at flere Fartøier endog i de bedre Havne sprængte Fortøiningerne, men da Veiret forøvrigt var roligt, foraarsagedes ingen videre Skade. Det langvarigste Uveir indtraf i Midten af Februar, idet det fra 14de til 22de ikke lod sig gjøre at trække Redskaber. Veiret var i denne Tid yderst uroligt, og Vinden sprang oftere paa en og samme Dag rundt alle Kompasstreger med stiv Kuling, Sne og Regn vexelvis, fra alle Kanter. Fra 28de Marts til 1ste April kunde heller ingen Baade komme paa Søen, og sidstnævnte Dag var kun enkelte ude for at sætte Redskaber. Udenfor de nævnte Tidsrum hændte det oftere, at Redskaber og navnlig Garn bleve overstaaende flere Dage efter hinanden. I Vaagen var der i sidste Halvdel af Januar 3 Dage, i Februar 8, i Marts 8 og i første Halvdel af April 2 Dage, paa hvilke det ikke lod sig gjøre at komme paa Søen. Ved Henningsvær var der i sidste Halvdel af Januar 5, i Februar 9, i Marts 9 og i første Halvdel af April 2 Landliggedage. Ved de vestligere Vær var der endnu flere Dage, paa hvilke samtlige Baade vare forhindrede fra at komme paa Søen, ligesom det desuden overalt oftere hændte, at kun de bedre bemandede Baade paa Grund af stærk Kuling vovede sig ud.

Det værste Uveir indtraf imidlertid den 31te Marts. Angaaende det ved samme foraarsagede Tab af Menneskeliv og Skade paa Baade og Fartøier har jeg under 11te April gjort en Indmelding til det Kongelige Departement, der til denne Beretnings Fuldstændiggjørelse indtages her:

„Fra Løverdags den 28de Marts om Eftermiddagen blæste en meget stiv Kuling af SV., som satte ikke ubetydelig Sø i Vestfjorden. Tirsdagen den 31te løiede Kulingen af, og Kl. 5 Eftermiddag var det paa flere Steder under Lofotvæggen saagodtsom stille, men Luften havde et truende Udseende og Veiret var yderst utrygt. Ikkedestomindre begave endel Fiskere navnlig fra Sund, Nufsfjord og Ure sig paa Søen for at udsætte deres Redskaber, som de havde trukket om Løverdags. Kl. henimod 6 sprang Vinden pludselig om til NV. og var paa de mest udsatte Steder, allerede da den begyndte, fuldkommen orkanagtig i Bygerne. Stormen rasede med en Voldsomhed, som man sjelden har seet Mage til, indtil Kl. 10 om Aftenen, da den efterhaanden aftog, og har desværre foraarsaget et saa stort Tab af Menneskeliv, Forlis af Fartøier og Baade, Beskadigelse af Rorboder og Pakhuse, som neppe tidligere har fundet Sted i Fiskedistriktet.

I Værene paa Moskenæsø har Uveiret dog ingen synderlig Skade anrettet.

Af de i Sund roende Baade vare mange paa Søen, af hvilke de fleste nødsagedes til at søge over Fjorden til Indlandet; flere kuldseilede eller fyldtes, hvorved 10 Mand omkom; paa en Baad, som kom ind til Ure Onsdag Morgen, vare 2 Mand ihjelfrosne og de øvrige meget medtagne; paa en anden, som kom ind til Indlandet, var ligeledes 2 Mand ihjelfrosne. En Baad, hvis Mandskab var i høi Grad udmattet og medtaget af Kulde, kom ind til Storvaagen. En Mand omkom under Fortøining af en Baad i Havnen. De øvrige fra Sund udreiste Fiskere ere med Undtagelse af 17 Mand, om hvilke ingen Oplysninger hidtil have været at erholde, men som desværre maa formodes at være omkomne, efterhaanden komne tilbage fra Indlandet dels med Dampskib til Balstad og dels paa Baade.

Fra Nufsfjord vare nogle Baade udreiste, hvoraf 2 med tilsammen 7 Mand kuldseilede; Besætningerne omkom.

I Brandsholmen knustes 14 Baade, der dels laa i Fortøiningerne paa Havnen og dels vare opsatte paa Land. En Baad, som var paa Søen, kuldseilede, hvorved 1 Mand druknede.

I Fiskeværet Ure, der var et af de Steder, hvor Stormen rasede med størst Voldsomhed, har Beskadigelsen af Fartøier og Baade været allerstørst. Af 10 Baade, som vare udreiste, ere de 4 forliste med et Tab af 23 Mand; 2 Fartøifolk omkom paa Veien mellem Stene og Ure, og 1 Mand ved Kantringen af en Skøite. 24 dels paa Land opsatte og dels paa Havnen fortoiede Baade knustes. 4 af de i Havnen liggende 16 Fartøier forliste totalt og 6 fik større eller mindre Skade; ved Fartøiernes Forlis gik ca. 40,000 saltet Fisk tilligemed endel Handelsvarer, Skibsinventarium o. s. v. tilgrunde. Et Pakhus nedblæste og Tage paa Rorboder og andre Bygninger beskadigedes.

I Stene og Stamsund sprang Fortøiningerne paa 5 Fartøier, uden dog at derved foraarsagedes yderligere Skade. Paa disse Steder fandt heldigvis heller ingen Baadbeskadigelse Sted.

Strax før Stormen brød løs, afreiste fra Henningsvær 2 Baade, bestemte til Finmarken; af disse kuldseilede den ene og dens Besætning, 4 Mand, druknede; om den andens Skjæbne haves ingen Kundskab. Fra Festvaag fordrev 2 i Havnen fortoiede Baade, hvori endel Lever og Rogn, og ere senere ikke gjenfundne; 6 andre Baade beskadigedes.

I Ørsnæs, hvor 3 Fartøier henlaa, forliste de 2; det ene sprængte Fortøiningerne, drev tilfjords, kantrede og sank; det indehavde ca. 15,000 Stkr. saltet Fisk tilligemed endel Rogn og Lever samt andre Varer. Mandskabet fandt lykkeligvis Anledning til under Fartøiets Drift fra samme at springe iland paa en Holme, hvorfra det først efter flere forgjeves Forsøg lykkedes at bjerge det iland. Det andet Fartøi drev iland og ødelagdes; Besætningen blev reddet.

I Ørsvaag nedblæste et mindre Pakhus ligetil Gulvet og endel af den i samme saltede Fisk bortførtes af Stormen.

De i Storvaagens vestre Havn liggende 8 Fartøier dreve samtlige paa Land uden dog at erholde nogen betydeligere Skade.

En Jagt bestemt til Finmarken med indehavende 200 Tdr. Salt og endel Handelsvarer drev paa Land i Kabelvaag og knustes aldeles. Mandskabet fik ikke engang reddet sine Eiendele.

I Østnæsfjorden, hvor de lokale Forholde ere saadanne, at de i Havnene dersteds henliggende Fartøier ere særdeles udsatte for Virkningen af Storm af NV., fandt mange betydelige Beskadigelser Sted saavel paa Fartøier som paa Baade. Desværre forvoldte Uveiret ogsaa her stort Tab af Menneskeliv, idet ikke mindre end 26 Fiskere druknede dels paa Reise i Fjorden, dels under Udsætning af Redskaber og dels efterat være komne i Havn og under Fortøining af deres Baade.

Af de i de forskjellige Havne i Østnæsfjorden henliggende ca. 60 Fartøier gik den største Del i Drift; 1 forliste totalt; 11 fik betydeligere Skade, 5 af disse kappede sine Master og af disse igjen drev 1 af, men blev indbjerget til Skjoldvær; Mandskabet blev reddet. 3 Fartøier dreve paa Land, men kom senere af igjen; 2 af de havarerede Fartøier have maattet losse sine indehavende Fiskeladninger.

Antallet af Fiskerbaade, som af Stormen ødelagdes eller beskadigedes, var stort i Østnæsfjorden, men heller ikke saa lidet i de øvrige Fiskevær i Østlofoten, saaledes at Antallet for hele Fiskedistriktet andrager til over 200, hvoraf dog endel staa til Udbedring.

Af Foranstaaende fremgaar det altsaa, at det med Sikkerhed vides, at 79 Mennesker ere omkomne, hvortil kommer 17, om hvilke endnu ingen Efterretning haves, samt at omtrent 30 Fartøier ere forliste eller beskadigede. Af de fra Sund forulykkede Fiskere hørte Størstedelen hjemme i Flakstad Præstegjæld. Ved de indtrufne Baadforlis tabtes endel i Baadene værende Fiskeredskaber, Kost og Klæder samt endel Lever. Enkelte Baade vare assurerede i Senjens Baadassuranceforening.

Ingen af Opsynsfartøierne lede nogensomhelst Skade.

Værdien af det ved Ulykken foraarsagede samlede Tab lader sig ikke bestemme, dels fordi Taxtforretninger for Fartøiernes Vedkommende endnu ikke ere afholdte, og dels fordi flere af de skadelidte Fiskere forlode Fiskedistriktet, forinden det var muligt af dem at erholde de fornødne Oplysninger. Den har imidlertid — som det sees — været meget betydelig.

Gjennem de af mig til det Kongelige Departement indsendte postdaglige Beretninger om Fiskets Gang vil erfares, at Uveir denne Vinter i en ganske usædvanlig Grad har hindret Bedriften, hvorhos det

har foraarsaget jevnlig Tab af Fiskeredskaber. Disse i og for sig uheldige Omstændigheder ere end mere forøgede ved at Priserne paa Fiskevarer iaar have været meget lavere end i de nærmest foregaaende Aar, ved de usædvanlig høie Priser paa Korn og Melvarer, hvortil kommer den i Nordlands og Tromsø Amter herskende almindelige Mangel især paa saadanne Fødemidler. Naar saa hertil kommer det ikke ubetydelige Tab, som forvoldtes ved Stormen den 31te Marts, og som satte de fleste af de Skadelidte ud af Stand til at fortsætte sin Fiskebedrift, lader det befrygte — uagtet Udbyttet af dette Aars Lofotfiske, skjønt ujevnt fordelt for Almuens Vedkommende, alligevel maa siges i det Hele taget at være meget tilfredsstillende — at nogen Del af den fiskende Almue i flere Distrikter inden Amterne vil komme til at trænge offentlig Understøttelse. Mangel paa Midler til at komme herfra til Hjemstederne har — saavidt vides — ikke for Nogen været tilstede.“

Ifølge senere modtagne Efterretninger ere de fra Sund savnede 17 Fiskere samtlige omkomne.

Foruden de i ovenstaaende Indmelding omhandlede 96 Mennesker omkom der paa Langstranden i Østnæsfjorden den 18de Februar 8 Mennesker derved, at et Sneskred borttog det Hus, de under Fisket beboede. Endvidere omkom der til andre Tider under Fisket ved Moskenæs 4 Mand, ved Reine 5, ved Sund 3 og ved Brandsholmen 1 Mand, i det Hele 117 Mennesker.

Som det var at vente, maatte det vedholdende og ofte voldsomme Uveir i Forbindelse med den ualmindelig stærke Strømsætning ofte foraarsage Sammenvikling og deraf følgende Tab af Redskaber. Dette fandt ogsaa Sted i høiere Grad end i de nærmest foregaaende Aar, og paa Grund af den mislige Tilstand blandt Almuen i det Hele taget følte ialfald Tabet mere end ellers vilde have været Tilfældet. Af de til Opsynet indleverede og efter Fisket af vedkommende Eiere ikke afhentede bjergede Redskaber ere de, som bleve indbjergede til Værene paa Østvaagø, opbevarede i Svølvær, de; som bleve indbjergede paa Vestvaagø, i Stamsund og de, som bleve indbjergede til Værene paa Flakstadø og Moskenæsø, i Sørvaagen. Den lovbefalede Fortegnelse over disse Redskaber, hvoraf Aftryk vedlægges, er omdelt paa den sædvanlige Maade. Regnskabet viser en Udgift paa denne Konto af 303 Spd. 80 Sk. samt en Indtægt af 290 Spd. 60 Sk.

Sundhedstilstanden under Fisket maa i det Hele taget siges at have været tilfredsstillende. Af de af Fiskelægerne i Kabelvaag, Skraaven og Buksnæs behandlede 1072 Patienter havde 106 Nervefeber og 24 Lungebetændelse; 14 af Patienterne døde. Fra den i Henningsvær stationerede Læge er endnu ingen Op-gave indløben.

Af de 4 Læger, der fungerede som Fiskelæger, vare Distriktslægerne i Vaagen og Buksnæs stationerede ved Sygehusene i Kabelvaag og Gravdal, af hvilke det sidstnævnte er permanent, hvorfor et større Belæg ved samme altid ved Fiskets Begyndelse maa paaregnes; 1 Fiskelæge var stationeret i Henningsvær og 1 ved det i Skraaven for et Par Aar siden oprettede Sygepleiehus. Da der i Skraaven under dette Fiske ikkuns henlaa en liden Almue, hvorimod mange Fiskere søgte til Stamsund, Stene og Ure, og en Læges Nærværelse i Stamsund blev paatrængende nødvendig, blev den i Skraaven fra Begyndelsen af Fisket stationerede Læge forflyttet til Stamsund, hvorved Skraaven og det derværende Sygepleiehus blev uden Læge. Ligesom oftere forhen, viste det sig ogsaa iaar, at 4 Læger, hvoraf de 2 ere bundne ved Sygehusene, langtfræ er tilstrækkeligt for nogenlunde tilfredsstillende endog under almindelige Forholde at kunne udføre Lægetilsynet i Fiskedistriktet. Af vedkommende Fiskelæger har der ogsaa stadigen været fremsat Klager over Mangel paa Lokaler i Fiskeværerne for deri at indlægge og behandle syge Fiskere, som blive angrebne af epidemiske Sygdomme, og vanskelig kunne behandles i Rorboerne. Den ofte lange og besværlige Transport af syge Fiskere til Sygehusene i Fisketiden bør saavidt muligt ogsaa søges undgaaet. Jeg skal derfor tillade mig at henlede det Kongelige Departements Opmærksomhed paa Ønskeligheden af, at der for Eftertiden kunde ansættes endnu en Læge til ved Lofotfisket samt indrettes Sygepleiehuse i Henningsvær og Stamsund, helst noget rummeligere end det i Skraaven oprettede.

Saafremt Medicinalfondets Midler tidligere havde tilladt Udførelsen af de her paapegede Foranstaltninger, tør det antages, at de allerede vare blevne iværksatte; men med de Indtægter, som Fondet efter al Sandsynlighed paa Grund af den ved Lov af 12te Mai 1866 forandrede Opkrævningsmaade af Medicinalafgiften vil faa for Eftertiden, ville de med samme forbundne Udgifter antagelig med Lethed kunne udredes, ligesom Billighed

synes at tale for, at der først og fremst drages Omsorg for, at syge Fiskere under deres Bedrift ingen Mangel lide med Hensyn til Kur og Pleie.

Opsynet var i Virksomhed fra 20de Januar til 14de April; paa Grund af det i Vestlofoten faldende Efterfiske forblev den ene Dommer tilligemed 2de Opsynsbetjente tilbage i Distriktet indtil den 22de April. Opsynsbetjente vare: Lieutenanterne Knap, Horn, Proet og Hagerup samt Lensmændene Kjelsberg, Bentzen, P. Olsen og Jørgensen. Som extraordinære Dommere fungerede Kand. jur. Mathiesen i Østlofoten og Kand. jur. Nielsen i Vestlofoten.

Af Opsynet blev decreteret ialt 48 Mulkter, nemlig: 6 for Forstyrrelse af den almindelige Rolighed, 5 for at have fisket uden Baadmærker, 13 for at have begivet sig paa Søen til Trækning af Redskab før Morgensignal og for at have udsat Redskab efter Aftensignal, 13 for Brug af forbudt Redskab paa delt Hav, 5 for utilbørlig Behandling af Andenmands Redskab, 1 for Overhørighed af Havnebestemmelser, 1 for ulovlig Afhændelse af Brændevin, 1 for ulovlig Udskjænkning af Vin, 2 for ulovlig Handel og 1 for utilsigtet Lotterispil. Af disse Mulkter bleve 46 vedtagne ved Forelæggelsen og 2 efterat Politisag mod Vedkommende var paabegyndt. 1 Mulkt til Statskassen, stor 5 Spd., blev paa Grund af Angjældendes Uformuenhed efter afholdt Exekutionsforretning af Overøvrigheden converteret til 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød. Der blev tillige confiskeret 1 Tønde Brændevin og $\frac{3}{4}$ Tønde Sherrypunsch, hvilke Sager oversendtes Lensmanden i Buksnæs til Forauktionering til Indtægt for Buksnæs Fattigkasse.

Efter Overenskomst i private Tvistigheder blev endvidere erlagt 3 Mulkter, af hvilke 2 tilfaldt Buksnæs og 1 Vaagens Fattigkasse.

De indbetalte Mulkters samlede Beløb udgjør 163 Spd., hvoraf 109 Spd. tilfaldt Statskassen, 30 Spd. Buksnæs og 24 Vaagens Fattigkasse.

Der blev i det Hele optaget 16 Forhører, af hvilke 10 angik Tyveri, 3 Bedrageri, 1 Tyveri eller Forsvigelse af endel et Opbudsbo tilhørende Penge, 1 Overtrædelse af Kriminallovens Kapitel 22 § 14 og 1 Legemsfornærmelse. Af de optagne Forhører overgik 9 til Sagsbehandling overensstemmende med Lov af 6te September 1845 og paadømtes under Fisket.

Af de 6 private Sager, som incamineredes, og som samtlige endtes med Retsforlig uden Dom, angik 3 Paaseiling, 1 Leietagerens Ansvar for leiet Baad i Leietiden, 1 Fiskekjøb samt 1 Æresfornærmelse. Endvidere blev der noteret 4 Søprotester og optaget 4 Søforklaringer samt afholdt 1 Skjøn- og Taxationsforretning.

Statskassens Udgifter ved Opsyn og extraordinær Retspleie, som for Aaret 18 $\frac{6}{7}$

udgjorde	7838 Spd. „ Sk.,
andraget for Aaret 18 $\frac{6}{8}$	7894 — 42 $\frac{1}{2}$ -

Tilsammen 15,732 Spd. 42 $\frac{1}{2}$ Sk.

Af det for Budgetterminen bevilgede Beløb er altsaa tilbage til Dækkelse af Udgifter ved Opsynet for det kommende Aar 8267 Spd. 75 $\frac{1}{2}$ Sk., hvilket Beløb antages at ville blive tilstrækkeligt.

Mod Slutningen af Marts Maaned indfandt sig i Ørsvaag et fra Paimpol i Normandie til at drive Fiske udrustet Fartøi i den Hensigt med de medbragte Redskaber at fiske i Vestfjorden. Efterat Føreren ved Opsynet var gjort opmærksom paa, at saadan Bedrift af franske Undersaatter ansaaes stridende mod Folkerettens Vedtægter, forblev Fartøiet nogle Dage i Ørsvaag, uden at dog Besætningen drev Fiske, afseilede derpaa til Bodø og kom ikke senere tilbage til Fiskedistriktet.

Som det Kongelige Departement bekjendt blev et eget Dampskib forrige Aar for Postvæsenets Regning sat i Route i Lofoten og Vesteraalen under Fisket. Saavel da som i Vinter var det imidlertid Tilfældet, at Dampskibene i Hovedrouten oftere vare flere Dage forsinkede, hvilket maatte være til Skade for den lokale Fart. Uagtet Foranstaltningen for de Steders Vedkommende, som tidligere havde været indlemmet i Hovedrouten, og hvor Godsforsendelsen tidligere havde foregaaet uden Omladning, muligens af Mange ansaaes som en Tilbagegang, blev den dog i Almindelighed betragtet for et stort Gode for Distrikterne. At Postvæsenets Udgifter ved denne lokale

Dampskibsfart have været temmelig betydelige, vil rimeligvis vise sig at have været Tilfældet, men naar de første Aar ere hengaaede og Gavnigheden af den oprettede Kommunikation for Alvor begynder at vise sig, er der al Rimelighed for, at Udgifterne ogsaa ville formindskes.

Det til Disposition ved Telegraferingen i Lofoten havende Feltapparat har i de senere Aar i Fiskets første Tid og indtil Østnæsfjordfiskets Begyndelse været benyttet i Brettesnæs, hvor der kuns har været ringe Anvendelse for det, og efter Østnæsfjordfiskets Ophør i Sund i Vestlofoten. Paa samme Tid har Hopen, som er et temmeligt aarvist Fiskevær, og hvor Almuen tidligt i Fisket søger hen, været aldeles udestængt fra al Kommunikation saavel hvad Dampskibsfart, for hvilken de lokale Forholde lægger Hindringer, som Telegraf angaar. Herpaa tror jeg saameget mere at burde henlede det Kongelige Departements Opmærksomhed, som Telegrafinien antagelig med ringe Bekostning vil kunne føres ned til Hopen.

Ikke saa faa af de saakaldte Listerbaade, der dels vare indkjøbte sydfra og dels byggede af de Baadbyggere, som forrige Aar efter det Kongelige Departements Foranstaltning vare stationerede i Nordlands og Tromsø Amter, havde indfundet sig til dette Aars Lofotfiske; men ligesom ifjor var der kuns enkelte af dem, som bleve benyttede for dermed at drive Fiske. Størstedelen anvendtes til Transportbaade, hvortil de befindes særdeles hensigtsmæssige. Det er dog at antage, at de efterhaanden ville vinde mere og mere Indpas ogsaa som Fiskebaade.

Som i min Skrivelse til det Kongelige Departement af 29de Januar d. A. meddelt, havde jeg under mit Ophold i Skotland forrige Aar Anledning til at erfare, at tørret Lodde (eng. caplin, fr. capelan) fra Newfoundland dersteds var almindelig Handelsvare og benyttedes til Menneskeføde. Da denne Lodde er den samme Slags Fisk, som i stor Mængde forekommer i Finmarken, er det at antage, at Lodde i Finmarken maa kunne nedsaltes og transporteres til Lofoten, for der at anvendes til Agn under Fisket. Som i ovennævnte Skrivelse antydet har jeg under afvigte Vinters Fiske ladet anstille Undersøgelser om Størrelsen af det Parti Sild, som blev forbrugt til Agn ved Linefisket, og ifølge de indkomne Opgaver skulde dette kunne ansættes til ca. 24,000 Tønder, hvilke efter en Gjennemsnitspris af 3¼ Spd. pr. Tønde repræsenterer en Kapital af 78,000 Spd. Af den Agnsild, som forbruges, er i Regelen den største Del tjenlig til Udslibning og Menneskeføde. Skulde tørsaltet Lodde kunne anvendes, er det at antage, at ialfald en Del af den Kapital, som medgaar til Anskaffelse af Agnsild, vil kunne indspares. Ifølge den mig meddelte Bemyndigelse til af Opsynets Midler at anvende det fornødne Beløb til Anskaffelse af et lidet Parti saltet Lodde fra Finmarken, for dermed under næste Aars Lofotfiske at anstille Forsøg, har jeg truffet Forføining til at tilveiebringe 15 à 20 Tdr. tørsaltet Lodde.

I Beretningen om forrige Aars Fiske anførte jeg, at der antagelig i Vinter vilde blive anstillet Forsøg med et af Eieren af den foran omhandlede Synkenot fra Frankrig forskrevet elektrisk Lysapparat. Saadant Forsøg blev imidlertid ikke anstillet, da Noteeieren erholdt Meddelelse om, at de Vædsker, som det befandtes nødvendigt at benytte ved Apparatet, vare saa farlige, at deres Anvendelse fraraadedes. Da det omhandlede Fangstredskab har vist sig meget hensigtsmæssigt, ialfald paa mere beskyttede Steder, hvor der er rig Tilgang paa Fisk, tillader jeg mig at henlede det Kongelige Departements Opmærksomhed paa Sagen, om der muligens maatte være Anledning til ved det Offentliges Forføining at faa anstillet Forsøg med tjenlige Apparater til Anbringelse af elektrisk Lys under Vandet til Benyttelse under Fiskerierne.

III. Beretning om Fiskerierne i Nedenæs Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Fogden i Nedenæs Fogderi.

Herved har jeg den Ære ærbødigt at afgive den befalede Indberetning om Fiskerierne f. A. Jeg skal tillade mig at forudskikke, at Aarsagen til, at den saa silde indkommer, er, at jeg først igaar modtog den sidste Indberetning fra Lensmanden i Tromø, der anfører som Grund for den sildige Indsendelse, at Fiskerne

nægte at afgive Forklaring om Fiskeriernes Udbytte, hvorfor han har maattet søge Oplysninger paa mange Maader og gennem vidtløftige Undersøgelser. Dette er forøvrigt tildels Tilfælde i flere Distrikter, hvorfor jeg ikke kan garantere Opgavernes Rigtighed anderledes end tilnærmelsesvis.

Forrige Aars Fiskerier vare i det Hele mislige og afgave neppe gennemsnitlig mere end det halve Udbytte mod et sædvanligt Aar, hvortil Grunden anføres at være den særdeles tørre Sommer og de herskende vestlige Vinde, der forårsagede, at Fisken ikke søgte under Land. Flere Lensmænd have derhos gjort opmærksom paa, at Hummerfiskeriets Aftagen skriver sig fra for kort Fredningstid, hvilket ligeledes skal være Aarsag til, at Hummeren nu er langt mindre end før. Østersfiskeriet, der forhen var meget rigt paa Kysten, er aftaget saaledes, at det om føie Tid antages ganske at ville ophøre. Et Par Forsøg paa kunstig Østersavl er gjort, men har ikke ført til noget gunstigt Resultat.

I forrige Aar opgives Udbyttet af Makrelfisket til omtrent 8,800 Spd. Fisket er drevet med 119 Baade med omtrent 300 Mands Besætning. Den væsentlige Del af Fisket falder paa Høivaag, Dybvaag og Flaugstad, Fjære og Landvik samt Tromø Sogne. I de øvrige Sogne har det været ubetydeligt. Af Hummer antages at være opfisket for 8,400 Spd., væsentligst i Dybvaag og Flaugstad, Fjære og Landvik samt Eide, Vestre Moland, Søndeled og Tromø. Torskefiskerier paa Revet dreves lidt. I Øiestad opgives det at være drevet af 1 Baad, der skal have havt et Udbytte af omtrent 360 Spd. og i Tromø af 6 Baade med et Udbytte af omtrent 500 Spd. Af Lax opgives at være opfisket for omtrent 2,100 Spd., hvoraf dog en ikke ringe Del falder paa Laxefiskeriet i Nidelven.

Det daglige Fiske har i afvigte Aar omtrent været som sædvanligt; maaske noget ringere.

IV. Beretning om Fiskerierne i Lister og Mandals Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Idet Amtet herved afgiver sin Indberetning om det iaar stedfundne Makrel-, Laxe- og Revfiskeri, skal man med Hensyn til de Forholde, der Aar om andet ingen væsentlige Forandringer ere underkastede, blot henviser til Amtets Indberetning for Aaret 1867.

I. Makrelfiskeriet.

Brutto-Udbyttet har efter Skjøn været følgende:

Distrikt,	Antal Baade,	Udbytte pr. Baad.	Samlet Udbytte.
Næs og Hitterø	85 . .	86 Spd. . .	7,356 Spd.
Vanse med Farsund	208 . .	192 - . .	39,782 -
Herod	41 . .	110 - . .	4,508 -
Austad	8 . .	46 - . .	370 -
Spangereid	25 . .	72 - . .	1,797 -
Mandal, Halsaa og Hartmark	34 . .	65 - . .	2,210 -
Søgne	31 . .	162 - . .	4,030 -
Oddernæs	161 . .	100 - . .	16,100 -
Tveit	4 . .	200 - . .	800 -
Christianssand	7 . .	150 - . .	1,050 -

Summa 604 . . 1,183 Spd. . . 78,003 Spd.

mod et Udbytte af 131,243 Spd. i 1867; i 1868 altsaa et mindre Udbytte af 53,240 Spd.

Efter Opgave fra de respektive Toldkasserere i Amtet er der iaar udskibet til Udlandet af Makrel:

a) fra Christianssand 905,080 Stykker	af Værdi	27,330 Spd.
b) - Mandal 915 Kasser paa 5 à 6 Snes hver eller 140.700 \mathcal{R}	- —	2,575 -
c) - Farsund 1,233,440 Stkr. eller 1,850,160 \mathcal{R}	- —	26,210 -
d) - Flekkefjord 2,014 Kasser	- —	5,224 -
	Tilsammen	61,339 Spd.

mod 93,217 Spd. i 1867; altsaa er der i 1868 af Makrel udskibet for 31,878 Spd. mindre end i 1867.

Overhovedet har der siden 1862 ikke været noget Aar, hvori Udskibningen af saavel Makrel som Lax har givet et mindre Udbytte end dette. Men ogsaa til Husbrug er der indkjøbt mindre end sædvanligt. Rigtignok indberetter Toldkasereren i Farsund, at der i hans Distrikt kun antages saltet ubetydeligt mere end til Husbrug, nemlig ialt 2000 à 2.500 Tdr., altsaa dog til Husbehov; men dette kan ikke opstilles som Regel for den øvrige Del af Amtet. Saaledes skal der i Christianssand, hvor saltet Makrel om Vinteren er en sædvanlig ugentlig Kost blandt Arbeidsklassen, ikke være indkjøbt til Husbrug mere end cirka en Fjerdepart mod foregaaende Aar.

Udbyttet af Makrelfiskeriet maa saaledes iaar sættes til adskilligt under et Middelsaars, skjønt Fiskeriet begyndte og sluttede omtrent ved sædvanlig Tid og Antallet af Fiskere heller ikke er aftaget.

Aarsagerne til dette ringere Udbytte antages at være følgende:

Naar Luften er kold og graa, gaar Makrelen dybere i Vandet; i Sommer skal der efter Fiskernes Ud-sagn have været temmelig koldt paa Søen, ligesom ogsaa megen Søtaage. Makrelen holdt sig heller ikke nær Overfladen. Da Makrelgarnene i Almindelighed ikke staa dybere end 6 Alen, bliver Følgen, at Makrelen under saadanne Omstændigheder undgaar dem. Andre formene, at Makrelen, naar Havet er roligt og stille, holder til dybere i Vandet og gaar desuden vanskeligere i Garnene, som den under saadanne Forhold har lettere for at se. Iaar var imidlertid Søen i en stor Del af Fisketiden usædvanlig stille.

Ogsaa Strømforholdene skulle iaar have været ugunstige. Den langs norske Kysten løbende Strøm kommer i Almindelighed ud fra Kattegattet og gaar mod Vest ud i Nordsøen; men i Sommer gik Havstrømmen meget den modsatte Vei, altsaa mod Øst. Med denne Slags Strøm skal Makrelen holde sig fjernere fra Kysten.

Hertil kom senere vestlige og nordvestlige Storme og uroligt Veir, der forhindrede Fiskeriets Drift i den Tid, da ellers Sandsynligheden for et heldigere Udfald var større, idet Makrelen ved østlig Vind og paalands Strøm fra Øst i Masse var ind under Land.

I den Uge, hvor Fisket var paa sit bedste Trin, gjorde ogsaa en fra Kattegattet med østlig Vind kommende Flaade af Seilere Skaar i Fiskeriet paa den østlige Side af Lindesnæs. Idet den kom op under den norske Kyst, sprang nemlig Vinden vestlig, og Skibene maatte nu holde det krydsende. Om Aftenen efter Solnedgang pleie de under saadanne Omstændigheder at vende tæt under Land. Den største Del af Natten ligge de altsaa med Bougen udover og gjennemkrydse netop det Farvand, hvor Makrelgarnene paa samme Tid ere udsatte. Under disse Forholde vare Fiskerne tildels ængstelige for at udsætte og miste sine Garn, og gik derfor ogsaa for en Del glip af Udbytte. Herpaa kan imidlertid vanskelig, for ikke at sige umuligt, rettes.

Fiskeudskiberne skulle iaar have gjort meget mislige Affærer; dels fordi Fisket var meget ujevnt, idet der fra Begyndelsen og udover Sommeren fiskedes særdeles lidet, og da henimod Slutningen Fangsten var rig, kastedes der paa engang saamegen Makrel ind paa Markedet i England, hvortil Udskibningen saagodtsom udelukkende foregaar, at Priserne trykkedes ned. Dels har man i England lagt sig mere efter at fiske Makrelen. Saaledes skal der i Sommer have været fisket ikke Ubetydeligt i den brittiske Kanal.

Gjennemsnietsprisen kan i Mandals Fogderi ansættes til 60 Sk. pr. Snes og i Listers til 51 Sk.

Det antages, at Nytten af at anvende Dæksbaade under Fiskeriet, gaar mere og mere ind i Almuens Bevidsthed; især gjælder dette paa Kysten vestenfor Lindesnæs; saaledes vare af de 208 Baade, der fra Vanse og Farsund deltog i Fiskeriet, de 106 Dæksbaade. Derimod holder man østenfor Lindesnæs fremdeles paa aabne Baade, skjønt ogsaa der Dæksbaade sees anvendte. Paa hver Baad er fra 2 til 4 Mand.

Makrelen søges af Fiskerne temmelig langt paa Søen, fra 3 ligetil 6 Mil, ja derover. Det gjælder saaledes at komme hurtigt ud til Fangststedet. Almuen er derfor bleven vant til at føre en større Pres af Seil paa sine Baade, saaat man ikke sjelden ser Baade med 5 à 6 Seil.

Under Fisket er en aaben Baad fra Farsund kuldseilet, hvorved dens 4 Mand stærke Besætning omkom, men forøvrigt vides ikke noget Menneskeliv at være gaaet tabt.

Garntabet har iaar været ubetydeligt.

2. Laxefiskeriet.

Ogsaa af dette har Udbyttet været meget mindre end i et almindeligt Aar. I Henhold til de modtagne Opgaver kan det ansættes saaledes:

i Næs og Hitterø	1,270 Spd.
- Vanse	900 -
- Kvinesdal	1,300 -
- Herod	140 -
- Valle	420 -
- Spangereid	1,300 -
- Mandal, Halsaa og Hartmark . .	9,000 -
- Søgne	800 -
- Holme	1,170 -
- Oddernæs	3,000 -
- Tveit	1,500 -

Summa 20,800 Spd.,

mod 35,048 Spd. i 1867, altsaa i 1868 et mindre Udbytte af 14,248 Spd.

Til Udlandet er af Lax udskibet:

fra Christianssand 71,646 \mathcal{R}	til en Værdi af	14,837 Spd. 60 Sk.
- Mandal 53 Kasser eller 6,719 \mathcal{R}	- - -	1,400 - „ -
- Farsund 7,758 \mathcal{R}	- - -	840 - 54 -
- Flekkefjord 236 Kasser	- - -	1,606 - 50 -

Summa 18,684 Spd. 44 Sk.

I 1867 blev af Lax udskibet for 29,292 Spd.; altsaa i 1868 for 10,607 Spd. 76 Sk. mindre end i 1867.

Laxemængden har været usædvanlig liden saavel i Elvene som ved Kysten, hvilket for Elvenes Vedkommende i Mandals Fogderi tilskrives den usædvanlig lave Vandstand og deraf følgende svage Strømsætning. Naar Laxen derimod iaar i ringere Mængde er fisket ved Kysten, gjættes fornemmelig som virkende Aarsag paa de ovenfor berørte stedfundne Strømførholde, der skulde bevirke, at Laxen ikke strøg saa nær Landet. Man er imidlertid her inde paa et temmelig uopklaret Feldt. Kun saameget skal her bemærkes, at det er en almindelig Mening her i Distriktet, at den Masse Sagflis, der flyder ned igjennem Elvene fra Sagbrugene og tildels afsætter sig paa Bunden, virker skadelig paa Laxeformerelsen. Dette opstilles derfor som en af Grundene til, at Laxemængden skulde aftage.

Fisket tog sin Begyndelse i 1ste Halvdel af Mai og vedvarede dels til Slutningen af August og dels til Midten af September.

Priserne var iaar meget høie, fra 2 Spd. 36 Sk. til 4 Spd. pr. B \mathcal{R} og for Sveler (Lax under 12 Mærker) 1 Spd. 24 Sk. à 1 Spd. 60 Sk. pr. B \mathcal{R} .

I Løbet af Sommeren ere de Foreninger, der i Henhold til Lov af 23de Mai 1863 vare dannede til Ansættelse af Opsyn saavel i Mandals- som Undalselven, hævede, og da dette allerede forhen er skeet for Topdals- og Torrisdalselvens Vedkommende, existerer der ikke længere i dette Amt saadanne Foreninger.

Det er Amtet bekjendt, at der i Topdalselvens nedre Løb, hvor Laxens Opgang besværliggjøres ved en Mængde Laxegjærder, har i Sommer været afholdt Skjøn i Henhold til Lov af 28de April 1866 til Bestemmelse af Midstrømslinien og til Indskrænkning af Laxegjærdernes Længde, hvilket sandsynligvis vil have sin gode Virkning for Fremtiden.

C. No. 9.

Fra Fiskeudklækningsapparatet paa Gaarden Boen ved Topdalselven er iaar udsluppet cirka 15,000 Laxeunger og 45,000 Ørretunger; men forøvrigt vides ikke saadant Apparat at have været i Gang iaar i dette Amt.

3. Revfiskeriet.

Fra Spangereid har iaar 11 Skøiter deltaget i dette Fiskeri, og har deres Udbytte gennemsnitlig været 1,200 Stykker Torsk pr. Skøite, tilsammen 13,200 Torsk; fra Valle har to Skøiter] fisket paa Revet og faaet ialt 1,600 Torsk. Det er Amtet bekjendt, at der ogsaa fra Christianssand har været en Skøite ude paa dette Fiskeri, ligesom ogsaa muligens enkelte Skøiter fra andre Kanter paa Kysten, men herom savner man nærmere Underretning. Dette Fiskeri foregaar alene ved Snøre og er Fangsten som sædvanlig bleven tilvirket til Klipfisk og solgt i Byerne.

V. Beretning om Sommerfiskerierne i Stavanger Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Angaaende forrige Aars Sommerfiskerier i Distriktet skal jeg give mig den Ære at indberette: For Jæderen og Dalernes Vedkommende har Fogden meddelt:

„Ifølge den Indberetning, som jeg den 4de November 1867 afgav til Hr. Amtmanden angaaende samme Aars Sommerfiskerier i dette Fogderi, ansloges det samlede Udbytte til en Vændi af ca. 53,000 Spd. I 1868 have de samme Slags Fiskerier antageligen givet et Udbytte af ca. 47,000 Spd., eller omtrent 6000 Spd. mindre end i Aaret 1867.

Af det vundne Udbytte gav:

Makrelfiskeriet	ca. 24,000 Spd.
Hummerfiskeriet	- 15,000 -
Laxefiskeriet	- 3,000 -
og Brislingsfiskeriet	- 5,000 -

Summa ca. 47,000 Spd.

Den Kapital, som Makrelfiskeriet gav, faldt paa Soggendal og Egersunds Præstegjælde, omtrent lige meget paa hvert.

Paa den øvrige Kyststrækning fiskedes neppe for 300 Spd., som langt fra dækkede Udrustningsomkostningerne, endsige Tab af og Slitage paa Redskaber.

Hummerfiskeriet faldt derimod mere jævnt langs den hele Kyst. Saaledes antages der af Udbyttet at være tilflydt:

Soggendals Præstegjæld	ca. 2,500 Spd.
Egersunds Sogn	- 4,500 -
Haa og Ougne	- 4,000 -
Kleps Præstegjæld	- 1,500 -
Haalands —	- 2,000 -
og Hetlands —	- 800 -

Indtægterne af Laxefiskerierne fordeles saaledes:

Soggendals Præstegjæld	ca. 500 Spd.
Egersunds Sogn	- 1,000 -
Haa og Ougne	- 400 -
Kleps Præstegjæld	- 900 -
Hetlands —	- 200 -

Af Brisling fiskedes

i Hetlands Præstegjæld for	ca. 4,000 Spd.
- Høilands —	1,000 -

Samtlige Fiskerier bleve drevne paa samme Maade som i min Indberetning af 4de November 1867 er forklaret.“

For Ryfylke Fogderies Vedkommende meddeles:

I de Dele af Ryfylke, der ikke omfattes af nedenstaaende Beretning fra Magistraten i Haugesund, kan Fedsildudbyttet ansættes til en Pengeværdi af omtr. 7,000 à 8,000 Spd. Men da Udrustningerne vare betydelige, har Udbyttet for Fiskerne dels været intet, dels ringe. — Hummerfiskeriet har slaaet godt til for Skudesnæs Herred, idet der kan antages at være fisket omtrent 90,000 Stykker til en Pris af 5½ à 6 Sk. pr. Stykke. Fra Augvaldsnæs, Rennesø og Nærstrand anslaaes Udbyttet til omkring 60,000 Stykker tilsammen. Den største Del af Hummer sælges til Engelmænd for at udskibes.

Makrelfiskeriet faldt mindre godt ud. Det betydeligste var i Skudesnæs med 130,000, Augvaldsnæs med 61,000 og Nærstrand med 20,000 Stkr. til en Pris af 3 à 3½ Sk. pr. Stk.

Laxefiskeriet mislykkedes saagodtsom aldeles.

Af Brisling fiskedes endel i Strand og Søvde, men Kvaliteten var for en stor Del daarlig.

Med Hensyn til Forholdene i den øvrige Del af Ryfylke henvises til nedenstaaende Indberetning fra Magistraten i Haugesund, der er saalydende:

„Det gjælder om de mindre Fiskerier som en almindelig Bemærkning, at Udbyttet i det Hele taget var mindre betydeligt.

Fedsilden slog til under Bukken og Fosenøen, hvor der fangedes omkring 1,000 à 1,200 Tønder med omtrent 30 Nøter og 300 Mand her fra Omegnen. Paa Vestsiden af Karmøen omkring Vignæs var der et lidet Indsig, hvoraf der med 3 Nøter optoges 2 à 300 Tønder. Ligesaa blev der i Førlandsvaagen (ved Sletten) fisket omkring 100 Tønder. Silden var god og temmelig stor Kjøbmandssild og Prisen 3½ à 4 Spd. pr. Tønde. Ansætter man det Hele til 1,350 Tønder med en Gjennemsniitspris af 3 Spd. 90 Sk., vil den samlede Værdi andrage til omkring 5,050 Spd.

Hummeren viste sig paa de sædvanlige Steder, men i mindre Mængde. Omkring Fosen og paa Østsiden af Karmøen skal der være optaget omkring 10 à 14,000 Stykker; paa Strækningen omkring Torvestadhavn og sydover forbi Vignæs 15 à 20,000, ved Røvær, Fæøen og Utsire 18 à 20,000. Altsaa paa disse Strækninger 45 à 50,000 Stykker.

Hvad heraf udføres til England, gaar gennem Haugesunds Toldsted, men da Hummerudskibningen herfra kun udgjorde 34,131 Stkr., er hine Opgaver, der kun støtter sig til et løseligt Skjøn af kjendte Folk, vistnok for høie, da Forbruget heromkring vel neppe kan anslaaes høiere end til 5 à 6,000 Stkr. og det samlede Udbytte overstiger saaledes neppe 40,000 Stykker. Prisen var 5 à 6 Sk. pr. Stk. og sættes den gjennemsnitlig til 5½ Sk., bliver den samlede Værdi omtrent 1,830 Spd.

Makrelfisket, som hovedsagelig foregik med Drivgarn paa Havet, var i det Hele misligt. Baadenes Antal, hvoraf herfra Byen omtrent 20, var temmelig betydeligt paa Havstrækningen omkring Utsire, Røvær og Espevær, da Fiskerne lige fra Skudesnæs (muligens ogsaa fra Hvidingsø) lige til Bømmelen og Bremnæs i Søndhordland samler sig om disse Fiskepladse; efter kjendte Folks Opgivende kan det anslaaes til omtrent 200 Baade, som med Fradrag af hvad der er medgaaet til Husbrug her i Byen og Omegn, bragte Fiskeriet til Ishusene i Røvær, Fæøen og her i Byen, hvorfra den i fersk Tilstand udskibedes til England. Ifølge Opgave fra Toldkammeret hersteds er der udskibet 166,750 Stkr., Forbruget her hjemme har vel neppe været over 23,250 Stkr., og det hele Udbytte bliver altsaa 190,000 Stkr. Prisen dreiede sig om 3 à 3½ Sk. og kan formentlig gjennemsniitsvis ansættes til 3½ Sk., hvorefter Udbyttet saaledes med et rundt Tal skulde blive 5,140 Spd.

Laxefiskeriet mislykkedes saagodtsom aldeles paa disse Kanter, og den hele Udførsel af fersk Lax herfra til England var efter Toldkammerets Opgave 814 Skaalpund.

Brislingfisket var heller ikke for Noget at regne, og de øvrige Fiskesorter har heller Intet leveret, som er Omtale værd, udenfor hvad der er medgaaet til dagligt Brug.

Sammenfatter man efter det Anførte Udbyttet af de Fiskesorter, som paa disse Kanter har været Gjensstand for Udførsel, vil altsaa Værdierne stille sig saaledes:

Fedsild 1,350 Tønder a 3 Spd. 90 Sk.	5,050 Spd.
Hummer 40,000 Stykker à 5½ Sk.	1,830 -
Makrel 190,000 — à 3¼ -	5,140 -

Summa 12,020 Spd.

Forøvrigt maa det bemærkes, at en stor Del af den fiskende Befolkning her i Byen og Omegnen regelmæssig deltager i Sommerfiskerierne nordenfor, og denne Bedrift har i de sidste 2—3 Aar været i Tiltagende. Herfra Stedet og fra Omegnen har vel i forrige Aar omkring 40 Fartøier været udrustede for Sommerfiskerierne nordenfor, adspredt paa Kysten fra Bergen til Finmarken. Udbyttet har været meget forskjelligt, men i det Hele mindre heldigt. Bedst gik det dem, som kom op i Storsildfisket ved Aasvær, hvori desuden flere Nøter fra disse Kanter deltog, tildels med godt Udbytte.

VI. Beretning om Fiskerierne i Søndre Bergenhus Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Idet jeg herved i Overensstemmelse med Departementets Cirkulære af 12te Marts 1867 giver mig den Ære at meddele Indberetning angaaende de i dette Amt i afvigte Aar forefaldne Fiskerier, har jeg troet for Oversigtens Skyld samt da den af Fiskeopsynet meddelte almindelige Indberetning Intet indeholder om dette Fiskes Udbytte for hvert enkelt deri deltagende Distrikt, at burde medtage nogle Oplysninger ogsaa om forrige Aars Vaarsildfiskeri — dette for Amtsdistriktet uden Sammenligning betydeligste Fiskeri.

Det Væsentligste af disse Oplysninger indeholdes i medfølgende schematiske Forklaring, hvori jeg, ved Siden af de i Fiskeopsynets Indberetning indeholdte Opgaver over Antallet af de fra hvert Thinglag i Fisket deltagende Fiskere og Fartøier,*) har tilføiet de af Lensmændene senere meddelte Opgaver over Fiskets Brutto-Udbytte. Dettes samlede Beløb kan, naar passende Tillæg gjøres for de 3 à 4 Herreder, fra hvilke Opgaver savnes, formentlig ansættes til 470,000 Spd., — et Tal, som idetmindste ikke antages for at være for høit. Jeg har nemlig Grund til at tro, at Fortjenesten for de med Sildens Tilvirkning beskjæftigede Arbeidere og for de med de sildeførende Fartøier forhyrede Mandskaber af flere Lensmænd ikke er medregnet i deres Opgaver, ligesom jeg specielt for Fjære Thinglags Vedkommende har en Opgave af en paalidelig Privatmand, hvorefter Udbyttet skulde være nærmere 70,000 Spd., end som anført 34,300 Spd. Kan det samlede Udbytte af forrige Aars Fiske i søndre Distrikt, som jeg antager, anslaaes til mindst 1,400,000 Spd., maa formentlig ogsaa mindst et Beløb, som det anførte, kunne regnes paa dette Amtsdistrikt som dets samlede Brutto-Indtægt af Fisket i begge Distrikter. Af de i Fisket i søndre Distrikt deltagende 16,300 egentlige Fiskere er der nemlig Grund til at anse hjemmehørende i Søndre Bergenhus Amt mindst 7000.

Efter den rigtignok meget lave Beregning, som er opgjort i den for dette Amt senest aflagte Femaars-Indberetning, repræsenterer de i forrige Aars Vaarsildfiskeri fra dette Amt deltagende 1861 Garnbaade, 78 Notelag og 499 Fartøier med et samlet Mandskab af 13,368 Mand en Kapital af 667,200 Spd., ligesom Aarets Udgifter efter samme Beregning og med tilbørligt Hensyn til forrige Aars usædvanlige store Tab og Slitage paa Redskab vel maa kunne ansættes til mindst 250,000 Spd. Nettofortjenesten vil efter dette udgjøre 220,000 Spd., eller i Gjennemsnit 16½ Spd. pr. Mand.

Men da i nordre Distrikt og paa Søndmøre et samlet Beløb af neppe mere end 220,000 Spd. er fortjent af de der fiskende 24,622 Mand, men i søndre Distrikt et Beløb af 1,400,000 Spd. er fortjent af 16,300 Fiskere, vil det lettelig sees, hvor særdeles ujevnt Fortjenesten er falden. Inden dette Amtsdistrikt er Nordhord-

*) Da denne Del af Tabellens Indhold allerede er meddelt ovenfor (Pag. 7 & 8), er den her udeladt.

lands Fogderi, hvorfra den største Del af Fiskerne søge til nordre Distrikt, uheldigst stillet, og har efter de vedliggende Opgaver havt en Brutto-Indtægt af neppe 180,000 Spd. paa nær 6000 Deltagere, og fraregnet Sund, Os og Fuse, der for en større Del søger Fisket i søndre Distrikt, en Brutto-Indtægt paa over 3,700 Deltagere af neppe mere end 40,000 Spd., medens Søndhordland paa omtrent 6,300 Deltagere har havt en Brutto-Indtægt af omtrent 250,000 Spd. For Søndhordland ansees forrige Aars Fiske ogsaa for det bedste Fiske, Distriktet har havt i en lang Række af Aar.

I det Enkelte falder Uligheden selvfølgelig endnu større. Saaledes led de 1,252 Mand fra Manger, der deltog i Fisket i nordre Distrikt og antages at have fisket for 8 à 9,000 Spd., betydeligt Tab, medens de 900 Mand fra samme Herred, der deltog i det kortvarige og uventede Fiske ved Fedje og langs Øgaren, opgives at have fisket for 12,600 Spd., hvoraf omtrent 10,000 Spd. regnes for ren Fortjeneste. Af Os Thinglag opgives Fiskerne fra Os Sogn, der for $\frac{7}{8}$ søgte nordre Distrikt og for $\frac{1}{8}$ det søndre Distrikt, at have med et Brutto-Udbytte af 2,500 à 3,000 Spd. havt et rent Tab af 2,000 Spd., medens Fiskerne fra Samnanger Sogn, der, mest med Nøter, søgte det søndre Distrikt, antages at have fortjent Brutto 16,000 Spd. og Netto 13 à 14,000 Spd. Paa enkelt Baad opgives t. Ex. fra Sund at være falden en Indtægt af indtil 1,000 Spd., og ved Fisket paa Fedje og det i Begyndelsen af Marts forefaldne Fiske i Sunds Præstegjæld, i hvilket Fiske ogsaa hjemmeværende Gamle og Fruentimmer deltog, skulle flere Piger for et Par Ugers Deltagelse deri paa deres Lod have faaet 100, 150, indtil 180 Spd.

De mest i Hardanger hjemmehørende Saltere antages i forrige Aar snarere at have havt Tab end Fortjeneste.

Sommersildfisket begyndte idetmindste i Fjeld og Sund allerede i Midten af Mai Maaned og vedvarede med forskellige Afbrydelser, især i Juni Maaned, til Udgangen af August. I Juli og August slog Fisket godt til paa flere Steder, ligesom Silden var af en fortrinlig Kvalitet. Priserne, der for den magrere Sild, som fangedes i Mai Maaned, udgjorde 9 à 10 Ø , steg derfor i Juli og August til 3, $3\frac{1}{2}$ og 4 Spd. pr. Tønde. Fiskets Udbytte er opgivet saaledes:

Manger	1000 Tdr., udbragt til	3,750 Spd.
Fjeld 42 Notelag	—	11,000 —
Sund 85 —	—	36 à 40,000 —
Fane 4 à 5 —	—	12 à 1,400 —
Os	—	1,000 —
Fuse	100 Tdr., —	200 —
Tysnæs	400 — —	800 —
Fitje	500 — —	1,200 —
Føien	1150 — —	3,500 —

Lægges hertil, hvad ikke er medindberegnet i Ovenstaaende, nemlig hvad der er fisket af Fremmede fra andre Distrikter, t. Ex. af et Notelag fra Os, som opgives at have i Sund fisket for 1000 Spd. og af et Notelag fra Sund, som opgives at have fisket meget godt i Nordhordland, samt hvad der af Amtsdistriktets Indvaanere er fisket i fremmede Amter, t. Ex. af 3 Notelag fra Sund, der have fisket meget godt i Søndfjord og Nordfjord, formenes det samlede Udbytte at kunne anslaaes til 70,000 Spd. og Fisket i det Hele taget at kunne regnes for over middels. Den rene Indtægt er, som bekjendt, forholdsvis større ved dette Fiske end ved Vaarsildfisket, da de Redskaber, som benyttes, ere billigere og Fiskeriet for den største Del drives i Nærheden af Fiskernes Hjem, saaledes at deres Udrustning koster lidet. Ofte medgaar ogsaa til Fisket kun Natten, medens Dagen benyttes til Jordbruget.

Af Smaasild faldt i September et temmelig stort Fiskeri i Tysnæs, hvor ved Øerne Anuglen og Sæløen i Onarheim blev fisket for 4000 Spd. $\frac{1}{3}$ heraf tilfaldt Distriktets egne Indvaanere, men de $\frac{2}{3}$ fremmede Fiskere, mest fra Kvindherred. Mindre Kvantiteter Smaasild ere ligeledes fiskede i Sæimsvaagen i Hosanger, i Opdals Sogn til Tysnæs, i Aalfjord i Vikebygd (omtrent 150 Tdr.), ved Aalandssøen i Fjeldberg (for omtrent 600 Spd.), i Gravensfjorden i Hardanger (for omtrent 200 Spd.) o. fl. St., men dette Fiskeri har forøvrigt i forrige Aar, som ellers, havt ringere Betydning. Den største Del af Silden forbruges i Distrikterne.

Fisket af Torsk, Hyse, Længe, Brosme, Flyndre, Kveite og Rødfisk har ligeledes, forsaavidt derom haves Efterretninger, været omtrent middels og indbringer sammenlagt neppe noget ganske ringe Beløb. Kun fra Sund opgives Fisket af Rødfisk at have været mere end almindelig godt, ligesom ogsaa af Kveite, hvoraf antages solgt for 2000 Spd. Af Sei faldt, som sædvanligt, en Del ved Vaarsildfiskets Ophør. Ligesaa havdes et ikke ubetydeligt Seifiske, idetmindste i Sund i Mai, og i Sund og Fjeld i den sidste Halvdel af December, da paa nogle Dage blev fisket i Sund for omtrent 1500 Spd. Lægges hertil, at i Føien er fisket af Smaasei ikke ubetydeligt, og at noget Seifiske er forefaldt ogsaa i Fjære, Kvindherred, Fane, Os og den ydre Del af Nordhordland, kan dette Fiske maaske regnes for lidt over middels, om end ikke saa godt som i 1867, da det vel maatte regnes for meget godt. Smaaafisket til Husholdningernes Forsyning har med nogen Forskjellighed i de forskellige Distrikter været middels eller maaske neppe middels og afgiver nu, som før, et væsentligt Bidrag til den langs Kysten boende Almues Ernæring. En Mand i Sund, som iøvrigt ikke henregnes til de flittigste Fiskere, har skrevet op, hvad han i Aarets Løb fangede og forbrugte af Fisk i sin Husholdning og fundet, at den, beregnet efter de i Distriktet gjældende billige Priser, udgjorde et samlet Beløb af 60 à 70 Spd.

Makrelfisket har i det Hele taget været ringe. Enkelte Baade paa Kyststrækningen fra Grændsen mod Stavanger Amt til og med Sund have dog med Drivgarn fisket for indtil 100 Spd. pr. Baad.

Laxefiskerierne have neppe heller givet en middels Afkastning, naar undtages i enkelte fredede Elve t. Ex. Gravenselven, hvor Fiskeriet er indberettet at have været betydeligt og at have afgivet 20 à 30 Bpd. pr. Laxekar. For Sunds Vedkommende er Fiskeriets Udbytte til Udgangen af Juni Maaned opgivet til 1000 à 1500 Spd., for Fitje til 350 Spd., for Føien til 300 Spd. og for Os til 4 à 500 Spd. Men forøvrigt falder sandsynligvis den største Indtægt udenfor Amtsdistriktets Grændser, nemlig i nordre Bergenhus Amt, i Romsdals Amt og længere nordover, hvor de saakaldte Ostringer fra Sommerens Begyndelse i stor Mængde drage hen med deres Laxenøter.

Hummerfiskeriet var langs Kysten til og med Fitje omtrent som i et middels Aar, men længere nordover neppe middels, — noget, som ogsaa kan sluttes deraf, at Udførslen fra Bergens Tolldistrikt, som i 1866 udgjorde 215,398 Stkr. og i 1867 236,564 Stkr., i 1868 kun udgjorde 197,104 Stkr. Specielt fra Brandesund blev i 1867 afskibet 47,000 Stkr., men i 1868 alene 39,000 Stkr. Fortjenesten har alligevel ikke været saa ganske ringe og er t. Ex. for Finaas anslaaet til 2,600 Spd. og for Sund til 4,000 Spd.

Endelig kan som en Sjeldenhed tilføies, at i Slutningen af Mai blev fanget med Not i Fitje 43 Stkr. Springhval af Vægt 5 à 10 Voger pr. Stk.

Bruttoudbyttet af Vaarsildfisket er for indeværende Aar opgivet som følger:

Sveen Herred 34,200 Spd., Fjeldberg Herred 24,500 Spd., Etne Herred 12,000 Spd., Skonevik Herred 40,000 Spd., Kvindherred Herred 29,000 Spd., Stordøen Herred 7,000 Spd., Finaas Herred 45,000 Spd., Fitje Herred 32,500 Spd., Tysnæs Herred 21,000 Spd., Strandebarm Herred 4,500 Spd., ialt for Søndhordlands Fogderi 249,800 Spd. eller 53 Spd. for hver Fisker; Kinservik Herred 20,750 Spd., Ulvik Herred 5,170 Spd., Vikør Herred 8,260 Spd., Jondal Herred 1,800 Spd., for Røldal og Vos Herreder er Udbyttet ikke opgivet, men anslaaes i Henhold til Gjennemsnitsudbyttet for de øvrige Herreder, sammenholdt med Antallet af Garn- og Notefiskere, til 6,380 Spd.,*) hvorved Summen for hele Hardanger og Vos Fogderi bliver 42,360 Spd. eller 58 Spd. for hver Fisker; Os Herred 18,750 Spd., Fane Herred 5,000 Spd., Sund Herred 100,000 Spd., Aarstad Herred med Landsognene og Askøen 500 Spd., Haus Herred 1,020 Spd., Hammer Herred 1,000 Spd., Hosanger Herred 1,450 Spd., Manger Herred 21,364 Spd., Lindaas Herred 4,800 Spd., for Fjeld og Fuse Herreder er Udbyttet ikke opgivet, men anslaaes i Henhold til Gjennemsnitsudbyttet for de øvrige Herreder, sammenholdt med Antallet af Garn- og Notefiskere, til 37,400 Spd.,*) hvorved Summen for hele Nordlands Fogderi bliver 191,284 Spd. eller 34 Spd. for hver Fisker. Det samlede Bruttoudbytte for Søndre Bergenhus Amt bliver saaledes 483,444 Spd. *) eller 43 Spd. for hver Fisker.

*) Som ovenfor vil sees, anslaaer Amtmanden det samlede Udbytte til „mindst 470,000 Spd.“. Forskjellen hidrører derfra, at det Tillæg, der ovenfor (af det statistiske Kontor) er beregnet for de Herreder, hvis Udbytte af Vaarsildfisket ikke var opgivet, er noget forskjelligt fra det af Amtmanden beregnede Tillæg.

VII. Beretning om Sommerfiskerierne i Nordre Bergenhus Amt i Aaret 1868.

a. for Sogns Fogderis Vedkommende.

Afgiven af Amtmanden.

Ifølge Meddelelse fra Fogden i Sogn foregik i Aaret 1868 intet Sommersildfiske af Betydenhed inden hans Embedsdistrikt, idet kun i Eivindviks Præstegjæld faldt endel god Kjøbmandsvare, men forøvrigt kun blev fisket nogen Smaasild i enkelte Fjorde, saa at det hele Udbytte blot kan anslaaes til en Værdi af omkring 8000 Spdlr.

b. for Sønd- og Nordfjords Fogderis Vedkommende.

Afgiven af Fogden.

Efter de fra Lensmændene i de fiskende Distrikter indkomne Indberetninger kan Udbyttet af Sommersildfisket i Aaret 1868 anslaaes saaledes:

for Ytre Dales Thinglag til 400 Tdr., hvoraf 200 Tdr. til en Gjennemsnitspris af $3\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td. og 200 Tdr. til en Pris af $1\frac{1}{2}$ Spd. eller tilsammen	1,000 Spd.
- Askevolds Thinglag til 600 Tdr. til en Gjennemsnitspris af $2\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td. der udgjør et samlet Udbytte af	1,500 -
- Kins Thinglag til ca. 1000 Tdr. stor Sild, beregnet til en Pris af $2\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td. eller 2,500 Spd. og 600 Tdr. smaa Sild, til en Pris af 1 Spd. pr. Td. eller	600 -
	3,100 -
- Stadt Thinglag til ca. 1400 Tdr., der er solgt i fersk Tilstand til en antagelig Gjennemsnitspris af 3 Spd. 3 Ort pr. Td., der udgjør	5,040 -
- Davikens Thinglag til 650 Tdr., ansat til en Gjennemsnitspris af 4 Spd. pr. Td.	2,600 Spd.
og 300 Tdr. til en Do. af 1 Spd.	300 -
	2,900 -
- Eid og Horningdals Thinglag til 200 Tdr. mest Smaasild, til en Pris af $1\frac{1}{2}$ Spd. pr. Td. eller til	300 -
- Gloppens Thinglag til ca. 100 Tdr., der antagelig maa kunne efter Sildens Beskaffenhed ansættes til en Pris af 3 Spd. pr. Td. eller til	300 -
- Stryns og Indvikens Thinglage til ca. 55 Tdr., antagelig til en Pris af 1 Spd. pr. Td. eller til	55 -
- Bremanger Thinglag til ca. 400 Tdr., der er ansat til en Pris af 2 Spd. pr. Td. eller til	800 -

Udbyttet kan altsaa i det Hele anslaaes til en Værdi af 14,995 Spdl. eller med et rundt Tal til ca. 15,000 Spd., hvoraf det Meste maa antages at være kommen Distriktets Indvaanere tilgode. Da der, med Undtagelse for Kins Herred, ikke er opgivet, hvor stort Antallet af Fiskere, som have delta- get i Bedriften, har været, kan Gevinsten for hver Mand ikke beregnes. Som Resultat af Fiskeriet maa dette an- sees for at have havt et mindre heldigt Udfald.

I Stadts Thinglag er derhos opgivet i Sommerens Løb at være opfisket af andre Fiskearter for en Værdi af ca. 3,800 Spd.

VIII. Beretning om Vaartorskfiskeriet i Romsdals Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Dette Aars Vaartorskfiske begyndte i Romsdals Fogderi i Midten af Januar Maaned eller tildels endog lidt før, i Nordmøre Fogderi i Slutningen af samme Maaned og i Søndmøre Fogderi i Midten af Februar. De vold- somme Storme, som herskede uden større Afbrydelser lige fra Slutningen af Januar til Begyndelsen af April, hin- drede i høi Grad Bedriften. Det var kun de færreste Dage i dette Tidsrum, hvorpaa Veiret var saa roligt, at det var muligt at komme ud paa Bankerne. Senere fiskedes enkeltvis ret godt. Navnlig indtraf der i Kvernæs Thing-

lag i Nordmøre omkring Midten af April Maaned et særdeles heldigt Fiske. Men næsten hele den fremmede Almue havde da alt forladt Værene. Fisket maa betragtes som sluttet overalt i de sidste Dage af April.

Nedenstaaende Opgave viser Antallet af Baade og Mandskaber samt Udbyttet.

Fogderier.	Baade.	Mandskaber.	Udbytte (Stykker Fisk).
Nordmøre:			
Kvernæs Thinglag	317	1776	952000 *)
Ædø —	921 **)	4188 **)	1410900
Summa	1238	5964	2362900
Romsdal:			
Sunds Thinglag	85	582	182500
Vaagø — { Bod Præstegj.	79	431	93500
{ Frænen —	36	234	74000
Summa	200	1247	350000
Søndmøre:			
Harhams Thinglag	379	2779	682200
Borgunds —	374	2526	448800
Ulfstens —	94	669	99000
Herø —	250	1672	275106
Summa	1097	7646	1505106
Tilsammen for det hele Amt .	2535	14857	4218006

*) Efter Opgave fra Lensmanden 136,000 Voger Raafisk.
 **) Antallet af Baade og Mandskaber er af Fogden antaget at maatte lide en Reduktion af mindst $\frac{1}{3}$, da Tællingen er foregaaet særskilt for hvert enkelt Vær og de samme Fiskere hyppig flytte fra et Vær til et andet.

Af Fiskerne var en ikke liden Del hjemmehørende i de indre Fjorddistrikter. Paa Grip, det største Fiskevær i Kvernæs, var af det hele Antal (186) Baadlag 111 fra andre Thinglage i Nordmøre og desuden 37 fra Christiansund og 1 fra Bod i Romsdal.

Værene i Ædø Thinglag søges i stedse voxende Mængde af Fiskere fra Fosens Fogderi, ligesom ogsaa af nogle Baadlag fra Ørkedalen, Lexvigstranden og Christiansund, men dog forholdsvis mest fra Aure og de nærmeste Distrikter af Nordmøre. Iaar var ikke fuldt Halvparten af Fiskerne fra selve Ædø Thinglag.

Med Hensyn til de Romsdalske og Søndmørske Fiskevær har Forholdet mellem Hjemfiskerne og de fremmede Fiskere ikke været at faa oplyst. Fra de indre Distrikter af Romsdals Fogderi skulle omkring 400 Mand have deltaget i Søndmøre-Fisket.

Forholdet mellem Garnbaadene paa den ene og Line- og Snørebaadene paa den anden Side er for Nordmøre Fogderi opgivet saaledes:

Thinglage.	Garnbaade.	Bemanding.	Snørebaade.	Bemanding.
Kvernæs	120	960	197	816
Ædø	151	944	770	3244
Summa	271	1904	967	4060

I Romsdals Fogderi er hovedsagelig benyttet Garn, naar undtages i Bod, hvor Garnbaadenes Antal kun udgjorde 22 af 79.

For Søndmøre kan jeg paa Grund af manglende Oplysninger ikke udtale mig om Forholdet. Garn skal

i dette Distrikt have vist sig mest fordelagtig i Fiskets Begyndelse, medens Snøre og Line mere almindelig benyttes henimod dets Slutning.

I Nordmøre var Fisken noget mindre og magrere end sædvanlig. Paa 1 Vog Klipfisk er antaget at gaa i Nordmøre 20 og i Romsdal og Søndmøre 17 à 18 Stkr. Fisk. I Gjennemsnit er regnet i Nordmøre 1 Tønde Lever og 1 Tønde Rogn paa 500 Fisk, i Romsdal 1 Tønde Lever paa 400 og 1 Tønde Rogn paa 700 Fisk og i Søndmøre 1 Tønde Lever paa 400 og 1 Tønde Rogn paa 550 Fisk.

Naar undtages det forholdsvis ganske ubetydelige Kvantum, der er solgt i raa Tilstand til Hjemmebrug, er hele Fangsten virket til Klipfisk i Romsdal og Søndmøre af Fiskerne selv, i Nordmøre hovedsagelig af Handlende. I Kvernæs er det hele Kvantum opgivet at være solgt i raa Tilstand, medens i Ædø noget over Trediedelen (582,800 Stkr. Fisk) skal være virket af Fiskerne selv.

De store Tab, Distriktets Handlende ifjor led paa Klipfiskhandelen som Følge af Prisernes betydelige Synken paa det udenlandske (spanske) Marked, har medført, at Indkjøbsprisen paa Fisk iaar har holdt sig meget lavere end de nærmest foregaaende Aar.

For Søndmøre og Romsdals Vedkommende antages Priserne gjennemsnitlig at kunne ansættes til 1 Spd. pr. Vog Klipfisk, 11 Spd. pr. Tønde Tran (eller 5½ Spd. pr. Tønde Lever) og 7 Spd. pr. Tønde Rogn, hvorefter Udbyttets Værdi skulde blive:

for Søndmøre Fogderi:	85,200 Voger Klipfisk	85,200 Spd.
	2,750 Tønder Rogn	19,250 -
	3,600 Do. Lever	19,800 -
		Summa 124,250 Spd.
- Romsdal —	19,400 Voger Klipfisk	19,400 Spd.
	500 Tønder Rogn	3,500 -
	875 Do. Lever	4,812 -
		Summa 27,712 Spd.

For Kvernæs Thinglag er Prisen opgivet til 37 Sk. pr. Vog Raafisk, 72 Sk. pr. Vog Rogn og 11 Spd. pr. Tønde Tran. Da Fangsten i det Hele er beregnet til 136,000 Voger Raafisk, 13,600 Voger Rogn og 1,405 Voger Lever, skulde den samlede Værdi altsaa blive . . . 58,020 Spd.

I Ædø Thinglag er Raafisken solgt for 4 Sk. pr. Stk. og Prisen paa Fiskeprodukterne i det Hele opgivet saaledes: Fisk 1,410,900 Stkr.	56,416 Spd.
Lever 3,539 Tdr. à 6 Spd.	15,234 -
Rogn 1,606 Tdr. à 6	10,439 -
	82,089 -
	140,109 Spd.

Tilsammen for det hele Amt 292,071 Spd.

Til Sammenligning bemærkes, at Værdien af Skreifisken for ifjor var anslaaet til 394,980 Spd.

Under Fisket forliste 3 Baade i Harham, og Mandskabet paa den ene af disse, 8 Mand, omkom; i Bod forulykkedes en Baad med 5 Mands Besætning og i Kvernæs og Ædø er i det Hele forlist en halv Snes Baade og 9 Mand omkomne, hvoraf 8 i Ædø. Redskabstabet, der har været noget større end sædvanligt, er for Ædø anslaaet til 1,350 Spd. og for Kvernæs til 2,980 Spd. I Søndmøre og Romsdals Fogderier antages Tabet at have været forholdsvis mindre.

IX. Beretning om Vaartorskfiskeriet i Aaret 1868, særskilt for Nordmøres Fogderis Vedkommende.

Afgiven af Fogden den 7de April 1868.

I den sidste Del af forrige Maaned var der 3 Søveirsdage, hvori der fiskedes taalelig godt for alle Vær i Kvernæs, bedst med Line og Dybsagn for Grip, forøvrigt hovedsagelig Garnbrug, cirka 20 Voger pr. Baad. Til 28de Marts anslaaes Udbyttet til 98,000 mod 136,000 Voger til samme Tid f. A.

Fisken falder fremdeles magrere end sædvanlig, men ualmindelig fuld af Rogn, der altsaa vil give større Udbytte end f. A., især da den skal staa i høiere Pris. Da Rognen er fast, bliver Gydingen senere end den pleier og derved Udsigt til, at Fiskeriet vil udstrækkes over den sædvanlige Tid.

Lensmanden bemærkede, at Consul N. Knudtzon i Christiansund i Aar, som de 3 foregaaende, har med stor Opofrelse fortsat at lade sit Dampskib fare Fjorden rundt for at hente fersk Sild for Fiskerne paa hans forskjellige Vær, men Veiret har bestandig lagt Hindringer iveien for at faa nyttet Silden i fersk Tilstand, og da denne Sildesort er udelig til andet Brug og snart bedærves, har den gode Foranstaltning medført adskilligt Tab.

Fra Ædø Lensmand er nu indkommet nærmere Indberetning, der gaar til 14de f. M. Storm og utrygt Veir havde fremdeles i høi Grad hemmet Fiskeriet indtil 3die Marts, da Veiret bedredes og især var godt fra 6te til 14de. I denne Tid faldt der jevnt — dog ikke høit Fiske — for Bratvær, ujevne for de øvrige Vær, og til dels misligt for Veiholmen, Stensøsund og Hopen, hvor der hovedsagelig benyttes Garn.

Nok Tilgang paa Skrei antog man det fremdeles at være, men den vil helst holde sig paa dybt Vand. Især den med Line og Snøre fangede Fisk har været smaa og fattig paa Lever.

Hos en hjemkommet Fisker har jeg søgt nærmere Oplysning om de i min forrige Indberetning berørte Forlis, der rygtedes at have fundet Sted ved Smølen under Sydveststormen den 4de Marts.

Det er mig saaledes meddelt, at det var 1 3-Mands og 4 4-Mands Baadlag, der kuldseilede eller bleve „slaaede fuld“ udpaa Hallerø-Havet, hvoraf paa de 3de alle Mand reddedes.

Paa det ene af disse, fra Skjelberg paa Smølen, seiledes Riggens overbord, Baaden fyldtes og blev med det samme overseilet af et umiddelbart paafølgende Baadlag, der lempede ud det meste af sin Fiskeladning og derved blev istand til at bjerge hint Mandskab, en Redning, der vilde blevet saameget vanskeligere, ja kanske umulig, hvis ikke den Fedme, som havde forplantet sig i Søen af Fisken i den forulykkede Baad, saa mærkelig havde stillet Baaren.

Det 4de Baadlag fra Sollesundet (Tustern) seilede ikke, men blev kastet om, en Mand omkom, de to reddet af et Baadlag fra Husby i Follefjorden (Ause).

Det 5te med Hovedsmand Ejnar Gjerde fra Ause seilede sig fuld — skal have været dygtig ladt. 1 Mand tabt, de øvrige 3 reddede af Johan Ersnæs af Smølen, med 2 Mand paa en trerorings Baad.

Ogsaa 23de Marts indtraf 2 Forlis paa Turen til Fiskeværet Valøeggen nord for Hallerø, begge 4-Mands Lag; det ene med Hovedsmand Peder Jostøl, (der omkom, de andre 3 reddet,) blev kastet om, da Baaden passerede et Skjær; Veiret var ikke haardt, men der kom en Vindflage, som ikke observeredes. Ved det andet Forlis omkom Hovedsmand Olaus Kalsholm, samt Svend Gjerdensnæs, de øvrige 2 Mand af Besætningen reddedes.

Tillige omtalte nævnte Fisker, at en fra Dysnæs til Odden af Lensmanden benyttet Skyds paa Retour skal have kuldseilet og 1 Mand af Skydskarlene „blev“.

Med Hensyn til Bjergningen af det ovenævnte 5te Baadlag lod det til, at Fiskeren havde opfattet den som mærkelig og forbundet med megen Fare selv for en saa ualmindelig dygtig Sømand, som Johan Ersnæs har Ord for at være.

Nærmere Undersøgelse er foranstaltet under Forudsætning af, at Hovedsmanden og Kammerater have gjort sig værdige til offentlig Anerkjendelse.

Jeg anser det nemlig af Vigtighed, at saadanne Tilfælde strax paaagtes fra det Offentliges Side, og at der søges forebygget den odiøse, selve Handlingen fordunklende Skik, at Vedkommende selv melde sig til eller ansøge om Belønning.

X. Beretninger om Skreifiskeriet i Nordmøres Fogderi i Aaret 1868.

Afgivne af Fogden.

a) 8de Februar 1868.

Medens Skreifiskeriet i heldige Aaringer har været i god Gang fra Midten af Januar, var der ved forrige Maanedes Udgang kun ankommet faa Fiskere ved Smølen vestlige Fiskevær, paa de nordligere derimod var der ankommen til Veiholmen 60 og til Stensøsund 10 Garnbaadlag, der dog endda ikke havde gjort nogen Fangst.

For Værene i Kvernæs var Fiskeriet tildels i Gang i Begyndelsen af Maaneden, men det særdeles urolige Veir med sydvestlige Storme, ledsaget af Lynild og Torden, har medført, at Garnene ere blevne overstaaende flere Dage og tildels ere tabte eller ødelagte. Det samme haarde Veirlag med Snetykke er endnu saaledes herskende, at Fiskerne vistnok nødtvungen afholdes i sin Bedrift.

Imidlertid har der, de enkelte Gange, naar Veiret har tilladt Garntrækning, faldt tildels rig Fangst, dog ikke af Skrei, men af fed lever- og rognfuld Storsei (med enkelte Skrei iblandt) baade for Kvernæs og Nordsmølen, paa sidstnævnte Strækning fra 100 til 1000 Storsei paa Baaden. For Været Grip antages, at Fangsten har udgjort 15,000 Storsei og lignende Kvantum er ogsaa fisket af Hjemfolket paa Veiholmen.

Man antager, at Skreien endda ikke havde søgt ind under Kysten, og paa Smølen tro Fiskerne, at der staar ikke ubetydelig Masse Vaarsild ved Fiskestederne, hvormed Fisken sandsynlig holder sig. Imidlertid har endnu Ingen paa Smølen begyndt at lægge sig efter Sildefangst paa Vintertid; derimod har man i Kvernæs forberedt sig derpaa, efterat Storsilden i de sidste Aar ved Juletid har søgt under Land. Saaledes er anskaffet baade Garn og Nøter; men ogsaa i Vinter mislykkedes Fiskeriet paa Grund af det stormende Veir; kun den 30te og 31te Decbr. fiskedes taalelig godt for Grip, men Udbyttet til Salg indskrænkede sig til nogle og 50 Tønder af en meget god Sort. Samtidig spurgtes det ogsaa, at Silden skulde være paa Indsig søndenfor paa Kvitholmen og tilgrændsende Øer, og et Par 100 Baade var strax udrustet, men kun den 3die Januar fiskedes lidt jevnt, dog kun et Par, enkeltvis 4 à 5 Tønder paa Baaden, men snart satte Silden ud paa dybere Vand, saa at kun en 20 Tønder kom i Handelen, medens det meste saltedes til Husbrug.

b) 26de Februar 1868.

Endnu ved Midten af denne Maaned vare ikke alle de Fiskere udenbygdsfra, som ventedes til Værene paa Smølen, ankomne.

Det i høi Grad stormende og utrygge Veir har fremdeles hindret Fiskeriet, saa at der til fornævnte Tid kun har været trukket Garn 4 Gange for Veiholmen og 1 Gang for Bratvær.

Det antages imidlertid, at der indpaa de almindelige Fiskegrunde stod stor Tyngde af Fisk samt Sild, og mente man, at Fisken endnu ikke havde „stød“ sig, noget, der dog vanskelig kan bedømmes, aldenstund der ikke har været saameget Søveir, at noget regelmæssigt Fiskeri har kunnet drives.

Hvor ubetydeligt Fiskeriet havde været, lader det dog til at ville falde jevnere for Bratvær og Vestsmølen end for Veiholmen og Nordsmølen. Garnfisken har vist sig stor og leverrig; Snørefisken har holdt sig mager og smaa.

For Værene i Kvernæs foregik almindeligt Garnsæt den 23de Januar, men Stormveir tillod ikke Trækning før 3die Februar med en stor Del bedærvet Fisk; den 5te var Almuen ogsaa paa Havet i saa haardt Veir, at det kun lykkedes faa at trække nogle Garn med en saa heldig Fangst, at det viste sig, at der maa være stor Tilgang paa Fisk. Fra 5te til 14de Februar hindrede fremdeles Storm noget Fiskeri; især Lørdag 8de Februar rasede en orkanagtig Storm af Nordvest med svær Søgang til almindelig Skade for Fiskerne, da en Mængde Garnlænker kom i Drift og tabtes; andre bleve saaledes sammenviklede, at Garndyngerne maatte skjæres i flere Dele for at tages ind paa forskjellig Maade. Der var dog megen Fisk paa de bjergede Garn, men Størstedelen bedærvet Vare. Det til Midten af Februar paa Værene i Kvernæs, med Undtagelse af Grip, leverede Kvantum Fisk, er opgivet til 8000 Voger.

Under Opkrydsningen den 5te Februar af et Baadlag fra Honningsøen og et fra Sveggen (det ene stod øst- og det andet vestover) tørnede de saa voldsomt mod hinanden, at Baaden fra Honningsø med indehavende 40 Vog Fisk øieblikkelig gik til Bunds, medens det lykkedes at redde Mandskabet og Inventarium over i den

anden Baad, som ogsaa havde faaet saa megen Skade ved Sammenstødet, at det var med stor Møie og Fare, at man kom under Land ved Honningsø.

Førnævnte 8de Februar skal ogsaa et Brødrene Volekmar tilhørende Jagtfartøi ved det bekjendte veirhaarde Grip Vær have svævet i megen Fare, hvorfra det dog reddedes ved Kapning af Mast m. m.

c) 30te Marts 1868.

Siden min Indberetning om Vinterfiskeriet af 26de Februar savner jeg Meddelelse fra Ædø Lensmand om Skreifiskeriets Gang for Smølen; men efter hvad jeg rygtevis har hørt, skal det tildels, saasom for Veiholmen, have været heldigt. Det er mig ogsaa sagt, at under et den 4de Marts opstaaet heftigt Uveir skal nogle Baadlag have været i Fare eller være blevne fyldte, og enkelte Fiskere omkomne.

Fra Kvernæs Lensmand er derimod indkommet Indberetninger, som oplyse, at Veiret ogsaa i sidste Halvdel af Februar har vedblevet at være saa slemt, at det dels har hindret al Bedrift og dels medført Redskabernes Overstaaen i flere Døgn. Under disse mislige Udsigter havde Størsteparten af Almuen taget paa Hjemvei den 27de, da imidlertid Veiret ud paa Dagen bedredes, saa at de tilbageværende faa Fiskere fik udsat og næste Dag trukket sine Garn med god Fangst.

Den orkanagtige Storm af VSV, som rasede den 26de Februar, vides ikke at have medført Ulykker paa Søen, men den anrettede adskillig Skade paa Huse rundtom i Distriktet og nedstyrkede en Ladebygning paa Stoksvik for den syge, sengeliggende Leilænding, Ole Paulsen.

Udbyttet af Fiskeriet mod Februar Udgang anslaaes til 14,000 mod 44,000 Voger ifjor paa samme Tid, en Minskning, der især falder paa et af de bedste Vær, Grip.

I denne Maaned har der faldt flere Søveirsdage, især var Veiret godt i den anden Uge og Fiskeriet særdeles heldigt, dog mindre for Sveggen og Røeggen, hvor det især faldt ujevnt, hvorimod det oprettedes saaledes for Grip, at herpaa regnes 30,000 Voger af den samlede Fangst 80,000. Fisken har været usædvanlig mager, saa at 400 à 500 Stkr. kun afgiver 1 Tønde Lever.

Ud paa Dagen 4de Marts paakom de mange paa Havet værende Fiskere en svær Sydveststorm, men med større og mindre Afdrift naaede de lykkelig Land, allene med Undtagelse af et 8 Mands Baadlag, der seilede sig paa en Grundtange til et forresten synbart Skjær ved Hasseløen, saa at Baaden sønderbrødes. Forliset bemærkedes af nogle tidligere ilandkomne Fiskere paa Lillesandø, der holdt Udkig med de tilbageværende Baade; de ilede strax til Redning af det forulykkede Mandskab, hvoraf Nogle ved Bølgegangen vare kastede paa Land, medens Andre holdt sig paa Stumperne af Baaden; men en ung Gaardmand Bertel Halsteinsson Rangønæs omkom, medens der stundedes saa paa ham af hans Hustru, hvis Nedkomst forefaldt samme Dag, og paa hvem Ulykkesbudskabet, som bragtes hende den følgende Dag, faldt saa tungt, at der frygtedes for hendes Liv. Blandt Mandskabet var Baadens Eiere Erik Kvaldsø og Lods Edvard Jonsen Ildhusø, der havde nøie Kjendskab til Farvandet; men de vilde presse sig frem til Luvart af Skjæret, som de allerede var kommet for nær, saa at det blev for sent, da der endelig holdtes af.

XI. Beretning om Sommerfisket i Romsdals Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Udbyttet af Sommerfisket i Aaret 1868 er opgivet saaledes:

Fogderier.	med Not	med Garn	Tilsammen	Værdi
For Nordmøre	6950 Tønder	1930 Tønder	8880 Tønder	18840 Spd.
- Romsdal	1190 -	1550 -	2740 -	4795 -
- Søndmøre	965 -	90 -	1055 -	1905 -
Summa	9105 Tønder	3570 Tønder	12675 Tønder	25540 Spd.

Størst har Udbyttet været i Ædø, Aure og Kvernæs Herreder i Nordmøre og Bod og Akerø Herreder i Romsdal, tilsammen 11,040 Tønder til Værdi af 22,605 Spd. I de øvrige Distrikter har Fisket været saagodtsom for Intet at regne.

Fra fremmede Distrikter har Ingen deltaget i Fisket.

Den meste Sild er fisket i Juni, Juli og August; kun i Bod og Akerø er Fisket foregaaet i November og December, og den der fangede Sild var heller ikke egentlig Sommersild, men saakaldet Slosild.

Silden antages i det Hele at have været af noget ringere Kvalitet end sædvanlig, ialfald er det høist ubetydeligt, hvad der er fisket af den store fede Sommersild. Priserne have ogsaa været betydelig lavere end i 1867, saavidt kan erfares ikke over 3 Spd. 24 Sk. pr. Tønde. Henimod 8000 Tønder skal være solgt som Handelsvare.

Angaaende Bankfisket har Byfogden i Aalesund meddelt saadan Opgave:

Antal Fartøier.	Fisk. Voger.	Levér. Tønder.	Rogn. Tønder.	Værdi.
10 Norske	2966 $\frac{1}{4}$	121	31	4071 Spd. 61 $\frac{1}{2}$ Sk.
17 Svenske	32879 $\frac{1}{6}$	292 $\frac{1}{6}$	99 $\frac{5}{6}$	10838 - 1 -
Summa	35845 $\frac{5}{2}$	413 $\frac{1}{6}$	130 $\frac{5}{6}$	14909 Spd. 62 $\frac{1}{2}$ Sk.

Priserne vare saa lave — gennemsnitlig 48 Sk. pr. Vog —, at enkelte svenske Fiskere foretrak at føre Fisken hjem med sig.

For Laxefisket haves Opgave kun for Nordmøre Fogderi. Udbyttet er ansat til 850 Voger til Værdi af omkring 2,800 Spd. I Sundalen har Elvefiskeri været bortforpagtet til Engelmænd for 120 Spd. og i Surendalen for 615 Spd.

Af andre Fiskerier er opgivet i Ædø at være falden en ikke ubetydelig Fangst af Sei, Lange og Tilling, hvoraf skal være bragt i Handelen 5,300 Voger, som tilligemed den deraf indvundne Tran skal være udbragt til 6,347 Spd.

Som det vil sees, har Udbyttet af de heromhandlede Fiskerier i Aaret 1868 været meget ringe. Sommersildfisket maa endog ansees ganske mislykket, idet det neppe har indbragt $\frac{1}{7}$ af, hvad Fisket gav i 1867 — 78,743 Tdr. til en Værdi af 185,989 Spd. —, og Udbyttet af Bankfisket har, uagtet det i Aaret 1868 blev drevet af fire Fartøier mere end i 1867, ikke naaet mere end til $\frac{1}{3}$ af sidstnævnte Aars. Naar hertil kommer, at Vaarsildfisket ganske slog fejl og at Torskefisket ogsaa var mindre betydeligt, vil det skjønnes, at den økonomiske Tilstand her i Distriktet, hvor næsten hvert eneste Herred i mere eller mindre Grad er direkte interesseret i Fiskerierne, maa være mindre god. Tabet ved det uheldige Vaarsild- og Sommersildfiske er saameget tungere, som man havde anvendt en betydelig større Udrustning dertil end nogensinde tidligere.

De faa Notelag herfra, som i Aaret 1868 søgte nordover paa Sildefiske, have ogsaa paa en enkelt Undertagelse nær været uheldige.

XII. Beretning om Skreifiskeriet i Fosens Fogderi i Aaret 1868.

A. Afgiven af Amtmanden.

Herved indsendes ærbødigst Indberetning fra Fosens Foged om Skreifisket i Fogderiet i indeværende Aar.

Deraf sees, at Fisket alene slog til i Hiterens og Bjørnørs Præstegjælde; at det paa førstnævnte Sted dreves fra de almindelige Fiskevær med 75 Garnbaade, 36 Linebaade og 223 Dybsagnsbaade med en Besætning

af 1,450 Mand og med et Udbytte af omtrent 720,000 Fisk, beregnet efter stort Hundrede, 1,500 Tønder Lever og omtrent ligesaameget Rogn, eller alt i alt til et Pengebeløb af 50,000 Spd. med en Mandslod af omtr. 40 Spd. for Garnfiskernes og 25 à 30 Spd. for Line- og Dybsagnsfiskernes Vedkommende; at Fisket i Bjørnør ligeledes dreves fra de almindelige Fiskevær (foruden af 50 Garnbaade og 64 Dybsagnsbaade, som drev Fisket i Hjemmet uden at søge noget egentligt Vær) med tilsammen 92 Garnbaade og 104 Line- og Dybsagnsbaade med noget over 900 Mands Besætning, hvilket var 25 Garnbaade flere end i det foregaaende Aar, men 13 Line- og Dybsagnsbaade mindre; at det samlede Udbytte for dette Fiske er angivet til 200,000 Stykker Fisk, 390 Tønder Lever og 390 Tønder Rogn, hvis Pengeværdi er anslaaet til 16,680 Spd., med 18 Spd. pr. Mand i Middeltal, medens Lodderne i Virkeligheden faldt saa ulige, at Mandslodder varierede fra 50 Spd. og derover til 9 Spd.; at Redskabstabet paa Grund af uheldigt og stormende Veir var stort, samt at et Par Baadforlis fandt Sted, hvorved 5 Mand omkom.

I Forbindelse med, hvad tidligere herom er handlet saavel i Capitain-Lieutenant H. Olsens Indberetning som i Skrivelser herfra, henledes det Kongelige Departements Opmærksomhed paa den af Fogden anførte Grund til, at Hiterværingen har søgt Værene inden sit eget Præstegjæld i ringere Antal dette Aar end det foregaaende, saaledes med 19 Garnbaade, 23 Linebaade og 63 Dybsagnsbaade mindre. Aarsagen til en saadan Tilbagegang i Søgningen — siger Fogden — antages væsentligst at være den, at endel af Fiskeværeierne have betinget sig Forkjørsret til Fiskeprodukterne mod Priser, som bestemmes efter Fiskeriets Slutning, og da Almuen, som rimeligt er, ikke kan forsones sig med denne Fremgangsmaade, medens Hus ikke kan erholdes i Været, medmindre Betingelsen vedtages, har en ikke ringe Del af Hiterens Fiskere iaar drevet Skreifisket udenfor Præstegjældet.

B. Afgiven af Fogden.

Ifølge de fra Lensmændene modtagne Indberetninger har Skreifiskeriet i indeværende Aar i dette Fogderi alene slaaet til i Hiterens og Bjørnørs Præstegjælde. Det har i det Hele været drevet under ugunstige Forhold; thi fra Aarets Begyndelse til Udgangen af Marts Maaned var Veiret ualmindelig stormfuldt paa den hele Kyst, og Havet jevnlig mere oprørt end det har været i Mands Minde. Som Følge heraf blev Udbyttet i det Hele noget mindre end i de nærmest foregaaende Aar, uagtet Fiskeriet paa flere Steder vedvarede noget længere end sædvanligt. Det antages i Almindelighed, at der iaar stod en Mængde Fisk under Land, saa at Fiskeriet sandsynligvis var blevet meget rigt, hvis Veiret ikke saa vedholdende havde været til Hinder for Bedriften.

I Hiterens Præstegjæld har bemeldte Fiskeri været drevet fra følgende Vær:

	Garnbaade	Linebaade	Dybsagnsbaade
Froerne og Halten med Belæg	38	28	-
(I forrige Aar: 24 Garnbaade, 50 Linebaade og 2 Dybsagnsbaade.)			
Mausund og Bogøen	2	1	28
(I forrige Aar: 4 Garnbaade, 2 Linebaade og 26 Dybsagnsbaade.)			
Sulen, Humlingsvær og Voxvær	-	1	85
(I forrige Aar: 4 Garnbaade, 2 Linebaade og 152 Dybsagnsbaade.)			
Kya	-	-	50
(I forrige Aar ligeledes 50 Dybsagnsbaade.)			
Tilleren og Kjærvaagsundet	35	-	30
(I forrige Aar: 45 Garnbaade, 5 Linebaade og 25 Dybsagnsbaade.)			
Bispeøerne og Kværnværet	-	6	30
(I forrige Aar: 7 Garnbaade og 31 Linebaade.)			

altsaa tilsammen med 75 Garnbaade, 36 Linebaade og 223 Dybsagnsbaade med en Besætning af omtrent 1,450 Mand,

medens de samme Vær i forrige Aar bleve søgte af 94 Garnbaade, 59 Linebaade og 286 Dybsagnsbaade med en Besætning af noget over 2,200 Mand. Aarsagen til den saaledes stedfundne Tilbagegang i Søgningen antages væsentligst at være den, at endel af Fiskeværseierne have betinget sig Forkjøbsret til Fiskeprodukterne mod Priser, som bestemmes efter Fiskeriets Slutning, og da Almuen, som rimeligt er, ikke kan forsone sig med denne Fremgangsmaade, medens Hus ikke kan erholdes i Været, medmindre Betingelsen vedtages, har en ikke ringe Del af Hiterens Fiskere iaar drevet Skreifisket udenfor Præstegjældet.

Fangsten har iaar faldt nogenlunde jævnt i Værene, og har, ligesom i de nærmest foregaaende Aar, Garnbruget givet det største Udbytte, idet der for Garnbaaden kan regnes en Gjennemsnitsfangst af noget over 3000 Fisk, medens Linefiskerne kun have faaet omtrent 2000 Fisk og Dybsagnsfiskerne fra 1,500 til 2000 Fisk pr. Baad. Det samlede Udbytte er anslaaet til omtrent 720,000 Fisk (beregnet efter store Hundreder). Fisken var (naar undtages ved Froerne og Halten) i det Hele noget mager, saa at Udbyttet af Lever ikke kan sættes over 1,500 Tønder. Af Rogn blev nedlagt omtrent et lige stort Kvantum.

Efter Lensmandens Opgave har Prisen paa Raafisk (sløiet Fisk) varieret mellem 4 Spd. og 4 Spd. 60 Sk. pr. stort Hundrede. Leveren har været betalt med 5 Spd. pr. Tønde og Rognen med 6 Spd. à 6½ Spd. pr. Tønde. Efter disse Priser, som egentlig blot ere nominelle, efterdi den største Del af Fangsten ikke var solgt, ialfald ikke til bestemt Pris, da Lensmandens Beretning i Midten af denne Maaned blev afgivet, skulde Fiskeriets samlede Udbytte i Penge kunne ansættes til henimod 50,000 Spd., og hver Mandslod til omtrent 40 Spd. for Garnfiskernes og 25 à 30 Spd. for Line- og Dybsagnsfiskernes Vedkommende.

Af Fiskerne vare omtrent ¾ Parter hjemmehørende i Hiterens Præstegjæld og de øvrige i det Væsentlige fra andre Steder i Fosen. Redskabstabet har været ubetydeligt, men under Fiskeriet indtraf et Baadforlis, hvorved 2 Mand omkom.

I Bjørnør Præstegjæld begyndte Fiskeriet i Midten af Januar og var almindelig sluttet ved Udgangen af Marts Maaned. Det blev her drevet fra følgende Vær:

	Garnbaade.	Line- og Dybsagnsbaade.
Buholmen og Sæter med Belæg af	5	10
Hepsø	7	2
Borø og Kalværet	6	20
Skjervøerne	21	-
Almindingen og Været	1	8
Maaøen	2	-
og desuden af Fiskere, som have lagt i deres Hjem eller i Nærheden deraf uden at søge noget egentligt Vær . . .	50	64
(Nogle faa Baadlag, som drev Fiskeriet ved Halten i Hiteren ere selvfølgelig ikke medregnede her.)		
	Summa 92	104

med noget over 900 Mands Besætning. Af disse Baadlag vare 6 hjemmehørende i Frostene, 1 i Throndhjem og 4 fra Bjugns Præstegjæld; Resten vare Fiskere fra Bjørnør. I forrige Aar blev dette Fiskeri drevet med 67 Garnbaade og 117 Line- og Dybsagnsbaade.

Det samlede Udbytte er i Lensmandens Beretning ansat til noget over 200,000 Stkr. Fisk, 390 Tdr. Lever og 390 Tdr. Rogn, hvis Pengeværdi er beregnet saaledes:

200,000 Fisk à 6 Spd. pr. stort Hundrede	12,000 Spd.
390 Tønder Lever à 5½ Spd. pr. Tønde	2,145 -
390 — Rogn à 6½ - - -	2,535 -

Summa 16,680 Spd.

hvilket fordelt paa 900 Mand giver noget over 18 Spd. pr. Mand, men Lodderne faldt saa ulige, at enkelte Garnfiskeres Udbytte har været 50 Spd. og derover, medens nogle af de uheldigste Dybsagnsfiskeres Lod ikke kan

sættes høiere end til 9 Spd. Redskabstabet var ualmindelig stort, det er anslaaet til en Pengeværdi af noget over 400 Spd. Under Fiskeriet forliste en Baad, hvorved 3 Mand omkom.

Angaaende Fosenværingens Deltagelse i Skreifiskeriet ved Lofoten og Værene i Romsdals Amt, vil de Beretninger, som afgives om disse Fiskerier, indeholde nøiagtigere Oplysninger, end herfra kunne meddeles. Om Udbyttet af Bedriften for Fiskere fra denne Egn høves blot Beretning fra Lensmanden i Stadsbygden, som har beregnet Mandsslodden saaledes:

I Lofoten:	for Garnbrugere	100 Spd.
	- Line og Dybsagnsfiskere	30 -
i andre Vær:	- Garnbrugere	50 -
	- Line- og Dybsagnsfiskere	30 -

XIII. Beretning om Sildefiskeriet i Namdals Fogderi i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Foruden Skreifiskeriet forefalder ved dette Amts Kyster ingen andre Fiskerier af det Slags, hvorom det Kongelige Departement i Cirkulære af 12te Marts 1867 har begjært Indberetninger, end det sædvanlige Sildefiskeri, der i 1868 begyndte i Slutningen af Juli og vedvarede yderst ujevnt og med lange Mellemrum til ind i Begyndelsen af det nye Aar. Det var i det Hele taget høist ubetydeligt, fornemmelig i de 2de sydligste Fogderier, hvor det saagodtsom udelukkende blev drevet af Hjemfolket paa de Steder, hvor det forefalddt, og Intet afgav til Afsætning udenfor Distriktet. Om Sildefiskeriet i Namdalen indeholder en Beretning fra Fogden af 8de Januar Følgende:

„Af Sild er opfisket efter Lensmand Havigs Beretning fornemmelig paa Bjørumsfjorden — omkring Namsos — et Parti af 2000 Tønder Smaasild og 1500 Tønder af en ny ankommen Sildesort, til-	
sammen 3500 Tønder til en omtrentlig Værdi af	4000 Spd.
Efter Lensmand Lunds Beretning er i Halmø Sogn (Fladanger) fisket ca. 4200	
Tønder til en gennemsnitlig Værdi af 9 Ort	7560 —
	Summa 11560 Spd.

Fiskeriet er fornemmelig drevet med Garn og kun en mindre Del er taget med Not. Af den fiskede større Sild er største Parten strax efter Fangsten afhændet til fremmede Kjøbere, kun en ringere Del er tilvirket af Fiskerne selv.“

Den Nordlandske Storsild viste sig i Slutningen af Aaret i Masser ved de yderste Øer i Vigten, men forlod meget snart Kysten uden at der gjordes nogen Fangst, da de dersteds hjemmehørende Fiskere ved den Tid vare fraværende ved Storsildfisket paa Helgeland.

XIV. Beretning om Storsildfiskeriet i Nordland i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden den 10de August 1869.

Om det inden Amtsdistriktet forefalddne sidste Storsildfiske giver jeg mig herved den Ære at afgive følgende Indberetning.

Fisket tog sin Begyndelse allerede i Midten af Oktober Maaned forrige Aar, idet Silden den 14de og 15de Oktober stødte under Land ved Nordmile og Børvaagen i Dverberg og ved Stø og Langenæs i Øxnæs Præstegjæld og den 17de samme Maaned ved Hovden i Bø Præstegjæld.

Som i tidligere Aar var saaledes ogsaa dennegang Vesteraalen det Distrikt, hvor Silden først mærkedes. Afbrudt ved ugunstigt Veir og drevet med vekslede Held, men — som senere nærmere vil blive omtalt — idethele med nogenlunde tilfredsstillende Udbytte fortsattes Fiskeriet i Vesteraalen til ved Juletid. Imidlertid var Silden, der samtidig ogsaa mærkedes i Vestlofoten i Borge, ogsaa sydligere i Amtsdistriktet stødt under Land, idet den seg ind under Fleinvær i Gildeskaals Præstegjæld den 29de November og i de nærmest paafølgende Dage ogsaa under Fuglevær i samme Præstegjæld. Medens Fisket her med Held dreves til ud i 3die Uge af December Maaned, tog det efterhaanden sin Begyndelse paa Kysten af de Helgелandske Fogderier, idet Silden Tid efter anden sydligere og sydligere stødte under Land, først ved Meløvær i Melø den 1ste December, hvor der fiskedes til omkring den 16de December; derefter omtrent en Uge senere ved Nordnæsø og omliggende Steder i Rødø, hvor der fiskedes til ved Juletid, og videre ved Lovunden i Lurø og Aasvær i Næsne Præstegjæld, samt ved Skibaadsvær i Herø Præstegjæld, paa hvilke Steder Fisket tog sin Begyndelse i Dagene fra 9de til 16de December og varede til henved Midten af Januar. Endelig maa som det sydligste Sted, hvor Silden blev fornummet, nævnes Skjærven og Bremstenen i Vægø Præstegjæld, hvor den stødte under Land i de første Dage af Januar Maaned. Fisket var paa dette Sted af liden Betydning, men Silden var der. Almuen var imidlertid fraværende og ved stormende Veir med stor Søgang hindredes de hjemmeværende Opsidderes Fiske, hvis Udbytte ialt kun blev 40 á 50 Tønder.

Som meldt tog Storsildfisket i Vesteraalen sin Begyndelse i Dagene fra 14de til 17de Oktober. I Dverbergs Præstegjæld foregik Fisket hovedsagelig ved Børvaagen og Nordmele og dreves dels med Stængenot, dels med Synkenot, dels endelig med Garn. Om Fisket her savnes den udførligere Beretning, der haves om Fisket paa de øvrige Steder i Amtet. Tilnærmelsesvis antages dog deri at have deltaget omkring 5 á 600 Fiskere, hvoraf i 19 Notelag hovedsagelig var samlet Fiskere fra fremmede Distrikter, dels fra Trondenæs og Kvædfjord, dels fra Bodø, Ofoten, Lødingen, medens Garnbruget alene dreves af Hjemfiskere. Fisket søgtes af 28 Kjøbefartøier, hvoraf 2 fra Stavanger, 4 fra Tromsø Fogderi, de øvrige fra Saltens Fogderi, og derhos af Dampskibene Bravo og Kjeøen, hvilket sidste — et mindre Skib tilhørende Handelsmand Ronæs i Kjeøen — under Fisket i flere Toure afhentede løs Sild til Saltning paa Eierens Hjemsted. Lensmanden i Dverberg anslaaer det opfiskede Kvantum Sild til 25.000 Tønder, hvoraf i Fartøier saltedes 11,300 Tønder, i 11 Salterier paa Land 4,596 Tønder, medens Resten dels i fornævnte Dampskib Kjeøen, dels i Seilfartøier bortførtes i fersk Stand. Sildepriserne i nævnte Vær vare under Fisket forskjellige; de første Dage betaltes 1 Spd. pr. Tønde, og gik efterhaanden ned til 108 Skill., 66 Skill. og 60 Skill. Gjennemsnitsprisen opgives at have været 66 Skill. Antallet af Tilvirkere kan ikke opgives, da Skippere og Notlag dels virkede med egne, dels med leiede Folk, i hvilket sidste Fald hovedsagelig benyttedes indensogns Fruentimmer og Smaagutter, hvis Tal anslaaes til 80, med en Betaling af 8 indtil 12 Skilling pr. Tønde. Veiret var jevnlig hinderligt for Fisket, navnlig fra de sidste Dage af Oktober til henved Midten af November og den meste Tid af første Halvdel af December. Ved en voldsom Storm med stor Sø bortreves 4 af de i Børvaagen opførte Salterier med iværende omtrent 1400 Tønder Sild. 2 Jagtfartøier forliste, 1 tog Skade. Ladningen i disse tog mere eller mindre Skade. Nogle mindre Partier Sild blev ogsaa bortskyllet. Endel Garnbrug tabtes.

Samtidig med Sildens Forekomst i Dverberg og noget tidligere end i foregaaende Aar paa disse Steder, viste den sig ogsaa i Øxnæs Præstegjæld. Fisket i dette Præstegjæld — almindelig kaldet Langenæs-fisket — foregik i 1868 som i tidligere Aar paa Strækningen fra Langøens Nordspidse, eller Langenæsvær, til Skogsøen i omtrent 2 Miles Afstand derfra. Veiret var i de første Dage godt, og, da Silden den 14de Oktober for første Gang stødte under Land, viste den sig i stor Mængde. Imidlertid blev dog Fisket den Dag ubetydeligt, da kun liden Almue endnu var fremkommen. Først mod Slutningen af Oktober var Massen af Fiskerne komne tilstede. Veiret var under hele Fisketiden ustadigt, jevnligt stormende og med stærk Sø. Som Følge heraf dreves det med vekslede Held; den 27de, 28de og 29de Oktober fiskedes der godt; fra 29de Oktober — da omtrent 3,500 Tønder vare opfiskede — til 11te November kunde for stormende Veir intet Fiske foregaa. Den 13de, 14de, 18de, 19de og 20de November fiskedes ialt omtrent 5,000 Tønder, medens et rigere Fiske da kunde have været gjort, om ikke

Uveir, hvorved store Stæng tildels gik tabt, havde været hinderligt for Bedriften. Silden stod i store Masser under Land i hele November Maaned, men Udbyttet af Fisket i denne Maaned var dog idethele kun 14,000 Tønder, hvoraf paa Dagene den 28de og 29de faldt 8,000 Tønder. I December vedblev det med uroligt stormende Veir. Silden var fremdeles tilstede i Mængde. Den 17de og 18de fiskedes for Langenæs, Stø, Nyksund, Gaasø og Skogsøen mellem 4 og 5,000 Tønder, men samtidig og i paafølgende Dage gik større Partier tabt, saa December Maanedes Udbytte ialt kun blev omtrent 6,500 Tønder. Det samlede Udbytte af Langenæsfisket anslaaes saaledes ialt kun til 24,000 Tønder, et Tal, der i Forhold til Sildemassens Størrelse, til Antallet af de tilstedeværende Fiskere og endelig til den længere Tid, hvori dette Fiske varede, maa ansees lidet. Men dette Resultat stadfæster tidligere Aars Erfaring om Vesteraalsfiskets Usikkerhed. Saaledes som Lofotens Foged i en tidligere Indberetning har fremstillet Forholdet, kommer Silden der i uhyre Stimer; den holder sig dog, medens den er under Kysten, paa Havdybet og søger kun enkelte Gange, forfulgt af Hval og Sei, til Land. Den gaar da ikke ind i Fjordene eller mere indelukkede Bugter, men standser i Skjærgaarden ved Steder, liggende nær det aabne Hav, og dvæler der kun faa Dage hver Gang. Fiskeriet maa da foregaa paa den mest forcerede Maade, idet Silden ikke alene fanges med Not og Garn, men ogsaa øses lige af Vandskorpen, ja undertiden endog tages paa Strandbredden, hvor den skylles op. Fiskeriet afhænger da af, at der er nogenlunde roligt Hav og bjergeligt Veir, naar saadan Landgang indtræffer, men paa den yderst søhaarde Strækning, der — naar Fiskeriet i Dvergberg og Bø Præstegjælde medregnes — udgjør omtrent 10 Mile, kan dette i Vintermaanederne, da Dagens Korthed er til Hinder for Bedriften, kun sjelden paaregnes. Denne Fremstilling af Vesteraalsfisket, som jeg her indtager efter en tidligere Beretning derom fra Lofotens Foged, passer ganske paa sidste Vinters Fiske, saavel paa det ovenfor nævnte Fiske i Dvergberg som paa det sidst omhandlede i Øxnæs og endelig som paa det altid i mindre Maalestok indtrufne og iligemaade i Vinter kun i liden Udstrækning forefaldne Sildefiske i Bø. I Langenæsfisket deltog omkring 2,000 Fiskere, hvoraf, som det største Antal paa en Gang, 1,500 vare stationerede i Værene omkring Langenæs og Stø. Til disse to Steder søgte 20 Stængenøter og 30 à 40 saakaldte Synkenøter. Til vestligere Vær søgte 4 Synkenøter, men iøvrigt dreves Fisket der alene med Garn. Det største Antal Kjøbefartøier, som søgte Fisket, var 70, hvoraf 3 laa ved Myre, 17 ved Langenæs og Resten ved Stø, og vare disse hovedsagelig hjemmehørende inden Amtet, men iøvrigt ogsaa fra Throndhjem, Christiansund, Bergen og Stavanger. Dampskibene Bravo, Fiskeren og Kjøen hentede ogsaa Sild her. Af det opfiskede Kvantum opgives 3,400 Tønder at være tilvirket af Handelsmænd inden Distriktet. Priserne vare her høiere end i Dvergberg. I de første Dage solgtes Silden ved Langenæs for 3 Ort Tønden, men vestligere ved Myre og Bredstrand for 4 Ort og 1 Spd. Da Kjøbefartøier efterhaanden ankom, blev Prisen almindelig 1 Spd., indtil den i Midten af November gik op til 7 Ort og 7 Ort 12 Skilling pr. Tønde. Den 28de og 29de November betaltes Silden med 6 Ort indtil 7 Ort 12 Skilling. I December var Prisen fra 1 Spd. til 8 Ort. Et voldsomt Uveir anrettede den 13de December en Skade, hvis Værdi er anslaaet til 7,000 Spd. 5 Fartøier forliste totalt, hvoraf 1 Galeas fra Christiansund og 3 Jægter, samt 1 Skøite, hjemmehørende her i Amtet. 1 Jægt og 1 Skøite fra Throndhjem kappede Røg og tog Skade paa Fortøiningen. 1 Skøite blev slynget paa Land, men kom senere af med Tab af Straakjølen. 40 Baade forliste og bleve tildels aldeles knuste. Et ikke ubetydeligt Redskabstab fandt Sted. Enkelte Partier Sild gik ogsaa tabt. Ved dette Uveir tabtes dog intet Menneskeliv, hvad i det Hele ikke skede under Fisket, naar undtages, at en Baad fra Vinje paa Hjemreise fra Skogsøen den 23de December formentlig som Følge af Overlast ved Kylsundet SV af Skogsøen forliste med 4 Mand, der alle bortkom.

Fisket i Bø var som antydte kun ganske ubetydeligt. Det dreves fra Hovden til Gaukværø hovedsagelig af Hjemfiskere med Garn. Kun 1 Notlag — fra Hammerø Præstegjæld — deltog deri. Udbyttet var ialt omtrent 1,100 Tønder, hvoraf 900 Tønder opgives at være tilvirket som Handelsvare. Prisen var — forsaavidt Silden blev Gjenstand for Handel, hvilket kun for en ringe Del blev Tilfældet — 96 Skilling pr. Tønde. Almindelig Fangst pr. Baad var 3 til 10 Tønder i Sætningen.

Sildefisket i Saltens Fogderi i Gildeskaal, der tidligere kun har havt ringe Betydning, blev i Vinter rigt. Det dreves om Fleinvær og Fuglevær af omtrent 800 à 1000 Mand, hvoraf omtrent 4 à 500 Mand fra Gildeskaals Præstegjæld og iøvrigt af Fiskere fra Bodø, Skjærstad, Saltdalen, Melø og Lurø. Af 35 Notbrug vare 18 fra Gildeskaal. Fisket søgtes af 25 Kjøbefartøier. Veiret var idethele godt, saa alle Dage paa 5 nær vare

Søveirsdage. Det blev derfor — forholdsvis til dets Varighed — rigt, idet det sluttede med et Udbytte af over 30,000 Tønder, hvoraf faldt paa Fiskere fra Gildeskaal alene 16,000 Tønder og paa Fiskere fra Lurø (paa 3 Notbrug) 10,000. Størstedelen af den opfiskede Sild tilvirkedes paa Fiskepladsen til Handelsvare af de derværende Kjøbefartøier, hvoraf nogle saltede 2 à 3 Laster. Adskillige Storbaadladninger og mindre Fartøiladninger med løs Sild førtes ogsaa til Hjemstederne for der at tilvirkes. Ialt antages $\frac{9}{10}$ af Udbyttet at være virket til Handelsvare. Prisen var i Begyndelsen 6 Ort, holdt sig derefter i nogen Tid paa 1 Spd., men daledede tilsidst — fornemmelig for Garnsildens Vedkommende — til 60 Skilling. Gjennemsnitsprisen er opgivet at kunne ansættes til 100 à 114 Skilling. Redskabstabet var under Fisket ubetydeligt.

Fisket i Meløvær, hvor Storsilden ogsaa i de tidligere Aar har vist sig, dreves med Undtagelse af et Par udenbygds Notlag alene af Hjemfiskere med Garn. Det begyndte som foran nævnt den 1ste December, da der gjordes et Stæng paa 1500 Tønder. Fisket var til den 5te December iøvrigt ujevnt og ringe. Den 5te var en stor Masse Sild tilstede i Været, hvor Stæng med Lethed vilde kunne have været gjort, om ikke det eneste Notelag, der havde henligget der, samme Dags Morgen var hjemreist. Iøvrigt var endel Almue ogsaa den Dag reist hjem til Helgen. Den tilbageværende Almue fiskede imidlertid da og i nærmeste Dage godt med Garn indtil 7 Tønder pr. Sætning pr. Baad. Den 10de, 11te og 12te hindredes Fisket ved Uveir, hvorved ogsaa endel overstaaede Garn gik tabt. Den 15de December gjordes et nyt Stæng paa 3,000 Tønder, hvoraf imidlertid 1,400 Tønder under Optagningen tabtes, idet Silden flere Gange gik over Noten. Der vilde ogsaa da — om flere Notlag havde været tilstede — kunne være foretaget flere Stæng. Det samlede Udbytte af dette Fiske opgives til 4,300 Tønder, hvoraf paa Garn 1,200 Tønder, af hvilke alene 250 Tønder virkedes til Handelsvare. Det antages, at Fisket vilde være bleven langt rigeligere, om man i Været havde haft Salterier og Logishuse. Antagelig deltog henved 300 Fiskere i dette Fiske. I Været henlaa et indensogns og et fremmed Kjøbefartøi. Prisen var i Begyndelsen 108 Skilling à 1 Spd., gik derpaa under Fisket ned til 72 Skilling, men hævede sig igjen til 1 Spd. og 1 Spd. 24 Skilling.

I Rødø har Storsilden i trede tidligere Aar vist sig overalt nær ved Øerne i Distriktet. Denne Gang holdt den sig hovedsagelig ved Nordnæsø, hvor omtrent 3 à 400 Mand, udelukkende af Rødø Præstegjæld, deltog i Fisket, der alene dreves med Garn. Udbyttet anslaaes til 3,000 Tønder, hvoraf 2,000 Tønder afhændedes til en Skipper fra Christiansund for 1 Spd. pr. Tønde. Det øvrige virkedes til Husholdningsbrug.

Til det ulige større Fiskeri ved Lovunden var der allerede den 6te December ankommen 40 Fartøier med 200 Mands Besætning og 1,600 Fiskere paa 400 Baade, samt 14 Notbrug med 164 Mand, og efter den Dag ankom der daglig i de nærmeste Dage Fartøier og Baade. Silden kom den 9de og fangedes der allerede den Dag paa 4 Garn Ottringslast. Stormende Veir hindrede imidlertid i flere Dage Fisket, der først slog til den 16de December, da et meget rigt Garnfiske tog sin Begyndelse, ligesom Silden ogsaa den 18de stødte under Land og mange Laase stængtes. Fisket varede nu her med Garn og Not ligetil Maanedens Udgang. Folkemængden i Været under Fisket anslaaes til 3,000 Mand, hvoraf 2,000 Fiskere med 400 store og 450 mindre Baade. Kjøbefartøiernes Antal var 67. Udbyttet af Fisket anslaaes til omtrent 50,000 Tønder, hvoraf i Kjøbefartøier og i de i Været opførte 17 Salterier (af hvilke 16 eies af Helgelændere og 1 af en Mand fra Hiteren) tilvirkedes omtrent 40,000 Tønder, medens omtrent 10,000 Tønder, der ikke kunne indskibes i Kjøbefartøier, blev hjemført af Almuen, der forlod Fisket med fuld Last paa sine Storbaade for hjemme at tilvirke denne, dels til Handelsvare, dels til Husholdningsvare. Silden var ved dette Vær i rigelig Mængde tilstede, og havde der været tilstrækkeligt Forraad tilstede af Tønder og Salt, vilde Udbyttet antagelig have været endnu større; men mod Slutningen af Fisket var Mangelen herpaa stor, saa at det endog traf, at opfisket Sild af den Grund maatte kastes i Søen. Prisen, som i Begyndelsen var 8 Ort pr. Tønde, faldt siden ned til 3 Ort, hvorefter den igjen hævede sig til 4 Ort. Den fiskende Almue var hovedsagelig fra de Helgelandske Fogderier og det overveiende Antal fra Lurø, Næsne, Hemnæs og Mo. I den Storm, der herskede ved Fiskets Begyndelse, skede flere Redskabstab. 2 Fiskere fra Hemnæs tilsatte ogsaa da Livet.

Med et endnu større Udbytte dreves samtidig Fisket ved den $1\frac{1}{2}$ Mil Sydvest for Lovunden beliggende Øgruppe Aasvær, idet Silden dog her stødte noget senere til Været. Fisket faldt imidlertid her ubetydeligt og ujevnt til henimod Julen, da Silden i nordostlig Retning gik ind i Været. Fra den Tid og til langt ud i Januar

dreves derimod Fisket med stort Held baade med Garn og Not. Formentlig som en Følge af, at Fisket forrige Vinter slog Feil i dette Vær, var det iaar mindre søgt end tidligere. Efter en Tælling i Været fra 21de til 24de December var den tilstedeværende Folkemængde 2,370 Mand, hvoraf paa 95 Kjøbefartøier 570 Mands Besætning og iøvrigt som Fiskere og Tilvirkere 1,800 Mand med 134 større Baade (Husbaade og Logisbaade) og 300 mindre Baade. Almuen hørte hjemme dels i Amtet, navnlig i de Helgelandske Præstegjælde, men derhos ogsaa i samtlige Byer fra Stavanger og nordover, samt i disse Byers Landdistrikter, uden at det kan opgives i hvilket Tal fra hvert Sted. Notbrugenes Antal var 45, men hvert af disse havde flere større Stængenøter, hvis Antal ansættes til 120. Udbyttet af Fisket her anslaaes til 100,000 Tønder; — havde flere Fiskere været tilstede, vilde Udbyttet sandsynligvis være blevet større; thi Silden var der i rigelig Mængde. Silden virkedes i Kjøbefartøier og i de i Været opførte 33 Salterier til Handelsvare og kun en ringe Del — antagelig 4,000 Tønder — virkedes til Husholdningsbrug. Foruden de 33 Salterier er i dette Vær 22 Logishuse. Samtlige Bygningers Værdi gaar op til noget over 15,000 Spd., og eies 35 af dem til Værdi af omtrent 7,000 Spd. af Helgelændinger, medens Resten eies af Mænd i Stavanger, Haugesund, Bergen, Christiansund, Namsos og flere Steder. Sildeprisen, der var forskjellig paa de forskjellige Dele af Været, var i Begyndelsen 6 Ort, men steg under Fisket ligetil 2 Spd. 24 Skilling, hvorefter den igjen gik ned til 72 Skilling. I Jannar hævede den sig igjen til 7 à 8 Ort. Udbyttet af Fisket pr. Mand anslaaes fra 15 til 40 Spd. Arbeidsfortjenesten ved Tilvirkningen var høi og saavel Mand som Kvinde kunde efter den anvendte Flid fortjene fra 1 Spd. til 2 Spd. pr. Dag. Tønder og Salt blev ogsaa her meget efterspurgt, efterat en større Beholdning deraf fra forrige Fiske var medgaaet, men Mangelen blev antagelig fuldkommen afhjulpen i Begyndelsen af Januar, da Dampskibet Jupiter med disse Artikler ankom til Været. Ogsaa ved dette Fiske, navnlig i den første Del af samme, fandt adskilligt Redskabstab Sted, ligesom flere Notstæng ødelagdes af Stormveir.

Ved Skibaadsvær i Herø Præstegjæld indfandt der sig allerede i Slutningen af November og Begyndelsen af December Fiskere fra Præstegjældene i Søndre Helgelands Fogderi, ligesom ogsaa fra Lekø og Kolvereid. Først den 9de mærkedes her Silden. De den Dag udsatte Redskaber blev paa Grund af indfaldende stormende Veir staaende i Søen til den paafølgende Uge og dette bevirkede Løsrivning og betydelig Sammenhoben, samt deraf følgende Redskabstab. Den 17de tog Fisket sin egentlige Begyndelse. Den 19de bevirkede Østenvindstorm, at Fiskerne kun enkeltvis kunde trække de udsatte Redskaber; men med Undtagelse af den Dag var Veiret fra den 17de December til den 9de Januar godt, saa at Fisket i den Tid gik ustandset. Ved Skibaadsvær fiskedes alene med Garn; Notbrug blev ikke drevet og har heller ikke tidligere i dette Vær fundet Anvendelse, idet Silden her altid har holdt sig udenfor Været, hvor Vanddybden, Strømsætning samt Havets Paavirkning har umuliggjort Brugen af dette Redskab. Der var i Skibaadsvær samlet 1,634 Fiskere med 424 Baade. Af Kjøbefartøier indfandt sig ialt 26, hvoraf 5 fra Throndhjem, 7 fra Nordre Throndhjems Amt; de øvrige vare hjemmehørende i Søndre Helgelands Fogderi. Fra de omliggende saavelsom fra fjernere Distrikter — til Exempel Lekø — havde der indfundet sig 100 dels Mands-, dels Kvindespersoner, der søgte Fortjeneste ved Tilvirkningen, der gjennemsnitlig efter Udgifternes Fradrag gav et Udbytte af 10 Spd. for hver. Det opfiskede Kvantum udgjorde 32,000 Tønder, hvoraf omtrent 3,000 Tønder virkedes til Husbrug, medens Resten dels i Fartøier, dels i de i Været opførte 22 Salterier, af hvilke 20 til en Værdi af 6,050 Spd. eies af Helgelændinger og 2 til en Værdi af 600 Spd. af Mænd i Nordre Throndhjems Amt virkedes til Handelsvare. Foruden disse Salterier er for Fiskets Skyld i dette Vær opført 22 Logishuse til en Værdi af 2,370 Spd., der paa et nær eies af Helgelændinger. Sildeprisen var i Begyndelsen af Fisket 8 Ort pr. Tønde, undtagelsesvis 2 Spd. Efter Nytaar solgtes den for 3 Ort pr. Tønde, undtagelsesvis for 60 Skilling. Sidst i Fisket gik den igjen op til 1 Spd. 12 Skill., hvilket Beløb antagelig kan sættes som Gjennemsnitspris for den solgte Sild.

Ved Indreholmen — et Vær omtrent 1 Mil VSV for Skibaadsvær og ved Lyngvær, $\frac{3}{4}$ Mil SV for dette, fiskedes samtidig med Fisket i Skibaadsvær af omtrent 100 Fiskere paa omtrent 25 Baade fra Alstahaug og Thjøttø omtrent 2,000 Tønder, der hovedsagelig tilvirkedes til Handelsvare.

Ved det ovenfor nævnte Fiske i Vægø var Udbyttet ialt omtrent 50 Tønder.

Medens Opsynet ved de forskjellige Fiskerier — saavidt Nødvendigheden har krævet dette — er bleven ført af vedkommende Distrikters Lensmænd, saa har den til Ordens Overholdelse ved Fiskerierne ved Langenæs

Lovunden, Aasvær og Skibaadsvær i Henhold til den mig ved det Kongelige Departements Skrivelse af 22de Oktober f. A. givne Bemyndigelse været anordnet ekstraordinært Opsyn.

Efterat Lensmanden i Øxnæs for Langenæs-Fiskets Skyld havde foretaget tvende Reiser til Værene, nemlig 26de og 27de Oktober, samt 4de til 7de November blev Opsynet ved dette Fiske, efterat jeg havde modtaget Departementets fornævnte Skrivelse af 22de Oktober f. A., ordnet derhen, at nævnte Lensmand til Bistand ved samme gaves 3 mod en Løn af 72 Skilling pr. Dag for hver antagen Mand, med hvilke Opsynet derefter førtes fra 11te til 18de November, fra 26de November til og med 5te December, fra 15de til og med 23de December, samt endelig fra 6te til 9de Januar, eller ialt 31 Dage. Lensmanden var bemyndiget til at antage 4 Mand og vilde ogsaa have antaget en saadan Bistand, om en 4de Mand havde været at erholde. Men denne var ikke at opdrive, da Fiskeriet gav enhver Mand Udsigten til en større Fortjeneste end den, han fandt at kunne give Tilsagn om. Medens Ordenen ved dette Fiske i det Hele var tilfredsstillende, var der dog efter Lensmandens Beretning en Omstændighed tilstede, som afstedkom hyppige Uordener. Dette var den for Storsildfisket ved Langenæs eiendommelige Brug af Synkenøter.*) Lensmanden ytrer herom: „Opinionen er stærkt mod Brugen af Synkenøter, og det staar ikke til at nægte, at dette Brug afstedkommer megen Uorden og griber forstyrrende ind i Fiskets Gang, idet Synkenøterne bidrage til at sønderrive og adsprede Sildestimerne, ligesom Drivten af samme jevnlig ledsages af større Skraal og Spektakel, end Tilfældet er ved andet Redskabsbrug.“ Det paastaaes, siger han, at større Fiske vilde kunne gøres, om dette Redskabs Anvendelse blev forbuden, hvilket han dog af Hensyn til de særegne Lokalforholde, Sildens pludselige Forekomst og Forsvinden anser tvivlsomt. Han finder dog, at deres fremtidige Benyttelse vil paakræve et forstærket Opsyn. For Overtrædelse af Lov om Sildefiskeriet af 25de April 1863 blev forelagt 3 Mulkter, for Overtrædelse af Brændevinslovgivningen 2. To Tyverier anmeldtes. Flere Tvistigheder mellem Fiskerne indbyrdes, samt mellem disse og Opkjøbere blev anmeldte for Opsynet, men bilagdes i Mindelighed.

Opsynet ved Fisket i Lovunden førtes af Lensmanden i Lurø, der tiltraadte Reisen til Været den 1ste December og forlod dette den 23de Januar. Til sin Bistand havde han fra 2den til 8de December 2 Mand, fra 9de til 18de December 3 Mand, fra 19de December til 2den Januar 4 Mand, fra 3die til 14de Januar 3 Mand og fra 15de til 21 s. M. 2 Mand. Ordenen ved dette Fiske var idethele god, hvad væsentlig tilskrives den Omstændighed, at der intet Udsalg fandt Sted af Vin og Øl. Lensmanden gjør imidlertid opmærksom paa, at den Omstændighed, at Fisket var tilladt baade Nat og Dag, foranledigede mislig Omgang med udestaaende Redskaber, idet Iler og Garn ofte bleve afskaarne og ødelagdes eller bortkom, uden at det var muligt at opdage Gjærningsmændene. Garnfiskerne ligge, beretter Lensmanden, i Regelen indkvarterede paa deres dertil indrettede Logisbaade — Storbaade med Hus for 3 à 4 Mand — og ere spredte rundt om hele Været, saa at der ikke let kan holdes Kontrol med, hvem der har været ude om Natten. Tidligere har der ikke været klaget herover, og Nødvendigheden af at gjøre Indskrænkning i Nattefiskeriet, eller Forbud mod dette, har ikke tidligere for mig været antydet, hvisaarsag jeg ikke har havt Opfordring til at benytte min Ret efter Sildefiskelovens § 6, hvorved der forhaabentlig kunde have været raadet Bod paa hine Misligheder. Ligesom Lensmanden i Lurø har anket over dette, saaledes har ogsaa ved sidste Fiske i andre Vær herover været ført Klage. Jeg vil derfor anse det rigtigt med Hjemmel af den citerede Lovbestemmelse at søge disse Misligheder forebyggede. For Overtrædelse af forskellige §§ i Sildefiskeloven udstedtes ialt 16 Mulktforelæg.

I Aasvær førtes Opsynet af Næsne Lensmand fra 7de December til 23de Januar, eller ialt 48 Dage, i hvilke han i 9 Dage havde 3 og i de øvrige 39 Dage 4 Mands Bistand. I 5 Dage var han selv i Ombudsanliggender fraværende fra Fisket. Dette Opsyn viste sig at være utilstrækkeligt ligeoverfor den store Udstrækning, som dette Vær med sine mangfoldige Øer har. Tøilesløshed og Uordener af forskellige Slags havde under dette Fiske Gjænge i Været og foranledigedes disse navnlig af de fremmede Fiskere og Arbeidsfolk. Da Fogden herom allerede ved Fiskets Begyndelse var bleven vidende, foretog han selv en Reise til Fisket den 7de December for om muligt ved sin personlige Nærværelse at standse Uvæsenet med Drik, Spektakel, Dands og Slagsmaal, der fandt Sted langt ud over Nætterne, hvilket ogsaa for endel lykkedes ham. — En Anvendelse af § 4 i Lov af 4de Juli 1857 angaaende nogle Politiovertrædelser udenfor Kjøbstæderne blev af ham funden hensigtsmæs-

*) Ikke de i Sildfiskeloven omhandlede Faldnøter.

sig, og har han til den Ende herom gjort Forestilling til vedkommende Formandskab. 16 Mulkter for Uordener blev her dikterede, hvoraf 8 for ulovlig Handel, 7 for ulovligt Brændevinssalg og 1 for utilladt Lotteri. „Tyveri foregik derhos,“ beretter Fogden, „i stor Maalestok, ikke alene af Garn og Sild — fornemmelig ved Nattetider —, men ogsaa af Klædningsstykker og andre Ting, og det paa saa hemmelig Maade, at det ikke har været muligt at komme paa Spor efter Gjærningsmændene. — Fogden antager, at det — om Orden i dette Vær for kommende Vinter skal sikres — vil være nødvendigt, at Opsynet forstærkes saaledes, at det føres af mindst 3 à 4 Opsynsbetjente, hver med Bistand af 2 Mand fordelte paa 3 à 4 Steder i Været. Han udtaler derhos som et almindeligt Ønske blandt Fiskerne, at Baadmærker, som under Lofotfisket, ogsaa maa blive anvendte ved Storsildfisket.

I Skibaadsvær førtes endelig Opsynet af 4 af Fogden i Søndre Helgelands Fogderi antagne Assistentter. Selv var han med disse kun tilstede der fra 18de til 22de December, idet han iøvrigt ved Sygdom var forhindret fra at opholde sig i Været. Assistentterne havde imidlertid fornøden Instrux, og efter de Oplysninger om Tilstanden i Været, som han Tid efter anden erholdt, ansaa han det uforment, at bevirke nogen Anden beskikket til i hans Sted at forestaa Opsynet. Ordenstilstanden var i dette Vær i det Hele tilfredsstillende. Ulovligt Brændevinssalg eller ulovlig Handel fandt, saavidt Fogden ved, ikke Sted, ligesaa lidt som anden Uorden gav Anledning til Bøders Forelæggelse. Kun et formentligt bevisligt Tyveri blev der begaaet. Ogsaa Søndre Helgelands Foged udtaler som et almindeligt Ønske blandt Fiskerne i Skibaadsvær, at Baadmærker som under Lofotfisket maa blive anvendte ved Storsildfisket, hvilken Foranstaltning han selv finder hensigtsmæssig.

Ved Fiskerierne i de øvrige Vær har Ordenen været god.

Det vil heraf sees, at Ordenstilstanden ved Storsildfisket — naar undtages Fisket ved Aasvær og til dels ved Langenæs idethele har været tilfredsstillende. De trufne Foranstaltninger have imidlertid fuldt ud vist sig at være nødvendige, og da det efter al Sandsynlighed tør antages, at det rige Udbytte af sidste Vinters Fiske vil foranledige end større Søgning til kommende Vinters Fiske, vil der ikke være Anledning til i mindste Maade at gjøre nogen Indskrænkning deri.

Lensmanden i Gildeskaal har gjort opmærksom paa Nødvendigheden af, at der etableres stadigt Opsyn ved Storsildfisket i hans Distrikt, om Fisket for kommende Vinter der antager samme Udstrækning som i afvigte Vinter, og formener han, at det tilfredsstillende vil kunne udføres af 1 Opsynsbetjent med Bistand af 3 Mand med en sex- eller otteaar Baad til stadig Disposition. Idet jeg tillader mig at henvise til, hvad der ovenfor er berettet om dette Fiske, maa jeg udtale, at jeg ogsaa, efter hvad der om Forholdene ved samme er bleven mig bekendt, anser saadant Opsyn nødvendigt. For Fiskerierne ved Langenæs, Lovunden og Skibaadsvær antages Opsynet for kommende Vinter tilfredsstillende at kunne ordnes som afvigte Vinter. For disse tre Fiskevær, ligesom ogsaa for Fisket i Gildeskaal (Fleinvær og Fuglevær) vil jeg derfor anbefale, at der for kommende Vinter gives mig den samme Bemyndigelse som i det Kongelige Departements Skrivelse af 22de Oktober forrige Aar gaves mig for Fiskerierne ved Langenæs, Lovunden, Aasvær og Skibaadsvær.

For Aasværs Vedkommende vil det derimod blive nødvendigt, at Opsynet i væsentligt Mon udvides. Fogden i Nordre Helgelands Fogderi anbefaler, som ovenfor nævnt, at der til Ordens Overholdelse i dette Vær for kommende Vinter ansættes mindst 3 à 4 Opsynsbetjente, der — fordelte om i Været — hver gives en Bistand af 2 Mand, med hvilke det gjøres Opsynsbetjenten til Pligt daglig at færdes paa Søen, enhver i sit særskilte Distrikt, og stadigt være tilstede under selve Fiskeriet til Bilæggelse af de under samme jevnligt opstaaende Konflikter mellem Fiskerne. Jeg har i Sommer paa en Reise i Nordre Helgelands Fogderi konfereret med flere Fiskere og Skippere om Forholdene ved Aasvær-Fisket, og idet de alle erkjende Nødvendigheden af forstærket Opsyn ved samme, antages det ogsaa almindeligt, at Opsynet, for at kunne virke tilfredsstillende, maa have den af Fogden antydede Styrke. Idet jeg efter alle de Oplysninger, jeg har erhvervet om Aasværfisket, selv erkjender Nødvendigheden heraf, har jeg dog tænkt mig, at det foreløbig og navnlig ved Fiskets Begyndelse vil være tilstrækkeligt at antage 3 Opsynsbetjente, hvoraf Lensmanden i Nesne antages som den ene, og at de samtlige gives en Bistand af hver 2 Mand med Bemyndigelse for Lensmanden, der vil have at fungere som 1ste Opsynsbetjent, i fornødent Fald at antage en 4de Opsynsbetjent med 2 Mand. Omkostningerne herved ville visseligen blive betydeligt større end Omkostningerne ved sidste Fiske. Jeg har imidlertid — efter at vedkommende Foged allerede paa Forhaand har søgt at sikre sig det fornødne Mandskab — Haab om, at Mændene vil kunne erholdes adskilligt billigere end ved sidste Fiske

De betaltes da 1 Spd. daglig pr. Mand; der er nu, efter hvad Fogden tror, Anledning til at kunne erholde dem mod en Betaling af 84 til 96 Sk. daglig. Opsynsbetjentene ville formentlig ikke kunne erholdes under 1 Spd. daglig. At der gives mig Bemyndigelse til at anordne Opsynet ved Aasvær i Overensstemmelse hermed, vil jeg tillade mig at anbefale.

Fogden i Nordre Helgelands Fogderi har endvidere henledet Opmærksomheden paa Nødvendigheden af, at Opsynet i Aasvær har til sin Raadighed et Arresthus, hvor Misgjerningsmænd strax og midlertidig i fornødent Fald kunne hensættes. Efter de høje Priser, der under Fisketiden i Aasvær betaltes for ethvert nok saa simpelt og tarveligt Rum, vil der neppe være Anledning til at erholde et saadant leiet under en Betaling af 15 Spd. Jeg finder imidlertid Foranstaltningen nødvendig og anbefaler derfor, at der gives mig Bemyndigelse til under kommende Vinters Fiske i Aasvær at lade leie et for nævnte Øiemed hensigtsmæssigt Lokale.

Som ovenfor nævnt har Almuen ved Fiskeværerne paa Helgeland efter vedkommende Fogders Meddelelse ønsket de ved Lofotfisket brugelige Baadmærker indførte ogsaa ved Storsildfisket og begge Fogder anbefale en saadan Foranstaltning. Medens denne, da Loven af 1857 om Lofotfisket skulde med sin nye Tingenes Ordning bringes til Udførelse, var nødvendig og senere i Aarenes Løb har vist sig hensigtsmæssig, har lignende Foranstaltning for Vaarsildfiskeriets Vedkommende aldrig været istandbragt. At den maaske vilde være nyttig for Storsildfisket, maa jeg nok indrømme. Om dens Nødvendighed for at sikre god Orden har jeg imidlertid hørt forskjellige Meninger udtalte. Ligesom ikke ubetydelige Omkostninger vil udfordres ved det fornødne Mærketals Anskaffelse, saaledes antages ogsaa særskilte Omkostninger ved Mærkernes Udlevering, Indlevering, Opbevarelse, Vedligeholdelse og Tilsyn med disse idethele at ville udfordres. Jeg mener derfor, at Foranstaltningen vil udkræve saa betydelige Omkostninger, at jeg — saalænge dens Nødvendighed ikke er mig klar — ikke tør vove endnu at bringe den i Forslag. Jeg vil hermed dog ikke opgive Tanken herpaa, men vil meget mere lade det være mig magtpaaliggende at skaffe mig Vished om, hvorvidt Omkostningerne ved samme kunne paaregnes at staa i rimeligt Forhold til den Nytte, som derved ventes opnaaet.

Efterat der ved Lov af 22de Mai d. A. indeholdende Forandringer i og Tillæg til Lov om Sildefiskeriet af 25de April 1863 er bleven Anledning til at sikre en bedre Orden paa Havnene under Fisket, tør det haabes, at de i min Skrivelse af 15de Februar d. A. paapegede — tidligere som Følge af manglende Havnepolitiregler stedfundne — Misligheder ville bortfalde.

Overensstemmende med høieste Resolution af 13de November f. A. har Sorenskriveren i Nordre Helgelands Sorenskriveri ved sin edsvorne Fuldmægtig Candidatus juris Frithjof Strøm til Rettens Pleie under afvigte Storsildfiske paa Helgeland i Tiden fra 14de December til 19de Januar der været tilstede, navnlig i Værene Lovunden og Aasvær. Om hans Virksomhed under Fisket har han afgivet Indberetning, som jeg herved tillader mig at forelægge Departementet. Sorenskriveren anfører, som det vil sees, deri, at hvorvel Antallet af de Forretninger, hans Fuldmægtig under Opholdet ved Fisket har udført, maaske kan synes at være lidet i Forhold til den Tid, han der har tilbragt, anser han fremdeles en Dommers Ophold under Storsildfisket ønskeligt saavel for de offentlige Sagers Skyld, som der komme under Behandling, som af Hensyn til de civilretlige Trætter, som der opstaa. Jeg deler ganske denne Mening og kan for det Kongelige Departement frembære som den almindelige Mening blandt alle Vedkommende, at den trufne Foranstaltning vandt almindelig Tilfredshed og var vel seet. Det erkjendtes, at om Dommerens Virksomhed end ikke kom tilsynne i Mængden af de Sager, han fik at behandle, virkede Bevidstheden om hans Tilstedeværelse i væsentlig Mon til Ordens Bevarelse. Den Sorenskriveren ved den høieste Resolution hjemlede Bemyndigelse til Udøvelse af Jurisdiktion paa Fiskepladsene i Søndre Helgelands Sorenskriveri var der ikke Anledning til at benytte, da hans Virksomhed forsaavidt ikke blev paakaldt. Herom vil dog under kommende Fiske kunne blive Spørgsmaal, og da den heromhandlede Foranstaltning ikke ved Bestemmelsen om Jurisdiktionsgrændsens Udvidelse kræver særskilte Omkostninger, maa jeg — henholdende mig til, hvad jeg i min Skrivelse af 19de Oktober f. A. har tilladt mig at anføre til Begrundelse af Nødvendigheden af den her omhandlede Forføjning — anbefale, at den i sin Helhed beslattes gjentaget ogsaa for kommende Vinters Fiske. Omkostningerne ved samme — forudsat at det Kongelige Departement bestemmer Sorenskriverens Diætgodtgjørelse til 2 Spd. daglig — ville iberegnet Sorenskriverens Udgifter til Skyds, Leie af Logis og Retslokale samt til Retsvidner udgjøre ialt 98 Spd. 9 Skill.

Sundhedstilstanden var under Fisket overalt i det Hele god. Blandt de Foranstaltninger, som jeg for Storsildfiskets Skyld fandt nødvendig, var selvfølgelig ogsaa Tilveiebringelse af det fornødne Lægetilsyn. Til den Ende bemyndigede jeg vedkommende Politiopsyn ved Fiskerierne — Fogder og Lensmænd — til, naar Helbredstilstanden ved Fisket maatte nødvendiggjøre det, at tilkalde vedkommende Distriktslæger, nemlig Distriktslægerne Schanche for Langenæsfisket, Eger for Lovunden, Holmboe for Aasvær og Stang for Skibaadsværfisket, med Tilsagn til disse om paa saadanne Reiser at oppebære sædvanlig Skyds- og Diætgodtgjørelse. Tilfølgende denne Foranstaltning vare samtlige Læger tilstede ved fornævnte Fiskerier, Schanche ved Langenæsfisket i 26 Dage, Eger ved Lovundfisket i 4 Dage, Holmboe ved Aasværfisket i 23 Dage, Stang ved Skibaadsværfisket i 3 Dage. Idet jeg tør haabe, at det Kongelige Departement, forsaavidt den Lægerne tilsagte Skydsgodtgjørelse vil blive begjært udredet af Statskassen, vil bifalde denne Foranstaltning, skal jeg til det Kongelige Departements behagelige Gjennemsyn tillade mig her at vedlægge modtagne Indberetninger fra Lægerne Schanche, Holmboe og Stang om deres Virksomhed under Fisket, udbedende mig samme efter Afbenyttelsen tilbagesendte.

Medens det ogsaa for et kommende Fiske vil være nødvendigt at sikre Tilstedeværelse af fornøden Lægehjælp, har jeg dog fundet det mindre rigtigt at søge denne hos vedkommende Distriktslæger. Skulde Sygeligheden i nogen større Grad indtræffe — hvad der i den haarde Aarstid, hvori Fisket finder Sted, under den store Ansamling af Mennesker maa tænkes — kan det forudses, at den Bistand, der af Distrikternes Læger kan ydes ved Fiskerierne, vil blive utilstrækkelig og under alle Omstændigheder vanskelig at tilveiebringe uden ved Savn af nødvendig Lægehjælp for Hjembygderne. Jeg har derfor erhvervet mig det nylig forsamlede Amtsformandskabs Samtykke til for Nordlands Amts Medicinalfonds Regning at antage særskilt Læge for de 4 større Fiskerier, nemlig Langenæs-, Lovund-, Aasvær- og Skibaadsvær-Fisket, hvilken Læge — med Tilsagn om efter endt Storsildfiske at antages som Læge ved Lofotfisket — vil blive benyttet først ved Langenæsfisket fra medio Oktober til medio December og derefter ved de tre sidste Fiskerier fra medio December til medio Januar. Han bydes de Vilkaar, der ere satte for Læger ved Lofotfisket, og tilsiges derhos for sin Virksomhed ved dette og Storsildfisket under Et et særskilt Honorar stort 200 Spd.. Med saadanne Vilkaar haabes Posten at kunne ventes betjent af en dygtig Læge. — I Lægernes Indberetninger er efter den af dem gjorte Erfaring antydning af Ønskeligheden af flere Foranstaltninger til Fremme af Sundhedspleien under Fiskerierne. Herpaa vil jeg have min Opmærksomhed henvendt. For kommende Vinter vil dog ved Siden af Antagelse af særskilt Læge intet videre i denne Retning blive foretaget end Tilveiebringelse af en Sygepleiestue i Aasvær til midlertidig Benyttelse for Syge, indtil der — hvad jevnlig vil have — er Anledning til at henbringe disse til det nogle faa Sømile derfra beliggende Sygehus paa Søvig. Aasvær ligger midt mellem Lovunden og Skibaadsvær i 3 Sømiles Afstand fra ethvert af dem, og ansees derfor som hensigtsmæssigste Sted baade for Lægen og Sygestuen.

Fra samtlige Fiskerier har der været ført Anker over Mangel paa Fortøiningsringe og øvrige Fæstigheder i Havnene, idet der anføres, at flere af de Ulykker, der fandt Sted under sidste Storsildfiske, navnlig ved Fiskepladsene i Vesteraalen, antages at kunne have været undgaaede, om de fornødne Fæstigheder havde staaet til Vedkommendes Raadighed. I Skrivelse af 20de Marts dette Aar har Regjeringens Marine- og Postdepartement underrettet mig om, at det har bifaldt Anbringelsen af 20 Ringe paa Fiskepladsene i Vesteraalen. I Skrivelse af 10de Mai dette Aar og af idag har jeg imidlertid indgaaet med Forestilling til samme Departement om Nødvendigheden af, at lignende Foranstaltning træffes ved Aasvær, Skibaadsvær og Lovunden samt Fleinvær og Fuglevær, og forsaavidt der — hvad jeg har tilladt mig at anholde om — er Anledning til at faa de her antydte Mangler rettede inden kommende Vinters Fiske, vil formentlig et stort Gode for dette herved være opnaaet.

Med Samtykke af Regjeringens Marine- og Post-Departement har for Fiskets Skyld Postaabnerier været underholdt og ville saadanne fremdeles — fra 7de December til 21de Januar — underholdes i Lovunden, Aasvær og Skibaadsvær, ligesom der ved samme Departements Foranstaltning, navnlig af Hensyn til Vesteraalsfisket og under alle Omstændigheder til væsentlig Nytte for samme, fra medio November forrige Aar er bleven oprettet og indtil videre vil blive underholdt Postaabneri paa Langenæs. Med disse Foranstaltninger hersker almindelig Tilfredshed. Det Kongelige Departement vil kunne faa et Begreb om Nyttens heraf og samtidig om Trafikken under Helgelands-Fiskerierne, naar jeg nævner, at der ved Postaabneriet i Lovunden under Fisketiden behandlede ialt 1,021 Breve, deriblandt Bankobreve med samlet Beløb 5,783 Spd. 66 Sk., ved Aasvær Postaabneri 3,294 Breve, deriblandt Ban-

kobreve med samlet Beløb 40,017 Spd. 57 Sk., hvorhos der ved Expresser fra dette Postaabneri opgives fra Nabopostaabneriet Kobberdal at være afhentede Bankobreve med samlet Beløb 9,046 Spd. 91 Sk., ved Skibaadsværs Postaabneri 411 Breve, deriblandt Bankobreve med et samlet Beløb 5,798 Spd. 2 Sk. Om Virksomheden i Fiske-tiden ved Langenæs Postaabneri savner jeg Opgave. — De tre førstnævnte Postaabneriers Virksomhed er funden at have været af nogen kortere Varighed end hensigtsmæssigt er, og ville derfor for kommende Fiske anbefales underholdte til Udgangen af Januar Maaned.

Telegrafiniens Udvidelse til Sannæsøen i Alstahoug — en Foranstaltning, der allerede i denne Høst vil komme til Fuldførelse, — vil bringe de helgelandske Fiskerier et Gode, som man vil sætte Pris paa, indtil det selvfølgelig endnu større Gode kan naaes ved at Ledningen føres lige ud til Fiskedistriktet. Da de herved paaregnelige Fordele sandsynligvis ville findes at staa i et passende Forhold til de hermed forbundne Omkostninger, tør denne Foranstaltning maaske haabes i en nærmere Fremtid, og vil det under alle Omstændigheder findes rigtigt herpaa senere at henlede Styrelsens Opmærksomhed. I Vinter har Telegrafstationerne i Vefsen og Ranen for Fisks Skyld afsendt i Posten til Fiskepladsene paa Helgeland ialt 202 til disse Stationer ankomne Telegrammer og fra Fiskepladsene til Befordring modtaget ialt 511 Telegrammer.

Dampskibet Helgeland har i Fisketiden underholdt stadig Fart mellem Fiskepladsene, og har der med dette Skib mellem disse og nærliggende Anløbssteder i Hoveddampskibsrouuten været befordret ialt omtrent 1,600 Passagerer.

Efterat jeg for det Kongelige Departement har fremstillet samtlige de Forhold ved det sidst stedfundne Storsildfiskeri inden dette Amt, med hvilke jeg har troet det af Interesse for det Kongelige Departement at blive bekendt, og derhos har antydnet, hvilke Foranstaltninger der af Hensyn til de i kommende Vinter forventede Storsildfiskerier maa ansees nødvendige, bliver mit Forslag med Hensyn herpaa, forsaavidt det Kongelige Departements Bestemmelse om og Medvirken til sammes Gjennemførelse udfordres, følgende:

1. at jeg gives Bemyndigelse til:

- a. som ekstraordinært Politiopsyn under Storsildfiskerierne ved Langenæs og Stø i Lofotens Fogderi, ved Fleinvær og Fuglevær i Saltens Fogderi, ved Lovunden i Nordre Helgelands Fogderi, samt Skibaadsvær i Søndre Helgelands Fogderi at anbringe indtil 4 mod billigst mulig Godtgjørelse antagne Mænd til Bistand for det ordinære Politi, vedkommende Foged eller Lensmand, som til Ordens Overholdelse vil overvære Fisket, med Tilladelse for disse sidste — om fornødiges — yderligere at forstærke sin Bistand,
- b. mod billigst mulig Godtgjørelse ved Storsildfisket ved Aasvær i Nordre Helgeland at antage indtil 4 Opsynsbetjente med 2 Assistenten for hver, for dermed at overholde Orden under Fisket,
- c. for offentlig Regning til Benyttelse for det i Aasvær anbragte ekstraordinære Politiopsyn mod billigst mulig Godtgjørelse at leie et Arrestlokale,
- d. at tilsige vedkommende Fogder og Lensmænd paa deres Reiser til Fiskeværene i Anledning af Opsynet sammesteds Diætgodtgjørelse stor respektive 2 Spd. og 1 Spd. daglig,

2. at Sorenskriveren i Nordre Helgelands Sorenskriveri bemyndiges til under det i kommende Vinter forventede Storsildfiske, saalænge det af mig ansees fornødent, at udøve Jurisdiktion selv eller ved sin edsvorne Fuldmægtig ogsaa paa Fiskepladsene inden Søndre Helgelands Sorenskriveri i Politisager og saadanne Justitssager, som blive at behandle efter Lov af 6te September 1845 og desuden i andre Justitssager, forsaavidt angaar Forhørs Optagelse og foreløbig Beslutning om Arrest, samt endelig i private Gjæsteretssager, og at der i denne Anledning bliver at tilstaa Sorenskriveren saadan forhøiet Diætgodtgjørelse under Opholdet ved Fisket og Reiser i Anledning af samme, som af det Kongelige Departement bestemmes.

Til dette Forslag maa det være mig tilladt at knytte følgende Bemærkninger:

Som jeg gjentagende for det Kongelige Departement tidligere har ytret, er Storsildfisket formentlig endnu i sin Begyndelse. Der kan endnu ikke med Sikkerhed gjøres Beregning paa samme hverken med Hensyn til Tid eller Sted, naar og hvor det vil slaa til, eller om det i det Hele vil gjentage sig. Denne Betragtning har ved mit Forslag til Anordningen af de for Fisket fornødne Foranstaltninger ledet mig til ikke at gaa videre end høieste Nødvendighed gjør Krav paa, og navnlig til ikke at bringe i Forslag nogen Forføining, der efter sin Natur maa være beregnet paa en længere Fremtid. De Foranstaltninger, jeg har tilladt mig at foreslaa, eller som jeg med

de til min Raadighed givne Midler allerede har ordnet for kommende Fiske, ligge paa Grændsen mellem det absolut Nødvendige og det maaske Utilstrækkelige. Formentlig bør det ikke blive staaende herved. Storsildfisket maa erkjendes i de sidste Aar at have slaaget til med en Regelmæssighed baade i Tid og Sted, der nok kan begrunde Haab om en Regelmæssighed i dets fremtidige Forekomst og det allerede udvundne rige Udbytte af dette Fiskeri giver det formentlig berettiget Krav paa Styrelsens omhyggelige Opmærksomhed i Lighed med den, der er bleven skjænket blandt andet Vinterfisket i Lofoten og Vaarsildfisket paa Vestlandets Kyststrækning. Sidste Vinters rige Storsildfiske kan forudsættes at ville give det nu forventede Fiske — og navnlig Aasvær-Fisket — en i væsentlig Grad forøget Søgning af Fiskere og Fartøier. Ved Opførelse af nye Bygninger — Salterier og Logishuse —, Leie af Hustomter, Frembringelse af Tønder og Salt er allerede Udrustninger for dette Fiske gjort i større Maalestok end tidligere. Slaar Fisket til, kan det derfor forudsættes at ville blive dreven i en tidligere ukjendt Udstrækning. Jeg maa derfor finde det at være af væsentlig Interesse, om det hele Fiskes Gang og samtlige derunder stedfindende Forholde af en dertil kompetent og sagkyndig Mand kunde blive paaagtet, med den Op-gave for ham efter endt Fiske at afgive en fuldstændig Beretning om samme med Forslag om, hvorvidt, og i saa Fald hvilke Forføininger, der fra det Offentliges Side bør træffes til Fordel for Fiskets fremtidige Drift. Min Tid vil ikke kunne tillade mig personligen at være tilstede ved Fisket saa længe og vedholdende, som jeg maa finde det ønskeligt, om den antydede Iagttagelse af alle forekommende Forholde skal kunne blive udtømmende. Jeg har derfor tænkt mig, at saadant Hverv med størst Nytte overdrages enten til Opsynschefen for Vaarsildfiskeriet, eller — om dertil ikke maatte være Anledning — til en anden Mand, der med Erfaring fra dette kan forudsættes at kunne med Kyndighed iagttage og bedømme Forholdene. Skulde det Kongelige Departement — hvad jeg meget maa ønske — finde Grund til en saadan Foranstaltning, den jeg derfor — selv om der ikke maatte være Anledning til for kommende Vinter at udstrække den videre end til de helgelandske Fiskerier — maa anbefale, vil jeg — om det derhos blev anseet rigtigt at lade Vedkommende udrustet med eget Fartøi besøge Fiskepladsene —, i denne finde en ønskelig Støtte for de Forføininger, som jeg tør haabe, at der til Opsynet ved Fiskerierne efter mit ovenfor gjorte Forslag vil gives mig Bemyndigelse til at træffe.

XV. Beretning om Vinter- og Vaarfisket i Finmarkens Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Idet jeg herved giver mig den Ære at meddele den befalede Indberetning om Vinter- og Vaarfisket i Finmarken i Aaret 1868, tillader jeg mig med Hensyn til at den fremkommer saa længe efter Fiskets Slutning, samt angaaende Nøiagtigheden af de nedenanførte Tal at henvise til min Indberetning af 26de August 1867.

Den 18de Februar sporedes Lodden førstegang i Fisk, som fangedes ved Vardø. Det viste sig dog snart, at dette kun havde været en liden Stim, som hurtig strøg forbi. Først i Dagene mellem 24de Marts og 4de April stødte Lodden i større Mængde under Land ved Vardø, samt i Sydvaranger og ved Vestre Jakobselv. Fisk fangedes samtidig ved Vardø, hvor fremmed Almue havde begyndt at indfinde sig omkring 28de Marts. I de første Dage af April fiskedes ogsaa ved Vadsø og i Jarfjord i Sydvaranger. Ved Berlevaag stødte Lodden først under Land den 27de April, ved Gamvik den 3die Mai, ved Mehavn, Sandfjord og Skjøtningberg i de nærmest paafølgende Dage. Længere Vest kom ikke Lodden iaar. Det ubetydelige Fiske, som gjordes i Kjelvik, samt Søndre og Nordre Henningsvaag, foregik ved Hjælp af Lodde, hentet dels med Dampskib, dels med Baade den lange Vei fra Nordkyn og østenfor liggende Vær lige til Berlevaag. I det øvrige Vestfinmarken udeblev saagodt-som alt Fiske. Hellerikke i Østfinmarken forefaldt noget stort Fiske udenfor Varangerfjorden. Ved Vardø og omliggende Vær, Baadsfjord, Syltefjord, HAVINGBERG, MAKUR, SMALROERNE og KIBERG, indtraf et større Indsig af Fisk, som kom østenfra omkring 14de April, men Fisken stod spredt „i Dotter“ langt fra Land og var „ful“. Bedst var Fisket i Ugerne fra 25de April til 2den Mai og fra 23de til 30te Mai. Efterretningerne om rigt Fiske under den Russiske Kyst kaldte allerede omkring 9de Mai en Mængde Norske Fiskere fra de heromhandlede Vær, og var disses Antal steget til 300 Baade inden 24de Mai, da det i mit Telegram af 2den Juni omhandlede store Forlis dersteds foregik. Ved Berlevaag fiskedes godt kun et Par Dage i Slutningen af April, forøvrigt saa

smaat og ujevnt, at høieste Mandslod i en Indberetning af 23de Mai ansloges til 45 Spd., mindste til 4 Spd. Ved Gamvik og Mehavn fiskedes noget bedre og jevnere indtil Udgangen af Mai, ligeledes ved Skjøtningberg og Sandfjord. I Varangerfjorden indenfor Kiberg har derimod Fisket været ualmindelig rigt. Med Undtagelse af nogle Dage i Begyndelsen af Mai var Fisket godt overalt i Fjorden lige fra 20de April til 11te Juni, i den sidste Tid fornemmelig paa Strækningen fra Kramviken til og med Ekerø. Veiret har under dette Aars Fiske været bedre end i Mands Minde og Sundhedstilstanden god, hvilke Omstændigheder det maa tilskrives, at Udbyttet, uagtet Fiskens sparsomme Forekomst paa Kysten, dog er bleven saa stort som et Middelsaars. I Driftsmaaden sporedes ingen væsentlig Forandring.

Ifølge vedlagte Opgave over Antallet af Fiskere m. v. synes Linebruget at have voxet betydeligt siden ifjor. Muligens er dette dog for en stor Del kun tilsyneladende, idet man iaar, saavidt jeg af Listerne kan forstaa, overalt har medregnet til Linebaade dem, som havde begge Redskaber, uanseet hvilket der mest blev brugt. Ved Vardø forsøgte Garnbrug i Begyndelsen af Fisket, men det blev snart opgivet. Om der er skeet noget Fremskridt i Benyttelsen af Dæksfartøier til Fisket, kan ikke oplyses. Efter den stedfundne Tælling skal kun 116 Mand fra Aalesund, Kristiansund, Tromsø, Hammerfest og Vardø have fisket fra Dæksfartøi, imod 338 ifjor. Men det er troligt, at en større Del Fiskefartøier har holdt til under den Russiske Kyst den Dag Tællingen foregik. Af Listerbaade sees bestandig flere.

Politiopsynet under Fisket har været ordnet paa samme Maade som ifjor. Fra Vardø klages over Tyveri af Redskaber med Fangst ude paa Søen i større Omfang end sædvanligt.

Uagtet Handelsstandens store Tab paa forrige Aars Afskibninger og den deraf flydende Formindskelse i Antallet af fremmede Kjøbere og uagtet Fiskens ialmindelighed faldt smaa, steg dog Prisen i Berlevaag og Mehavn indtil 4 Spd. pr. stort Hundrede. Under den Russiske Kyst købtes ikke ubetydeligt Fisk af Norske Fartøier til 96 Skill., og skal Prisen der ikke have oversteget 2 Spd., som var den laveste Pris i Fiskeværerne paa den Norske Kyst. Prisen paa Lever var svævende mellem $4\frac{1}{2}$ og $6\frac{1}{2}$ Spd.

Ifølge vedlagte Opgave fandtes i Amtets Fiskevær den 20de Mai 190 Kjøbefartøier til en Drægtighed af 3,527 Kom.-L. med 949 Mands Besætning. Hertil kommer det Antal Fartøier, som paa Tællingstiden holdt til under den Russiske Kyst, men som dog neppe bringer det hele Antal op til mere end $\frac{3}{4}$ Dele imod forrige Aars.

Det Antal Fiskere, som ifølge vedlagte Opgave skal have deltaget i dette Aars Vaarfiske, er	10,858.
Hertil kan efter vedkommende Fogeds Skjøn lægges for dem, der fiskede under den Russiske Kyst	800.
De ovennævnte Fartøifiskere	116.
og Hjemmefolket i Altens Fogderi, samt Hasviks og Hammerfest Herreder, ikke medtagne ved Tællingen	1,000.
	hvorved udkommer <u>12,774.</u>

Regner man hertil dem, som paa Tællingsdagen have været under Seilads, kan man antage, at omtrent 13,000 voxne Mænd have deltaget i dette Aars Vinter- og Vaarfiske — imod 14,000 i 1867. Denne Tilbagegang i et Forhold, som i lange Tider aarlig har voxet, lader sig formentlig kun forklare af den Nød, som ifjor herskede inden Nordlands og Tromsø Amter og gjorde for Mange Udrustningen til Finmarksfisket til en Umulighed.

Der skal ifølge de fra Fogder, Lensmænd og Opsynsbetjente modtagne Beretninger under Vinter- og Vaarfisket være opfisket følgende Mængder Torsk, regnet i store Hundreder.

I Varangers Fogderi:	
I Sydvaranger	1,000,000.
- Nordvaranger	1,728,000.
- Vadsø By	432,000.
- Vardø Landsogn	2,430,000.
- Vardø By	4,440,000.
deri iberegnet, hvad Norske Fiskere og Fartøier have hjembragt fra den Russiske Kyst.	

Lateris 10,030,000.

	Transport	10,030,000.
I Tanens Fogderi:		
I Næsseby Herred, hvorfra Opgave mangler, men hvor der antages opfisket mindst som ifjor		150,000.
- Berlevaag med omliggende Smaaavær		817,000.
- Tanens Herreds øvrige Vær		490,000.
- Mehavn, Sandfjord, Skjötningberg og Sværholt		238,000.
- Kjøllefjord		60,000.
		<u>1,755,000.</u>
I Hammerfest Fogderi:		
I Kjelviks Herred		60,000.
- Maasø —		122,000.
- Hammerfest —		70,000.
- Hasviks —		270,000.
(hvilket Sidste er Udbyttet af Vinterfisket paa Brevik)		<u>522,000.</u>
I Altens Fogderi:		
I Altens Herred		18,000.
- Talvigs —		60,000.
- Loppen-Øksfjord —		70,000.
		<u>148,000.</u>
	Summa	<u>12,455,000.</u>

foruden hvad der er medgaaet til Fortæring under Fisket. Det tilsvarende Tal i 1867 var 13,577,000.

Af det nævnte Parti antages hvad der er fanget udenfor Varangers Fogderi at være udbragt til en

Gjennemsniitspris af 3 Spd., hvilket skulde udgjøre	72,750	Spd.
Værdien af den i Varangers Fogderi fangede Fisk anslaaes af Fogden til	246,345	—
og dens Lever til	121,890	—

Efter de øvrige Opgaver antages solgt:

100 Tønder Lever til 4 Spd.	400	—
819 — — til en Gjennemsniitspris af 5 Spd.	4,095	—
2860 — — til en Do. af 5½ Spd.	14,872	—

Dertil kommer:

400 Tønder Rogn til en Værdi af 5 Spd.	2,000	—
70 — Do. - - - - 6 —	420	—

Fiskets hele Udbytte i Penge altsaa 462,772 Spd.

eller med et rundt Tal 462,000 Spd. imod 642,000 i 1867, da den opfiskede Mængde var over en Million større og til samme Tid Priserne høiere.

Antager man, at 13,000 Mennesker have deltaget i Fisket, skulde Gjennemsniitsudbyttet paa hver Mand altsaa være noget over 35½ Spd., imod 46 Spd. i 1867. Gjennemsnittet har dog, som det vil skiønnes af hvad der overfor er forklaret om Fiskeriets Gang, været høist forskjelligt i de forskjellige Vær, og selv inden samme Vær meget ujevnt fordelt. For Vadsø opgives hver Mands Udbytte i Gjennemsnit til 90 Spd., for Sydvaranger til 64 Spd., for de øvrige Fiskevær i Varangerfjorden til 53 à 58 Spd., for Berlevaag og Gamvik til 20 à 22 Spd., men for Hammerfest Fogderi, naar Brevikfisket sættes ud af Betragtning, til 7 Spd., for Alten-Talvik til 5½ Spd.

Af Fiskepartiet opgives lidt over Halvdelen at være saltet til Klipfisk, Resten er hængt til Rundfisk. Sammen med Torsk fangedes iaar en usædvanlig Mængde Kveite og Hyser (Koljer), hvoraf den første saltedes for at sælges til Russerne, Hyserne derimod kjøbtes af Landhandlerne til 36 à 60 Skill. pr. stort Hundrede og hængtes paa Hjæld.

XVI. Beretning om Sommer- og Høstfiskerierne i Finmarkens Amt i Aaret 1868.

Afgiven af Amtmanden.

Angaaende Udfaldet af Sommer- og Høstfiskerierne i Aaret 1868 afgives ærbødigst følgende Indberetning:

Udbyttet af disse Fiskerier antages, hvad det opfiskede Kvantum angaar, i det Hele taget at have været som i et Middelsaar; men Fisket er faldt ujevnt for de forskjellige Distrikter, og da Russerne, formodentlig paa Grund af de Tab, som de havde paa de ifjor indkjøbte Fiskevarer, iaar satte Prisen paa Raafisk ualmindelig lavt, blev det Kvantum Mel, som Almuen under Tuskhandelen i Makketiden tilbyttede sig overmaade lidet baade i Forhold til Behovet og til Vederlaget. Medens Priserne de foregaaende Aar have varieret mellem 3 à 4 Voger raa Torsk, 2 à 2½ Voger raa Kveite og 5 à 8 Voger raa Sei for 1 Voger Mel, maatte Almuen iaar betale for 1 Voger Mel fra 5 til 10 Voger raa Torsk, 3 til 4 Voger raa Kveite og fra 20 til 40 Voger raa Sei. I Sydvaranger og Vardø Thinglage af Varangers Fogderi, i hele Tanens Fogderi samt i Loppens Thinglag af Altens Fogderi er Fisket dels mislykket, dels under et Middelsaar. I Maasø og Hammerfest Thinglage, hvor Almuen har været samlet i størst Mængde, har ogsaa Udbyttet været det bedste; men Fordelen deraf er gaaet ud af Distriktet, da den aller største Del af Fiskerne hørte hjemme søndenfor.

Efter Sammendrag af de indkomne Opgaver kan Udbyttet for Amtsdistriktet sættes saaledes:

a. raa og saltet Fisk, solgt til Russerne for 4,201 Matter Mel til en Værdi (fra 7 Spd. til 8½ Spd. pr. Matte) af	33,573 Spd.
b. 9,340 Voger Rotskjær efter en Pris fra 84 Sk. til 1 Spd. pr. Voger	7,660 -
c. 43,110 Voger Tørsei, stor, middels og smaa, fra 30 Sk. til 72 Sk. pr Voger	20,732 -
d. Andre Fiskevarer ansat til en Værdi af	2,560 -
e. 9,580 Tønder Lever efter 5 à 6 Spd. pr. Tønde	53,080 -
	Summa 117,605 Spd.

eller med et rundt Tal 118,000 Spd.

I Fisket opgives at have deltaget 6,524 Mand og som Følge heraf vil hver Mands Lod blive mellem 18 og 19 Spd. Fordelt efter Fogderierne vil Resultatet stille sig saaledes:

Altens Fogderi	480 Mand.	Udbyttet	6,971 Spd.	Lodden	14 à 15 Spd.
Hammerfest	- 4,424 -	-	81,919 -	-	18 à 19 -
Tanens	- 750 -	-	10,155 -	-	12 à 13 -
Varangers	- 870 -	-	18,560 -	-	21 à 22 -
		6,524 Mand.	Udbyttet	117,605 Spd.	Lodden 18 à 19 Spd.

I Aaret 1867 stillede

Forholdet sig saa-

ledes 4,790 - - 104,550 - - 21 à 22 -

Foruden de her omhandlede Fiskerier har der vel paa Høsten langs Kysterne i hele Vestfinmarken stødt Sild under Land. Denne er dog kun for en ganske ringe Del kommet Distriktets Befolkning til gode, da man som Følge af, at dette Slags Fiske i Mands Minde ikke har fundet Sted, manglede de nødvendige Redskaber til Fangsten. I Altens Fogderi, fornemmelig ved Kaafjord og i Øxfjord, har dog Fisket været af den Betydning, at det samlede fremmede Fiskere og blev søgt af 7 à 8 Kjøbefartøier, der siges at have faaet Last. Prisen har været 84 til 96 Skill. pr. Tønde. Her har ogsaa Almuen fisket tilstrækkeligt til Husbrug og, hvad der er ligesaa vigtigt, til Agn for Vinteren.

O p g a v e
 over det ved Loddefisket i Finmarken den 20de Mai 1868 forsamlede Antal Fiskere og Baade, deres Hjemsteder og
 Fordeling ved de forskjellige Redskaber.

Hjemsted.	Mand.	Baade.	Liner.		Dybsagn.	
			Mand.	Baade.	Mand.	Baade.
Aalesund Kjøbstad	5	2	5	2	-	-
Christiansund —	10	4	-	-	10	4
Throndhjem —	19	6	6	1	13	5
Tromsø —	134	41	85	28	49	13
Hammerfest —	39	14	28	9	11	5
Vardø —	80	24	40	10	40	14
Vadsø —	144	210 *)	144	210	-	-
Throndhjems Stifts Landdistrikt	120	41	34	11	86	30
Bindalen	60	14	28	7	32	7
Brønø	348	74	39	10	309	64
Væge	31	7	17	4	14	3
Alstahaug, Herø og Tjøte	406	86	253	55	153	31
Vefsen	19	4	5	1	14	3
Næsne	105	22	3	1	102	21
Hemnæs	19	4	5	1	14	3
Mo	51	10	17	4	34	6
Lurø	22	5	15	3	7	2
Rødø	196	43	155	33	41	10
Gildeskaal	8	2	-	-	8	2
Bejeren	-	-	-	-	-	-
Skjærstad	156	34	122	27	34	7
Saltdalen	52	11	23	5	29	6
Bodø	62	14	47	10	15	4
Folden	33	7	28	6	5	1
Stegen	77	22	66	19	11	3
Hammerø	31	7	18	4	13	3
Ofoten	313	71	131	33	182	38
Lødingen	201	49	160	40	41	9
Vaagen og Gimsø	87	27	30	9	57	18
Borge	28	6	10	2	18	4
Buksnæs	27	7	19	5	8	2
Flakstad	-	-	-	-	-	-
Væro	-	-	-	-	-	-
Hadsel	49	12	20	6	29	6
Øksnæs	35	7	35	7	-	-
Bø	-	-	-	-	-	-
Dverberg	41	8	37	7	4	1
Sortland	30	6	30	6	-	-
Lateris	3038	901	1655	576	1383	325

Hjemsted.	Mand.	Baade.	Liner.		Dybsagn.	
			Mand.	Baade.	Mand.	Baade.
Transport	3038	901	1655	576	1383	325
Kvedfjord	179	39	13	5	166	34
Trondenæs og Sand	369	74	144	28	225	46
Berg og Thorsken	37	13	26	11	11	2
Tranø og Dyrø	517	113	496	107	21	6
Ibestad	497	103	228	50	269	53
Lenvik	344	71	329	68	15	3
Balsfjorden og Malangen	539	124	441	100	98	24
Tromsøundet	367	91	292	71	75	20
Karlsø	267	66	246	60	21	6
Lyngen	523	130	514	127	9	3
Skjervø	619	158	619	158	-	-
Loppen	19	6	14	5	5	1
Hasvik	14	4	14	4	-	-
Alten	60	15	39	10	21	5
Talvik	26	7	26	7	-	-
Hammerfest Landsogn	109	36	89	30	20	6
Maasø	143	52	125	44	18	8
Kjelvik	48	16	48	16	-	-
Kistrand	142	36	142	36	-	-
Lebesby	133	50	133	50	-	-
Tanen	345	120*)	315	111	30	9
Næsseby og Polmak	401	137	401	137	-	-
Sydvaranger	302	175*)	300	174	2	1
Nordvaranger	362	266*)	362	266	-	-
Vardø Landsogn	152	60*)	126	45	26	15
Sverige	37	6	21	-	16	6
Finland	1126	4**)	1126	4	-	-
Rusland	143	18**)	143	18	-	-
Summa	10858	2891	8427	2318	2431	573
Sammendrag af foranstaaende Opgave.						
Kjøbstæderne Aalesund, Christiansund, Thronhjems og Tromsø	168	53	96	31	72	22
— Hammerfest, Vardø og Vadsø	263	248*)	212	229	51	19
Thronhjems Stifts Landdistrikt	120	41	34	11	86	30
Nordlands Amts —	2487	559	1313	305	1174	254
Tromsø — —	4258	982	3348	785	910	197
Finmarkens — —	2256	980*)	2134	935	122	45
Sverige, Finland og Rusland	1306	28**)	1290	22	16	6
Summa	10858	2891	8427	2318	2431	573
De tilsvarende Tal i 1867 vare	11053	2806	6209	1762	5844	1044

*) Disse Baade vare for en større Del bemandede med svenske, finske og russiske Undersaatter, som nedenfor anføres særskilt.

***) Dels russiske Baade, 17 i Tallet, som fiskede ved Kiberg i Henhold til Lov af 13de September 1830 § 40, dels Finlændere, som have fisket ulovligt.

F o r t e g n e l s e

over Kjøbefartøier, forsamlede i Hammerfest, Tanens og Varangers Fogderiers Fiskevær den 20de Mai 1868, deres Hjemsteder, Drægtighed og Besætning.

Hjemsted.	Skonnert eller Galeas.	Slup.	Jagt.	Jægt eller Jægtgaleas	Skøite.	Samlet Antal.	Samlet Drægtig- hed.	Samlet Besætning, Skipperne iberegne.
Stavanger Kjøbstad	-	-	1	1	-	2	29½	12
Haugesund —	-	-	3	1	1	5	79½	22
Bergen —	7	5	25	-	2	39	850	190
Aalesund —	2	1	9	-	1	13	224½	70
Molde —	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund —	4	3	7	4	2	20	386½	112
Thronhjelm —	3	3	7	11	-	24	425½	120
Tromsø —	-	-	11	2	1	14	232½	69
Hammerfest —	-	-	2	3	-	5	100	33
Vardø —	-	-	1	-	-	1	21½	5
Vadsø —	-	-	-	-	-	-	-	-
Indherred	-	-	-	2	-	2	34	11
Fosen	-	-	-	-	-	-	-	-
Namdalen	-	-	-	1	-	1	-	-
Helgeland	-	-	10	1	1	12	207	56
Salten	3	1	19	1	1	25	457	115
Lofoten og Vesteraalen	-	-	3	1	1	5	90½	25
Senjen og Tromsø	2	-	13	5	1	21	375	105
Finmarkens Amts Landdistrikt	-	-	-	1	-	1	14	4
Summa	21	13	111	34	11	190	3527	949
De tilsvarende Tal i 1867 vare	26	27	220	56	49	378	6580	1844

Indhold.

	Pag.
Indledning	I—XV.
Vægt, Maal og Mynt, norsk og fremmed	XVI.
Beretninger:	
No. 1. Beretning om Vaarsildfiskeriet, afgiven af Opsyns- chefen, Capitainlieutenant Heyerdahl	1
- 2. Beretning om Lofotfiskeriet, afgiven af Opsyns- chefen, Capitainlieutenant Olsen	12
- 3. Beretning om Fiskerierne i Nedenæs Amt, afgiven af Fogden i Nedenæs Fogderi	24
- 4. Beretning om Fiskerierne i Lister og Mandals Amt, afgiven af Amtmanden	25
- 5. Beretning om Sommerfiskerierne i Stavanger Amt, afgiven af Amtmanden	28
- 6. Beretning om Fiskerierne i Søndre Bergenhus Amt, afgiven af Amtmanden	30
- 7. Beretning om Sommerfiskerierne i Nordre Bergen- hus Amt:	
a) for Sogns Fogderis Vedkommende, afgiven af Amtmanden	33
b) for Sønd- og Nordfjords Fogderis Vedkommende, afgiven af Fogden	33
- 8. Beretning om Vaartorskfiskeriet i Romsdals Amt, af- gigen af Amtmanden	33
- 9-10. Beretninger om Vaartorskfiskeriet, særskilt for Nordmøres Fogderis Vedkommende, afgiven af Fog- den *)	36
- 11. Beretning om Sommerfisket i Romsdals Amt, afgi- ven af Amtmanden	38
- 12. Beretning om Skreifiskeriet i Fosens Fogderi:	
a) afgiven af Amtmanden	39
b) afgiven af Fogden	40
- 13. Beretning om Sildefiskeriet i Namdals Fogderi, afgiv- ven af Amtmanden	42
- 14. Beretning om Storsildfiskeriet i Nordland, afgiven af Amtmanden	42
- 15. Beretning om Vinter- og Vaarfisket i Finmarkens Amt, afgiven af Amtmanden	53
- 16. Beretning om Sommerfisket i Finmarkens Amt, af- gigen af Amtmanden	55

*) Ved en Misforstaaelse har man givet disse Beretninger to Nummere istedet-
for et.

Table des matières.

	Pages
Introduction	I—XV.
Poids, mesures et monnaies	XVI.
Rapports:	
No. 1. Grande pêche de hareng d'hiver	1
- 2. Grande pêche de morue à Lofoten	12
- 3. Pêches du préfecture de Nedenæs	24
- 4. Pêches du préfecture de Lister et Mandal	25
- 5. Pêches d'été du préfecture de Stavanger	28
- 6. Pêchés d'été du préfecture de Bergenhus du Sud	30
- 7. Pêches d'été du préfecture de Bergenhus du Nord	33
- 8-10. Pêches de morue du préfecture de Romsdal	33
- 11. Pêches d'été du préfecture de Romsdal	38
- 12. Pêches de morue du sous-préfecture de Fosen	39
- 13. Pêches de morue du sous-préfecture de Namdal	42
- 14. Pêches de hareng d'été du préfecture de Nordland	43
- 15. Pêches d'hiver et de printemps du préfecture de Finmark	53
- 16. Pêches d'été du préfecture de Finmark	55

Trykfeil og Rettelser.

- Pag. 12. Overskriften: „Om Lofotfiskeriet i Aaret 1868“, læs: „II. Beretning om Lofotfiskeriet i Aaret 1868“.
- 13. Linie 13 fra oven: „Stumper“, læs: „Stamper“.
-
-

